

A C T A 7/2023

SESIÓN ORDINARIA PLENO MUNICIPAL

- 24 DE MAIO DE 2023 -

Na Casa do Concello, a vinte e catro de maio de dous mil vinte e tres, reúnense en primeira convocatoria as/os señoras/es concelleiras/os que se relacionan a continuación, baixo a presidencia do sr. alcalde, D. Rafael C. Sisto Edreira, co obxecto de celebrar a sesión ordinaria correspondente ao día da data, para a que foron debidamente convocadas/os.

ASISTENTES:

Alcalde:

D. Rafael Carlos Sisto Edreira

Concelleiras/os:

D.ª Iria Otero Romero

D. Xosé Ignacio Igrexas Vilar

D.ª María López Álvarez

D. José Manuel Guerra Calvelo

D. Antonio Reyes Sánchez Crespo

D.ª María Vázquez Rey

D.ª María Teresa Castro Framil

D.ª Lucía Calvo de la Uz

D.ª Margarita Rosende Domínguez

D. José Antonio Garea Gil

D.ª Uxía Lemus de la Iglesia

D. Roberto Moñino Gil

D.ª Mayte Argibay da Silva

D. José Manuel Elías Noya

D.ª Carmen Diéguez González

D.ª Sofia Rama Lorenzo

Secretaría xeral:

D.ª Virginia Fraga Díaz

ORDE DO DÍA:

- 1.- DACIÓN DE CONTA DAS RESOLUCIÓNS DA ALCALDÍA (DA RES 500/23 Á RES 620/23, DO 21/04/2023 Ó 18/05/2023)**
- 2.- DACIÓN DE CONTA REPAROS 2022**
- 3.- DACIÓN DE CONTA LIQUIDACIÓN 2022**
- 4.- DACIÓN DE CONTA DO INFORME DE MOROSIDADE E PMP 1º TRIMESTRE 2023**
- 5.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE APROBACIÓN DO PLAN LOCAL DE INFANCIA E ADOLESCENCIA (2023-2027) PLIA.**
- 6.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA SOBRE MODIFICACIÓN DO PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE DO CONCELLO DE TEO NO MARCO DO PLAN DE RECUPERACIÓN, TRANSFORMACIÓN E RESILIENCIA PARA A XESTIÓN DOS FONDOS EUROPEOS**
- 7.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE MODIFICACIÓN DE CRÉDITO 11/2023. SUPLEMENTO DE CRÉDITO 02/2023 FINANCIADO CO RLTX**
- 8.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE DESAFECTACIÓN DE CAMIÑO PÚBLICO NO LUGAR DA IGREXA – CALO**
- 9.- MOCIÓNS**
- 10.- ROGOS E PREGUNTAS**

Co quórum establecido polas disposicións legais vixentes para a válida constitución do Pleno, o sr. alcalde, sendo as nove horas e cinco minutos, declara público e aberto o acto. O sr. alcalde aclara que o Pleno do día de hoxe se corresponde co ordinario do mes de maio, que foi adiantado unha semana.

Procédese a continuación a tratar os asuntos incluídos na orde do día, que figura na convocatoria, que son os seguintes:

1.- DACIÓN DE CONTA DAS RESOLUCIÓNS DA ALCALDÍA (DA RES 500/23 Á RES 620/23, DO 21/04/2023 Ó 18/05/2023).

Dáse conta das Resolucións da Alcaldía ditadas dende o día 21 de abril ata o 18 de maio de 2023, que comprenden os números 500 ao 620.

O Pleno da Corporación dáse por enterado.

2.- DACIÓN DE CONTA REPAROS 2022.

O sr. alcalde da conta do informe de intervención, de 10 de maio de 2023, sobre os informes de reparo formulados durante o exercicio 2022, segundo o documento incorporado no expediente, da mesma data, que se reproduce a continuación.

“DACIÓN DE CONTA

En cumprimento do disposto no artigo 2.3 da Lei 27/2013, de 27 de decembro, de seguido dase conta ao Pleno da Corporación do informe de intervención emitido en relación cós informes de reparo formulados durante o exercicio 2022:

INFORME DE INTERVENCION

ASUNTO: SOBRE OS REPAROS FORMULADOS NO EXERCICIO 2022

O presente informe emítase en cumprimento do artigo 218 do RDL 2/2004, de 5 de marzo, que aproba o Texto Refundido da Lei Reguladora das Facendas Locais, segundo o cal: “ O órgano interventor elevará informe ó Pleno de tódalas Resolucións adoptadas polo Presidente da Entidade contrarias ós reparos efectuados, así como un resumo das principais anomalías en materia de ingresos”.

Por outra parte, o artigo 2º apartado 3º da Lei 27/2013, de 27 de decembro, de racionalización e sostenibilidade da Administración local ordena á intervención municipal a dar conta ao Pleno da Corporación, como punto independente na orde do día, das resolucións da Alcaldía contrarias aos reparos efectuados e das anomalías en materia de ingresos, podendo o Alcalde aportar informe xustificativo da súa actuación.

Finalmente, o artigo 15.6 do RD 424/2017 de 28 de abril, que regula o réxime xurídico do control interno nas entidades do sector público local establece que, con ocasión da dación de conta da liquidación, o órgano interventor elevará ao Pleno o informe anual de todas as resolucións adoptadas polo Presidente da Entidade Local contrarias aos reparos efectuados.

Igualmente se debe remitir dita información ao Consello de Contas.

1.-Informes desfavorables formulados e resolucións da Alcaldía que resolven as discrepancias,Reparos de facturas:

Reparo 01/2022.-Resolucion da Alcaldía de data 21/03/2022 . sobre inexistencia de contratos administrativos de servizos varios, contratos menores sucesivos e facturas sen proposta de gasto previa. IMPORTE REPARADO:470.887,72€

Reparo 02/2022.-Resolución da Alcaldía de data 29/04/2022.Sobre facturas sen proposta de gasto previa. .IMPORTE REPARADO: 177.666,88€

Reparo 03/2022.- Resolución da Alcaldía de data 01/06/2022. Sobre ausencia de expediente de contratación ou contrato menor sucesivo . Facturas sen proposta de gasto previa.IMPORTE REPARADO:195.335,33€

Reparo 04/2022.-Resolución da Alcaldía de data 04/07/2022. Sobre ausencia de expediente de contratación ou contrato menor sucesivo. Facturas se proposta de gasto previa.IMPORTE REPARADO:202.433,05€

Reparo 05/2022.- Resolución da Alcaldía de data 15/07/2022. Sobre ausencia de expediente de contratación ou contrato menor sucesivo. Facturas sen proposta de gasto previa. IMPORTE REPARADO:160.672,88€

Reparo 06/2022.- Resolución da Alcaldía de data 09/09/2022 . Sobre ausencia de expediente de contratación ou contrato menor sucesivo. Facturas sen proposta de gasto previa.IMPORTE REPARADO:149.963,63€

Reparo 07/2022.- Resolución da Alcaldía de data 14/10/2022-sobre ausencia de expediente de contratación servizo. Facturas sen proposta de gasto previa.IMPORTE REPARADO:162.192,35€

Reparo 08/2022.- Resolución da Alcaldía de data 04/11/2022.- Facturas sen proposta de gasto previa.Ausencia de contratos, contrato menor sucesivo.IMPORTE REPARADO:43.691,97€

Reparo 09/2022.-Resolución da Alcaldía de data 16/11/2022. Facturas sen proposta de gasto previa.Ausencia de contratos, contrato menor sucesivo.IMPORTE REPARADO:274.071,09€

Reparo 10/2022.- Resolución de Alcaldía de data 24/11/2022. Facturas sen proposta de gasto previa, ausencia de contratos, contrato menor sucesivo. IMPORTE REPARADO:344.598,52€

Reparo 11/2022.Resolución da Alcaldía de data 16/12/2022. Facturas sen proposta de gasto previa, ausencia de contratos, contrato menor sucesivo.IMPORTE REPARADO:194.023,11€.

Reparo 12/2022.Resolución da Alcaldía de data 30/12/2022. Facturas sen proposta de gasto previa, ausencia de contratos, contrato menor sucesivo.IMPORTE REPARADO:553.181,41€.

Nota: as resolucións da Alcaldía e acordos plenarios que levantan os reparos anteriores aproban as facturas baseándose na teoría do enriquecemento inxusto (xurisprudencia do tribunal supremo)

2.-OUTROS INFORMES DE REPARO:

Informes mensuais das nóminas.- por irregularidades detectadas nas nóminas dalgúns traballadores municipais e por devengar de acordo regulador e convenio colectivo informados xa desfavorablemente por Secretaría e Intervención. O recoñecemento e pago das nominas aprobouse mediante Resolución de Alcaldía cada mes.

-Convocatoria de subvencions deportes.-fiscalizada desfavorablemente a fase de recoñecemento da obriga por xustificacions incorrectas.

-Reparo suspensivo con responsabilidade contable por pago de gratificacions por gardas de localización á policía local.

-Reparos por recoñecementos extraxudiciais de créditos, expedientes 01/2022 e 02/2022.

3.-ANOMALÍAS EN MATERIA DE INGRESOS:

Non constan.

Isto é canto ten a ben informar a funcionaria que suscribe.

Teo, 10 de maio de 2023.

A INTERVENTORA

Mónica Lado Varela

Teo, 10 de maio de 2023.

O alcalde

Rafael Sisto Edreira”

Sendo as nove horas e sete minutos, incorpórase á sesión plenaria o concelleiro do PP, D. Antonio Reyes Sánchez Crespo.

3.- DACIÓN DE CONTA LIQUIDACIÓN 2022.

O sr. alcalde da conta dos resultados da liquidación do exercicio 2022, segundo o documento incorporado no expediente, do 27 de abril de 2023, que se reproduce a continuación.

“DACIÓN DE CONTA

Rafael Sisto Edreira, Alcalde do Concello de Teo, en cumprimento do disposto no artigo 193.4 do RDL 2/2004, de 5 de marzo, TRLRFL.

DOU CONTA ao Pleno da Corporación dos resultados da Liquidación do exercicio 2022, có seguinte resumo:

1.-RESULTADO ORZAMENTARIO

RESULTADO ORZAMENTARIO

1.-RESULTADO ORZAMENTARIO NON FINANCEIRO

a) operacións correntes

DEREITOS RECOÑECIDOS NETOS	14.967.273,28
-OBRIGAS RECOÑECIDAS NETAS	13.025.216,96
RESULTADO ORZAMENTARIO 1	1.942.056,32

b) Operacions de capital

DEREITOS RECOÑECIDOS NETOS	659.212,62
-OBRIGAS RECOÑECIDAS NETAS	2.798.245,23
RESULTADO ORZAMENTARIO 2	-2.139.032,61

Resultado Orzamentario Non Financeiro(1+2).....-196.976,29€

2.-RESULTADO ORZAMENTARIO FINANCEIRO

a) activos financeiros

DEREITOS RECOÑECIDOS NETOS	0.00
-OBRIGAS RECOÑECIDAS NETAS	0.00
RESULTADO ORZAMENTARIO F.3	0.00

b) pasivos financeiros

DEREITOS RECOÑECIDOS NETOS	389.231,08
----------------------------	------------

-OBRIGAS RECOÑECIDAS NETAS	326.609,55
RESULTADO ORZAMENTARIO F.4	62.621,53

Resultado Orzamentario Financeiro(3+4).....62.621,53€

RESULTADO ORZAMENTARIO DO EXERCICIO 2022.....-134.354,76€

Axustes:

1.-Desviacións imputables **negativas (+)**.....**1.250.465,15€**

2.-Desviacións imputables **positivas (-)**.....**265.907,56€**

3.-Modificacións de crédito financiadas con RLTX, fase O.....**12.208,58€**

RESULTADO ORZAMENTARIO AXUSTADO EXERCICIO 2022	862.411,41€
---	--------------------

2.-REMANENTE DE TESOURERIA

1. (+) FONDOS LÍQUIDOS		923.728,53
2. (+) DEREITOS PENDENTES DE COBRO		2.885.668,16
(+) del Presupuesto corrente	849.901,11	
(+) de Presupuestos cerrados	1.579.142,51	
(+) de operacións no presupuestarias	456.624,54	
(-) cobros realizados pendentes de aplicación definitiva	19.681,59	
3. (-) OBRIGAS PENDENTES DE PAGO		2.485.582,26
(+) do Presupuesto corrente	1.607.308,14	
(+) do Presupuestos cerrados	329.909,79	
(+) de operacións no presupuestarias	548.364,33	
(+) pagos realizados pendentes de aplicación definitiva	315.650,72	
REMANENTE DE TESOURERÍA TOTAL (1 + 2 - 3)		1.619.783,56
SALDOS DE DUBIDOSO COBRO(-)		1.444.656,83
REMANENTE DE TESOURERÍA GFA (-)		18.301,92
REMANENTE DE TESOURERÍA PARA GASTOS XERAIS (RTT-RTGFA)		156.824,81

3.-AFORRO BRUTO E NETO

A) Dereitos Recoñecidos Netos por Capítulos 1 a 5 liquidación orzamento 2022		14.967.273,28
B) Obrigas Recoñecidas por Capítulos 1,2 e 4 liquidación orzamento 2022		13.044.403,33
C) Anualidade Teórica de Amortización Total		326.609,56
D) OR correspondientes a modif. crédito financiadas con RLTX		12.208,58
	Aforro Bruto	1.922.869,95
	Aforro Neto	1.584.051,81
	Porcent. débeda s/dtos. Liquid.	25,71%

4.- ESTABILIDADE ORZAMENTARIA, REGRA DE GASTO E LIMITE DE DEBEDA(SUSPENSION DE REGLAS FISCAIS EN 2022)

ESTABILIDADE ORZAMENTARIA:INCUMPRIMENTO

REGLA DE GASTO: INCUMPRIMENTO

SOSTENIBILIDADE FINANCEIRA: CUMPRIMENTO

Teo, 27 de abril de 2023

O alcalde

Rafael Sisto Edreira”

4.- DACIÓN DE CONTA DO INFORME DE MOROSIDADE E PMP 1º TRIMESTRE 2023.

O sr. alcalde da conta do informe de Tesourería, do 12 de maio de 2021, sobre o cumprimento dos prazos establecidos na Lei 15/2010, de 5 de xullo, de modificación da Lei 3/2004, de 29 de decembro, pola que se establecen as medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais correspondentes ao primeiro trimestre 2023.

“EXPEDIENTE: 2023/X999/000307

TESOURERÍA: INFORME MOROSIDADE E PMP 1º TRIMESTRE 2023

Asunto: Informe da Tesourería sobre o cumprimento dos prazos establecidos na Lei 15/2010, de 5 de xullo, de modificación de la Lei 3/2004, de 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais, correspondente ao primeiro trimestre 2023.

Lexislación aplicable

- Lei 15/2010, de 5 de xullo, de modificación da Lei 3/2004, de 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais.
- Lei 9/2017, de 8 de novembro, de Contratos do Sector Público.

A Lei 15/2010, de 5 de xullo, de modificación de la Lei 3/2004, de 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais, establece no seu apartado 3 do seu artigo cuarto: “Os Tesoureiros ou, no seu defecto, Interventores das Corporacións Locais elaborarán trimestralmente un informe sobre o cumprimento dos prazos previstos nesta Lei para o pago das obrigas de cada Entidade Local, que incluírá necesariamente o número e contía global das obrigas pendentes nas que se estea incumprindo o prazo.”

O apartado 4 do mesmo artigo, establece que “Sen prexuízo da súa posible presentación e debate no Pleno da Corporación Local, dito informe deberá remitirse, en todo caso, aos órganos competentes do Ministerio de Economía e Facenda e, no seu respectivo ámbito territorial, aos das Comunidades Autónomas que, con arranxo aos seus respectivos Estatutos de Autonomía, teñan atribuída a tutela financeira das Entidades Locais. Tales órganos poderán igualmente requirir a remisión dos citados informes.”

A Lei 3/2004, establece non seu artigo 3, apartado 1, que a Lei será de aplicación a todos os pagos efectuados como contraprestación nas operacións comerciais realizadas entre empresas e a Administración desta Entidade Local, de conformidade co establecido na Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público.

Así, segundo establece o artigo 198.4 da Lei 9/2017, do 8 de novembro, de Contratos do Sector Público, a Administración terá a obrigaón de abonar o prezo dentro dos trinta días seguintes á data de aprobación das certificacións de obra ou dos documentos que acrediten a conformidade co disposto no contrato dos bens entregados ou servizos prestados, sen prexuízo do establecido no apartado 4 do artigo 210, e se se demorase, deberá abonar ao contratista, a partir do cumprimento do devandito prazo de trinta días os intereses de demora e a indemnización polos custos

de cobranza nos termos previstos na Lei 3/2004, do 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais. (...) Sen prexuízo do establecido no apartado 4 do artigo 210 e no apartado 1 do artigo 243, a Administración deberá aprobar as certificacións de obra ou os documentos que acrediten a conformidade co disposto no contrato dos bens entregados ou servizos prestados dentro dos trinta días seguintes á entrega efectiva dos bens ou prestación do servizo.

A Orde ministerial HAP/2105/2012, do 1 de outubro, modificada pola Orde HAP/2082/2014, do 7 de novembro, que determina o procedemento para seguir para a remisión da información, establece no seu artigo 16.6 que antes do último día do mes seguinte á finalización de cada trimestre do ano remitirase, entre outros, o informe trimestral, regulado no artigo 4 da Lei 15/2010, do 5 de xullo, de modificación da Lei 3/2004, do 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais, na que se incluírá, polo menos, de acordo coa metodoloxía establecida para o cálculo o período medio de pago a provedores das Administracións Públicas, o detalle do período medio de pago global a provedores e do período medio de pago mensual e acumulado a provedores, así como das operacións pagas e pendentes de pago de cada entidade e do conxunto da Corporación Local.

Por outra banda, coa publicación do Real Decreto 635/2014, de 25 de xullo de 2014, polo que se desenrola a metodoloxía de cálculo do período medio de pago a provedores das Administracións Públicas e as condicións e o procedemento de retención de recursos dos réximes de financiación, previstos na Lei Orgánica 2/2012, de 27 de abril, de Estabilidade Orzamentaria e Sustentabilidade Financeira; establece o método de cálculo do período medio de pago a provedores. O período medio de pago (PMP) definido aquí mide o atraso **no pago da débeda comercial en termos económicos** como un indicador distinto respecto do período legal de pago establecido no Texto Refundido da Lei de Contratos do Sector Público e na Lei 3/2004, de 29 de decembro, pola que se establecen medidas de loita contra a morosidade nas operacións comerciais. O cálculo o PMP do Concello de Teo extraese directamente de aplicación informática contable que realiza os cálculos de forma automática, segundo os datos ofrecidos o período medio de pago

correspondente ao 1º trimestre é de 53.43 días, incumpríndose o prazo máximo de 30 días.

Asemade, debe terse en conta que neste trimestre o programa contable do Concello de Teo computa o inicio do prazo dende a data de recoñecemento da obrigaón. Neste senso debe terse en conta a “Guía para o cálculo do período medio de pago a provedores das entidades locais” publicada polo Ministerio de Facenda e Función pública en decembro de 2022 que o momento de inicio do cómputo de prazos no caso de operacións comerciais nas que resulte de aplicación un procedemento de aceptación ou comprobación de bens entregados e servizos prestados computa dende a data de aprobación de ditos documentos (informe de conformidade, acta de recepción, etc.) que non ten que coincidir co acto administrativo e contable de recoñecemento da obriga.

Neste Concello consta implantado un sistema de conformidade das facturas, recibindo cada unha das facturas unha conformidade individual, co cal o inicio do cómputo debería realizarse dende esa data de conformidade. Non obstante ata á data actual dita data de conformidade co que respecta aos datos que se analizan neste PMP, non se está insertando no programa contable, o que fai que os datos de pmp que arroxa o programa contable non se adapten a determinado pola citada Guía do Ministerio. En marzo, polo departamento responsable da contabilidade, o Departamento de Intervención, adoptáronse as medidas a efectos de poder conformar as facturas mediante o sistema de firmadoc co cal a partires do seguinte trimestre os datos que ofrezca o programa contable deberían tomar como dies a quo, a data de conformidade.

En virtude de todo o exposto e para dar cumprimento á obrigaón legal, achéganse os seguintes informes:

- a) Pagos realizados no trimestre: Resumo extraído da plataforma AUTORIZA, do Ministerio de Facenda, e desagregación no Anexo I extraído da aplicación contable municipal.
- b) Intereses de demora pagados no trimestre: Resumo extraído da plataforma AUTORIZA, do Ministerio de Facenda.

c) Facturas ou documentos xustificativos pendentes de pago ao final do trimestre: Resumo extraído da plataforma AUTORIZA, do Ministerio de Facenda e desagregación no Anexo II extraído da aplicación contable municipal.

d) Detalle do período medio de pago global a provedores (formato extraído da plataforma AUTORIZA, do Ministerio de Facenda).

Informe de Morosidade

EXERCICIO

2023

PRIMEIRO TRIMESTRE

Código de Entidade	Entidade	Tipo de Contabilidade	PAGOS REALIZADOS NO PERÍODO				
			Período Medio Pago (PMP) (días)	Pagos Dentro Período Legal Pago		Pagos Fora período Legal Pago	
				Número de Pagos	Importe Total	Número de Pagos	Importe Total
11-15-082-AA-000	Teo	Limitativa	95,96	87	115.861,85	880	1.354.885,95

Código da Entidade	Entidade	Tipo de Contabilidade	INTERERES DE DEMORA PAGADOS NO PERIODO	
			Número de Pagos	Importe Total Intereses
11-15-082-AA-000	Teo	Limitativa	0	0

Código de Entidade	Entidade	Tipo de Contabilidade	FACTURAS OU DOCUMENTOS XUSTIFICATIVOS PENDENTES DE PAGO AO FINAL DO PERIODO				
			período Medio Pago Pendente (PMPP) (días)	Dentro período Legal Pago ao Final del período		Fora período Legal Pago ao Final del período	
				Número de Operacións	Importe Total	Número de Operacións	Importe Total
11-15-082-AA-000	Teo	Limitativa	94,08	1187	1.446.329,14	2463	1.665.520,02

PERIODO MEDIO DE PAGO A PROVEEDORES
TRIMESTRAL
DETALLE POR ENTIDADES

TRIMESTRE 1º TRIMESTRE
AÑO 2023

En días

Código de Entidade	Entidade	Ratio de Operacións Pagadas	Ratio de Operacións Pendentes de Pago	período Medio de Pago Trimestral
11-15-082-AA-000	Teo	40,33	66,04	53,43

ANEXO I

PAGOS REALIZADOS NO TRIMESTRE DESAGREGADOS

Concello de Teo

Ejercicio: 2023

Trimestre: Primeiro

Fecha Obtención 25/04/2023 11:45:32

Pagos realizados en el Trimestre

Pagos realizados en el Trimestre	Periodo medio pago (PMP) (días)	Pagos realizados en el Trimestre			
		Dentro periodo legal pago		Fuera periodo legal pago	
		Número de pagos	Importe total	Número de pagos	Importe total
Gastos en Bienes Corrientes y Servicios	96,68	76	96.251,34	828	1.078.108,18
20- Arrendamientos y Cánones	89,45	2	814,64	19	30.295,09
21- Reparación, Mantenimiento y conservación	94,13	7	1.454,61	141	100.355,39
22- Material, Suministro y Otros	97,14	67	93.982,09	668	947.457,70
23- Indemnización por razón del servicio	0,00	0		0	
24- Gasto de Publicaciones	0,00	0		0	
26- Trabajos realizados por Instituciones s.f. de lucro	0,00	0		0	
Inversiones reales	93,12	11	19.610,51	52	276.777,77
Otros Pagos realizados por operaciones comerciales	0,00	0		0	
Pendientes de aplicar a Presupuesto	0,00	0		0	
TOTAL	95,96	87	115.861,85	880	1.354.885,95

ANEXO II
FACTURAS OU DOCUMENTOS
PENDENTES DE PAGO AO FINAL DO
TRIMESTRE
DESAGREGADOS

Facturas o documentos justificativos pendientes de pago al final del trimestre

Facturas o documentos justificativos pendientes de pago al final del trimestre	Periodo medio del pendiente de pago (PMPP) (días)	Pendiente de pago al final del trimestre			
		Dentro periodo legal pago a final del trimestre		Fuera periodo legal pago a final del trimestre	
		Nº Operaciones	Importe total	Nº Operaciones	Importe total
Gastos en Bienes Corrientes y Servicios	128,29	309	440.470,68	2080	1.395.890,22
20- Arrendamientos y Cánones	86,70	6	8.213,85	11	25.998,87
21- Reparación, Mantenimiento y conservación	54,36	67	75.035,71	40	30.837,57
22- Material, Suministro y Otros	133,75	236	357.221,12	2029	1.339.053,78
23- Indemnización por razón del servicio	0,00	0		0	
24- Gasto de Publicaciones	0,00	0		0	
26- Trabajos realizados por instituciones s.f. de lucro	0,00	0		0	
Inversiones reales	71,46	24	251.815,72	10	70.316,86
Otros Pagos realizados por operaciones comerciales	87,00	0		1	7.600,80
Pendientes de aplicar a Presupuesto	35,41	854	754.042,74	372	191.712,14
TOTAL	94,68	1187	1.446.329,14	2463	1.665.520,02

5.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE APROBACIÓN DO PLAN LOCAL DE INFANCIA E ADOLESCENCIA (2023-2027) PLIA.

O sr. alcalde cede a palabra ao concelleiro de benestar, persoal, deportes, participación veciñal e servizos básicos, D. Xosé I. Igrexas Vilar.

O sr. Igrexas da conta da proposta da Alcaldía de 11 de maio de 2023, que se recolle a continuación, ditaminada favorablemente pola Comisión Informativa de benestar social, igualdade, transportes, turismo, comercio e emprego de 16 de maio de 2023.

“PROPOSTA DE ALCALDÍA DE APROBACIÓN DO PLAN LOCAL DE INFANCIA E ADOLESCENCIA (2023-2027)

A iniciativa Cidades Amigas da Infancia, liderada por UNICEF Comité Español, ten

como obxectivo xeral promover a aplicación da Convención sobre os Dereitos do Neno (ONU, 1989), ratificada polo noso país en 1990, no ámbito dos Gobernos Locais.

Este Pleno Municipal aprobou recentemente a presentación da solicitude do noso concello para a renovación como Cidade Amiga da Infancia o 01 de marzo de 2023.

Considerando que dentro dos requisitos establecidos nas bases da convocatoria de aplicación por parte de UNICEF España, para o outorgamento do recoñecemento é imprescindible contar co apoio de todas as forzas políticas representadas no Pleno Municipal para o Plan Local de Infancia e Adolescencia, e para iso é requisito que o devandito plan este aprobado por este Pleno Municipal.

Destacamos tamén que a elaboración do Plan contou cun proceso participativo de diferentes sectores, tanto da Mesa de Coordinación interna, formada por persoal político e técnico, como unha Mesa comunitaria que agrupou a persoas significativas do concello, como a propia rapazada do Consello Local de Infancia e Adolescencia.

Tendo en conta que o prazo para entregar a UNICEF este documento e outros requiridos para a renovación do selo como Cidade Amiga da Infancia finaliza o 30 de xuño de 2023, presentamos un avance do documento final do PLIA e a posibilidade de que o próximo goberno local electo realice as modificacións oportunas, se así o considera.

En virtude do exposto, esta Alcaldía propón ao Pleno da Corporación a aprobación do seguinte **ACORDO**

Primeiro.- Aprobar o Plan Local de Infancia e Adolescencia do Concello de Teo (2023-2027).

Segundo.- Remitir a UNICEF o presente acordo, xunto co Plan Local de Infancia e Adolescencia do Concello de Teo (2023-2027)”

Preguntado polo sr. alcalde, os portavoces dos grupos municipais anuncian o apoio dos seus respectivos grupos.

Sometido o asunto a votación, o Pleno da Corporación, por unanimidade dos seus membros, acorda:

Primeiro.- Aprobar o Plan Local de Infancia e Adolescencia do Concello de Teo (2023-2027).

Segundo.- Remitir a UNICEF o presente acordo, xunto co Plan Local de Infancia e

Adolescencia do Concello de Teo (2023-2027).

Incorpórase como anexo I á presente, o Plan Integral de Infancia e Adolescencia 2023-2027 do Concello de Teo.

6.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA SOBRE MODIFICACIÓN DO PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE DO CONCELLO DE TEO NO MARCO DO PLAN DE RECUPERACIÓN, TRANSFORMACIÓN E RESILIENCIA PARA A XESTIÓN DOS FONDOS EUROPEOS.

O sr. alcalde da conta da proposta de 11 de maio de 2023, que se recolle a continuación, ditaminada favorablemente pola Comisión Informativa de administración, cultura, educación, seguridade cidadá, participación veciñal e deportes de 16 de maio de 2023.

“PROPOSTA DA ALCALDÍA SOBRE MODIFICACIÓN DO PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE DO CONCELLO DE TEO NO MARCO DO PLAN DE RECUPERACIÓN, TRANSFORMACIÓN E RESILIENCIA PARA A XESTIÓN DOS FONDOS EUROPEOS.

O concello de Teo aprobou en sesión plenaria celebrada o 27 de xullo de 2022 o PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE DO CONCELLO DE TEO no marco do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia para a xestión dos fondos europeos.

En data 07/12/2022 tivo entrada no Concello a Resolución de data 05/12/2022 concedendo a subvención solicitada ao abeiro da Orde TMA/178/2022, de 28 de febreiro (BOE nº 60 do 11 de marzo) da convocatoria de axudas directa do Programa de Impulso á Rehabilitación dos Edificios Públicos (PIREP), compoñente 2 “Implementación dá Axenda Urbana española: Plan de Rehabilitación e rexeneración urbana”, investimento C.215, subproxecto Reforma integral da Escola de Cacheiras. PIREP LOCAL LIÑA 1 Nº de expediente C215LP/22/00928.

Por Decreto da Alcaldía de data 13 de marzo de 2023 procedeuse ao nomeamento dos membros da Comisión Antifraude de acordo co previsto no apartado 4.3 do Plan Antifraude aprobado.

En data 23 de marzo de 2023 constituíuse a Comisión Antifraude, procedendo a realizar a avaliación do risco de fraude en data 28 de marzo de 2023.

No vixente Plan de Medidas Antifraude do Concello de Teo, aprobado e o 27 de xullo de 2022, se recolle como función da Comisión Antifraude a actualización periódica e seguemento do Plan.

Con data 11 de maio a Comisión Antifraude realiza unha proposta de modificación do Plan Antifraude, na que se inclúen, con carácter xeral, as seguintes cuestións:

- Adaptar o contexto e obxectivo do Plan Antifraude
- Actualizar a normativa, se completa o apartado de conceptos e terminoloxía
- Limitar o ámbito de aplicación do Plan aos procedementos de contratación de Fondos Next Generation
- Cambiar a denominación da Comisión Antifraude a Comité Antifraude (DA 112 Lei 31/2022 do 23 de decembro)
- Actualizar os modelos de DACI incidindo na obrigatoriedade de asinalos pola administración e adxudicatario
- Incluír a metodoloxía a través da cal se realizou a avaliación do risco de fraude en cumprimento da Guía da Comisión Europea
- Incluír nas medidas de prevención DACIS e catálogo de bandeiras vermellas
- Incidir, en canto ás medidas de corrección, na necesidade de asumir con fondos propios todas aquelas actuacións nas que se detecte unha bandeira vermella ou posible conflito de interese ou fraude
- Contemplar a revisión obrigatoria de carácter anual do Plan, sen prexuízo das posibles revisións que solicite a Comisión Antifraude ou que resulten necesarias por apreciación de conflito de interese ou fraude.

Consecuentemente, propónse ao Pleno a adopción do seguinte **ACORDO**

- 1. Aprobar a modificación do Plan de Medidas Antifraude e os seus anexos, no Marco do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia para a xestión de Fondos Europeos, quedando o mesmo redactado tal e como figura no Anexo ao presente.**
- 2. Publicar o Plan na sede electrónica do concello para xeral coñecemento**
- 3. Dar traslado do presente acordo a *Secretaría General de Agenda Urbana y Vivienda, do Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana*, para o seu coñecemento e efectos oportunos, xunto ao Anexo que na presente sesión se aproba”.**

Preguntado polo sr. alcalde, os grupos municipais non fan uso das súas respectivas quendas de intervención.

Sometido o asunto a votación, o Pleno da Corporación, por unanimidade dos seus membros, acorda:

1. Aprobar a modificación do Plan de Medidas Antifraude e os seus anexos, no Marco do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia para a xestión de Fondos Europeos, quedando o mesmo redactado tal e como figura no Anexo ao presente.

2. Publicar o Plan na sede electrónica do concello para xeral coñecemento

3. Dar traslado do presente acordo a *Secretaría General de Agenda Urbana y Vivienda*, do *Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana*, para o seu coñecemento e efectos oportunos, xunto ao Anexo que na presente sesión se aproba.

Incorpórase como anexo II á presente, o Plan de Medidas Antifraude e os seus anexos.

7.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE MODIFICACIÓN DE CRÉDITO 11/2023. SUPLEMENTO DE CRÉDITO 02/2023 FINANCIADO CO RLTX.

O sr. alcalde da conta da proposta de 11 de maio de 2023, que se recolle a continuación, ditaminada favorablemente pola Comisión Informativa de facenda e asuntos económicos, que asume as funcións da Comisión especial de contas, de 16 de maio de 2023.

“PROPOSTA DA ALCALDÍA:

MODIFICACIÓN DE CRÉDITO 11/2023. SUPLEMENTO DE CRÉDITO 02/2023 FINANCIADO CO RLTX

Considerando que o 2 de novembro de 2022 esta Alcaldía comunicou ao Ministerio de Transportes, Mobilidade e Axenda Urbana a aceptación da axuda do Plan de Rehabilitación de Edifícios de titularidade Pública (PIREP local) no marco do Plan de Recuperación, Transformación e Resiliencia, por un importe de 407.773,85€ (Expediente C215PL/22/00928) para a Reforma integral da Escola de Cacheiras.

Considerando que o concello de Teo no exercicio 2023 mantén prorrogados os orzamentos do exercicio 2022 e que esta actuación non estaba prevista orzamentariamente no ano 2022 ao non terse publicado previamente a convocatoria da subvención.

Considerando que o crédito necesario para a licitación da obra e da redacción do proxecto (xa adxudicado este) é de 697.691,08€, a parte que se debe cubrir con fondos propios é de 289.917,23€. Dado que o Pleno municipal aprobou na sesión ordinaria do mes de marzo un suplemento de crédito por importe de 130.239,11 destinado a este fin, resulta necesario completar o crédito orzamentario.

Considerando que por Decreto do 27/04/2023 aprobouse a a Liquidación do exercicio 2022 que recolle un Remanente de Tesourería para gastos xerais (RTT-RTGFA) por importe de 156.824,81€

Tomando en consideración o arriba exposto propónse ao Pleno a aprobación do seguinte

ACORDO

Primeiro: Aprobar inicialmente a modificación do Orzamento Municipal para o exercicio 2022, prorrogado para 2023, consistente na xeración dun suplemento de crédito por importe total de 156.824,81€ no concepto de ingresos 870.00 e na partida de gastos 320/622.00 (PIREP, reforma integral Escola de Cacheiras), con cargo ao Remanente Líquido de Tesourería para Gastos Xerais resultante da Liquidación do exercicio 2022.

Segundo.- Expoñer a citada modificación do Orzamento ao público por prazo de quince días, por medio de edicto no Boletín Oficial da Provincia da Coruña, coa finalidade de que as persoas e entidades interesadas poidan presentar as reclamacións que xulguen oportunas, de conformidade có disposto o artigo 169 do Real Decreto Lexislativo 2/2004, de 5 de marzo.

De non presentarse reclamacións en prazo, a modificación do orzamento entenderase aprobada definitivamente, e será insertada no Boletín Oficial da Provincia”

O sr. alcalde explica que a urxencia ven motivada polos prazos de execución da obra, xa que a licitación terá que facerse o mes que entra e resulta preciso ter crédito.

Preguntado polo sr. alcalde, os grupos municipais non fan uso das súas respectivas quendas de intervención.

Sometido o asunto a votación, o Pleno da Corporación, por unanimidade dos seus membros, acorda:

Primeiro: Aprobar inicialmente a modificación do Orzamento Municipal para o exercicio 2022, prorrogado para 2023, consistente na xeración dun suplemento de crédito por importe total de 156.824,81€ no concepto de ingresos 870.00 e na

partida de gastos 320/622.00 (PIREP, reforma integral Escola de Cacheiras), con cargo ao Remanente Líquido de Tesourería para Gastos Xerais resultante da Liquidación do exercicio 2022.

Segundo.- Expoñer a citada modificación do Orzamento ao público por prazo de quince días, por medio de edicto no Boletín Oficial da Provincia da Coruña, coa finalidade de que as persoas e entidades interesadas poidan presentar as reclamacións que xulguen oportunas, de conformidade có disposto o artigo 169 do Real Decreto Lexislativo 2/2004, de 5 de marzo.

De non presentarse reclamacións en prazo, a modificación do orzamento entenderase aprobada definitivamente, e será insertada no Boletín Oficial da Provincia.

8.- DITAME DA PROPOSTA DA ALCALDÍA DE DESAFECTACIÓN DE CAMIÑO PÚBLICO NO LUGAR DA IGREXA – CALO.

O sr. alcalde da conta da proposta de 12 de maio de 2023, que se recolle a continuación, ditaminada favorablemente pola Comisión Informativa de urbanismo, vivenda, infraestruturas, sostibilidade e servizos básicos de 16 de maio de 2022.

“PROPOSTA DA ALCALDÍA

Vista a solicitude de desafectación dun tramo do camiño de acceso ao Cemiterio Parroquial de San Xoán de Calo, presentada no Concello por D. Abel Barros Rodríguez, en representación, como presidente, da Fundación Cemiterio parroquial San Xoán de Calo, e a documentación complementaria que a acompaña, entre a que se atopa o Informe de validación gráfica realizado polo Enxeñeiro Técnico Agrícola D. Juan Carlos Vilariño Santos (rex. entrada nº 1530, de 17/04/23).

Considerando que, tal e como se desprende da documentación aportada e contrastada polos Servizos Técnicos municipais, existe unha inconsistencia entre os planos da Concentración Parcelaria de San Xoán de Calo (na que o citado camiño non existe, pois forma parte da finca 666, hoxe propiedade do Cemiterio Parroquial San Xoán de Calo) e os títulos de propiedade da propia Concentración Parcelaria de todas as parcelas da zona e mesmo coas inscricións no Rexistro da Propiedade de Padrón (documentación na que existe o mencionado camiño e queda perfectamente delimitado).

Considerando que a proposta presentada pretende adaptar a realidade existente aos títulos de propiedade e ás inscricións no Rexistro da Propiedade de Padrón, ao tempo que se pretende a desafectación dun pequeno tramo de camiño, sen prexuízo de

terceiros, que, posteriormente, poida ser incorporado mediante o oportuno procedemento á finca titularidade do Cemiterio Parroquial San Xoán de Calo, dando así consistencia á propiedade e usos das propiedades afectadas.

Considerando que no Plan Xeral de Ordenación Municipal vixente, no tramo de camiño que se pretende desafectar, a diferenza do que ocorre no resto do camiño, non se delimita liña de edificación, polo que a desafectación do tramo non xera prexuízos urbanísticos a terceiros afectados.

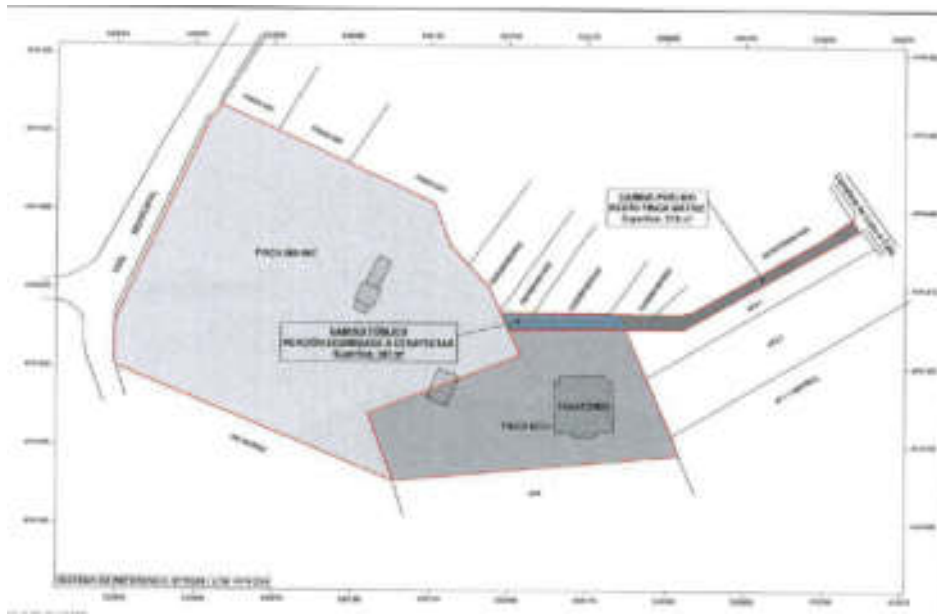
Considerando que o tramo do camiño en cuestión, dada a súa ubicación, non se utiliza para o uso público inherente ao mesmo, polo que non parece necesario manter o citado uso, ao tratarse dun tramo de camiño que só leva á propiedade do Cemiterio.

Considerando que, de acordo coa proposta presentada e as consideracións arriba expostas, preténdese desafectar o tramo do camiño para, posteriormente, unha vez que adquira natureza patrimonial, efectivizar un mecanismo que permita ao Cemiterio de Calo adquirir a súa propiedade.

Considerando que, segundo a normativa aplicable, no expediente de desafectación dun ben de dominio público haberá de acreditarse a súa oportunidade e legalidade e tendo en conta que, de acordo co exposto, concorre e queda acreditada no expediente a oportunidade da desafectación proposta, xa que permite regularizar os usos público/privados da zona en consistencia co definido no PXOM, articulando un circuíto de entrada e saída neste equipamento comunitario, relevante na medida en que o Cemiterio de San Xoán de Calo cumpre cun importante fin social con case 1000 familias asociadas.

Consultados os servizos técnicos municipais, á vista do anterior, resultando conveniente proceder á desafectación, en virtude do exposto, e segundo os artigos 22.2l), 81 e 47.2 n) da LRBRL, artigo 8 do RBEL e artigo 269 da LALGA, propónse ao Pleno a adopción do seguinte acordo:

Primeiro.- Aprobar inicialmente a desafectación do tramo do camiño público proveniente da Concentración Parcelaria de San Xoán de Calo, de 184m², segundo o detalle que se grafía de seguido:

Segundo.- Someter o expediente a información pública, durante un mes, mediante a inserción do anuncio no BOP, no taboleiro de edictos, na web municipal e na sede electrónica, para que as persoas interesadas poidan formular as reclamacións que estimen pertinentes”.

O sr. alcalde sinala que, como se explicou nas Comisións Informativas, trátase do inicio dun proceso que vai a ser longo pero que vai a clarificar a situación.

Preguntado polo sr. alcalde, os grupos municipais non fan uso das súas respectivas quendas de intervención.

Sometido o asunto a votación, o Pleno da Corporación, por unanimidade dos seus membros, acorda:

Primeiro.- Aprobar inicialmente a desafectación do tramo do camiño público proveniente da Concentración Parcelaria de San Xoán de Calo, de 184m², segundo o detalle que se grafía de seguido:

Segundo.- Someter o expediente a información pública, durante un mes, mediante a inserción do anuncio no BOP, no taboleiro de edictos, na web

municipal e na sede electrónica, para que as persoas interesadas poidan formular as reclamacións que estimen pertinentes.

9.- MOCIÓNS.

Antes de entrar no punto décimo da orde do día relativo a rogos e preguntas, o sr. alcalde, de conformidade co previsto no artigo 91.4 do R.D. 2568/1986, de 28 de novembro, e no artigo 33 do Regulamento orgánico, pregunta se algún grupo municipal quere presentar algunha moción de urxencia, sen que se presente ningunha polos grupos municipais.

10.- ROGOS E PREGUNTAS.

Preguntado polo sr. alcalde, non se formula ningún rogo nin pregunta.

E non habendo máis asuntos que tratar, sendo as vinte e unha horas e quince minutos, de orde da Presidencia, levántase a sesión, da que se estende a presente acta, do que eu, secretaria, dou fe.

O alcalde

33252651X
RAFAEL CARLOS
SISTO (R:
P1508300I)

Firmado digitalmente
por 33252651X RAFAEL
CARLOS SISTO (R:
P1508300I)
Fecha: 2023.06.06
13:08:06 +02'00'

Rafael C. Sisto Edreira

A secretaria

Firmado por
VIRGINIA FRAGA
DÍAZ -
***6770** el
día 06/06/2023
Virginia Fraga Díaz

ANEXO I
PLAN INTEGRAL DE INFANCIA E ADOLESCENCIA 2023-2027 DO CONCELLO DE
TEO

IX CONVOCATORIA DE RECOÑECIMIENTO DE CIDADES AMIGAS DA
INFANCIA. UNICEF COMITÉ ESPAÑOL

PLAN INTEGRAL DE INFANCIA E ADOLESCENCIA 2023-2027

Ignacio Iglesias Villar
Concelleiro de Benestar.
ignacioiglesias@teo.gal

Eva López Soto
Técnica de Servizos Sociais Comunitarios.
evalopez@teo.gal / 630504106

Índice

1. AGRADECIMENTOS.....	3
2. INTRODUCCIÓN.....	4
3. REFERENTES.....	6
Estratéxicos.....	6
Normativos.....	10
Conceptuais.....	12
4. INFORMACIÓN BÁSICA SOBRE O CONCELLO DE TEO.....	16
6. DEFINICIÓN DOS OBXECTIVOS XERAIS DO PLAN.....	51
7. ACTUACIÓNS E TEMPORALIZACIÓN.....	56
8. EXECUCIÓN E SEGUIMENTO DO PLAN.....	62
9. INDICADORES DE AVALIACIÓN DO PLAN.....	63
10. RECURSOS.....	75
11. ORGANIGRAMAS.....	76

1. AGRADECEMENTOS

O concello de Teo quere mostrar o seu agradecemento a todas as persoas e institucións que participaron directa ou indirectamente na elaboración deste Plan Integral de Infancia e Adolescencia sen as cales esta iniciativa non sería posible.

Especialmente queremos destacar o agradecemento ás persoas que participan e compoñen o FoPIA (Foro de Participación da Infancia e a Adolescencia), o CLIA (Consello Local da Infancia e a Adolescencia), a Mesa de Coordinación Interna e a Mesa de Coordinación Externa.

Ás persoas técnicas e con responsabilidades políticas das diferentes áreas e departamentos do concello de Teo involucradas nesta iniciativa, pola súa dedicación, motivación e implicación.

A todos os centros de ensino que participaron no proxecto, pola súa implicación e confianza, ao seu profesorado, ANPAS e familias dos nenos e das nenas que fomentaron e facilitaron a súa participación.

Ao persoal de UNICEF Comité Galicia, por todos os seus azos e apoio.

E, por suposto, a todas as nenas e nenos que colaboraron co concello de Teo desde o momento en que se presentou a idea e que son as verdadeiras protagonistas deste Plan.

Grazas a todas, todos e todes por participar e apoiar esta obra colectiva para continuar facendo do concello de Teo un territorio amigo da infancia e a adolescencia.

2. INTRODUCCIÓN

O concello de Teo pretende afianzar as políticas locais que se veñen desenvolvendo no municipio ao redor dos dereitos da infancia e a adolescencia, coa finalidade de mostrar o seu interese e implicación en todo o que atinxe as persoas menores de idade como suxeitos de pleno dereito no marco do establecido na Convención sobre os Dereitos do Neno.

Por iso, presenta este Plan Integral de Infancia e Adolescencia, que se desenvolve ao redor de tres eixos fundamentais:

- I. Garantir a protección, a prevención e a promoción dos dereitos da infancia e a adolescencia, afondando en como detectar e tratar posibles casos de nenos, nenas e adolescentes en situación socio-familiar vulnerable, e como prevelos desde a promoción dos seus dereitos ao considerar que son a base na que se sustenta a súa protección.
- II. Facer efectiva a participación na elaboración deste Plan e no seu correspondente desenvolvemento, tanto dos axentes sociais que teñen relación coas persoas menores de idade, como da propia infancia e adolescencia de Teo xa que consideramos as persoas menores suxeitos activos no seu medio persoal e social.
- III. Dar visibilidade ás actividades e políticas locais que se están a facer en Teo en favor da infancia e a adolescencia, promovendo o interese social por manter e conservar as dinámicas de participación infantil e xuvenil, reavivando a relación entre os distintos axentes sociais implicados.

Para a elaboración deste Plan tivéronse en conta as diferentes estruturas de participación social establecidas en Teo: o Consello Local da Infancia e a Adolescencia (CLIA) e o Foro de Participación da Infancia e a Adolescencia (FoPIA), que actuaron como plataforma que recolle e reflicte as expectativas das entidades públicas ou privadas que operan en Teo, dos propios nenos, nenas e adolescentes que viven no noso concello e, en definitiva, de toda a sociedade.

Consideramos que ninguén mellor que as persoas menores de idade para nos axudaren a coñecer as súas necesidades e a mellorar a calidade de todo o que se fai neste concello para asegurar o seu benestar e o seu protagonismo á hora de exercer os seus dereitos e responsabilidades como cidadáns e cidadás, polo que destacamos especialmente a súa participación na elaboración do Plan.

O diagnóstico participativo axudou a sentar as bases deste plan e definir os seus **obxectivos xerais**, resumidos en seis puntos principais:

1. **Ampliar os espazos de participación na vida pública da infancia e adolescencia.** Búscase estender a participación das nenas e nenos a todos os campos en que fose necesario e posible, contando co compromiso do concello de manter abertas as canles de participación infantil e xuvenil.
2. **Racionalizar a planificación das estruturas educativas.** Con este punto faise fincapé na mellora dos centros de ensino e da situación do alumnado, incidindo na planificación educativa.
3. **Fortalecer unha rede comunitaria que actúe como factor de prevención da saúde mental na infancia e adolescencia.** Cada vez son máis as persoas menores de idade que teñen problemas de saúde mental, polo que se necesita manter e crear programas de prevención, intervención e recursos específicos.
4. **Favorecer a transición ecolóxica no marco do concello.** Ao redor da preocupación polo medio ambiente a sostibilidade, preténdese xerar unha maior concienciación e implicación social para avanzar cara un modelo de desenvolvemento máis sostible, loitando contra o cambio climático e polo benestar humano e do medio.
5. **Garantir o acceso á vivenda.** A situación de dificultade de acceso á vivenda é unha realidade no noso concello, con falta de vivenda pública e elevados custes de alugueiro. Ademais, na zona do Carballal existen bloques de infravivenda, onde viven menores en deficientes condicións de habitabilidade.
6. **Promover unha maior vinculación da xente nova co territorio.** A configuración xeográfica, urbana e social de Teo, fai que se requiran solucións diversas para atender as especificidades deste territorio, vinculando á mocidade co territorio.
7. **Manter e crear actividades de ocio e espazos de lecer específicos para adolescentes.** Búscase ampliar e diversificar a oferta lúdica e cultural do municipio, mellorando as instalacións e equipamentos, así como tamén pensando en crear recursos lúdicos específicos para adolescentes e espazos de lecer compartidos.

Rafael Sisto Edreira, alcalde do concello de Teo

3. REFERENTES

O marco de referencia do Plan Integral de Infancia e Adolescencia do concello de Teo son as normativas, plans e estratexias de rango internacional, nacional, autonómico e local que se veñen propoñendo nos últimos anos a respecto das políticas máis avanzadas en favor da infancia.

Estratéxicos

En maio de 2002, os Xefes de Estado e de Goberno e as persoas representantes dos Estados participantes no período extraordinario de sesións da Asemblea Xeral das Nacións Unidas sobre a infancia, subscribiron unha Declaración e un Plan de Acción a nivel mundial contida no documento: “Un mundo apropiado para os Nenos e as Nenas”, no que se recolle o compromiso dos gobernos para aplicar este plan e para considerar a posibilidade de adoptar medidas para pór en práctica leis, políticas e plans de acción nacionais eficaces e asignar recursos para realizar e protexer os dereitos dos nenos e das nenas así como asegurar o seu benestar.

Por outra parte, o II Plan Estratéxico Nacional de Infancia e Adolescencia supón un importante referente para aqueles que se elaboren posteriormente. Tamén a Estratexia de Erradicación da Violencia contra a infancia e adolescencia, que parte da Lei Orgánica 8/2021, do 4 de xuño, de protección á infancia e adolescencia fronte á violencia, é un punto fundamental como marco de referencia. Así como tampouco podemos deixar fóra dos nosos referentes o recentemente aprobado Plan de Acción Estatal para a Implementación da Garantía Infantil Europea (2022-2030).

Tampouco podemos deixar atrás un piar fundamental como son os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS), aprobados por todos os Estados Membros das Nacións Unidas en 2015, co fin de eliminar a pobreza, reducir a desigualdade e lograr unhas sociedades máis pacíficas e prósperas para 2030. Estes ODS non se poden alcanzar se non se respectan os dereitos das persoas menores de idade:

1. **Poñer fin á pobreza en todas as súas formas en todo o mundo:** A pobreza priva aos nenos e nenas do seu dereito fundamental á nutrición, a auga, a educación, a protección e a vivenda, entre outros, e reduce a súa capacidade de construír un futuro mellor. Se non hai unha intervención a escala mundial, o máis probable é que a pobreza infantil agrave a desigualdade social e prive aos nenos e nenas máis vulnerables dos servizos que necesitan para sobrevivir e prosperar.

2. **Poñer fin á fame, lograr a seguridade alimentaria e mellorar a nutrición, e promover a agricultura sustentable:** A nutrición óptima é a base da supervivencia, a saúde e o desenvolvemento dos nenos e nenas. A rapazada que está ben alimentada é máis capaz de crecer e aprender, de participar nas súas comunidades e de resistir fronte ás enfermidades, os desastres e outras situacións de emerxencia.
3. **Garantir unha vida sa e promover o benestar para todos e todas en todas as idades:** Na actualidade hai máis poboación infantil que nunca que sobreviven e, non obstante, só en 2018 faleceron 6,2 millóns de nenos, nenas e adolescentes, a maioría por causas que se poden prever.
4. **Garantir unha educación inclusiva, equitativa e de calidade e promover oportunidades de aprendizaxe durante toda a vida para todos e todas:** Na actualidade hai máis nenos, nenas e adolescentes que nunca matriculados na educación preescolar, primaria e secundaria. E en xeral, o número de mulleres e homes que asisten á escola é case igual. Con todo, en moitos casos, estar escolarizado non significa aprender. O progreso para mellorar o acceso á educación e a calidade do ensino non foi homoxéneo en todo o mundo. Asegurar que todos os nenos e nenas poidan asistir á escola e aprender é fundamental para combater a pobreza, prever a enfermidade e construír sociedades máis resistentes e pacíficas.
5. **Lograr a igualdade entre os xéneros e empoderar a todas as mulleres e nenas:** As normas de xénero nocivas maniféstanse de distintas formas; algúns exemplos son o abandono escolar para asumir responsabilidades no fogar, o matrimonio forzoso, ou a violencia inflixida por razón de xénero. As disparidades de xénero poden comezar ao nacer, e aumentan a medida que o neno ou a nena crecen.
6. **Garantir a dispoñibilidade de auga e a súa xestión sustentable e o saneamento para todos e todas:** A contaminación da auga e o saneamento deficiente son dous das principais causas de morte de menores de 5 anos. Sen uns servizos adecuados de auga, saneamento e hixiene (WASH), os nenos e nenas corren un maior risco de contraer enfermidades e de padecer problemas graves de saúde como a malnutrición e o atraso no crecemento. A falta de saneamento e hixiene tamén socava o progreso noutras esferas do desenvolvemento, como a educación e a igualdade de xénero.
7. **Garantir o acceso a unha enerxía alcanzable, segura, sustentable e moderna para todos e todas:** Cada ano morren

máis de medio millón de menores de 5 anos por causas relacionadas coa contaminación atmosférica. E outros tantos máis sufrirán danos irreversibles que afectarán o desenvolvemento do seu cerebro e os seus pulmóns. O acceso á enerxía alcanzable e limpa é fundamental para o crecemento e o benestar dos nenos e nenas. E os beneficios que se derivan da enerxía renovable non se limitan só á saúde física, pois ademais de previr as emisións tóxicas, a enerxía renovable fai posible dotar de iluminación e conectividade a zonas onde non hai redes de subministración eléctrica. Isto facilita a educación ao facer que sexa posible cociñar para os nenos e nenas na escola e cargar lanternas solares para que poidan estudar.

8. **Promover o crecemento económico inclusivo e sustentable, o emprego e o traballo decente para todos e todas:** Actualmente o índice de desemprego entre a mocidade é do 13%, tres veces maior que entre os adultos. Se non investimos urxentemente en educación e capacitación, a maior parte desta poboación de mozas que aumenta a gran velocidade, prevese que chegue aos 2.000 millóns para 2030, carecerá da cualificación necesaria para competir no mercado laboral.
9. **Construír infraestruturas resilientes, promover a industrialización inclusiva e sustentable e fomentar a innovación:** Aproximadamente 4.000 millóns de persoas carecen de conexión a internet, e case unha terceira parte delas teñen entre 18 e 24 anos. Esta crecente poboación de persoas novas corre perigo de quedar atrasada e excluída do moderno mundo dixital e do uso de tecnoloxías que poderían mellorar as súas vidas de forma drástica.
10. **Reducir a desigualdade en e entre os países:** O progreso na tarefa de erradicar a pobreza foi desigual. A pobreza é tan só una das razóns que poden facer que se exclúa aos nenos e nenas da atención e os servizos básicos; tamén se lles exclúe en todo o mundo debido á discriminación baseada no xénero, a discapacidade, o idioma e a etnia. A marxinación que afecta a estes grupos fai difícil que poidan gozar do progreso e escapar á pobreza.
11. **Lograr que as cidades sexan máis inclusivas, seguras, resilientes e sustentables:** A metade da poboación infantil de todo o mundo vive en zonas urbanas, e prevese que esta cifra alcance o 70% para mediados de século.
12. **Garantir modalidades de consumo e produción sustentables:** As tendencias actuais de consumo e produción continúan xerando residuos tóxicos e esgotando valiosos recursos naturais. A pesar de que os nenos e nenas son os menos responsables da degradación

ambiental, serán eles quen soporten a carga peor de consecuencias, principalmente en forma de problemas de saúde e crecemento.

13. **Adoptar medidas urxentes para combater o cambio climático e os seus efectos:** O cambio climático constitúe unha ameaza directa á capacidade dos nenos e nenas para sobrevivir, crecer e prosperar. Preto do 90% da carga de morbilidade atribuíble ao cambio climático recae nos nenos menores de 5 anos. Hoxe, por vez primeira, unha xeración mundial de crianzas crecerá nun mundo que se tornou moito máis perigoso e incerto como consecuencia do clima cambiante e da degradación do medio ambiente.
14. **Conservar e utilizar de forma viable os océanos, os mares e os recursos mariños para un desenvolvemento sustentable:** Actualmente 530 millóns de nenos e nenas viven en zonas que presentan unha elevadísima incidencia de inundacións; e 1 de cada 4 nenos vivirán en zonas de seca extrema para 2040. As repercusións do cambio climático fanse sentir en todo o mundo. Para moitos nenos e nenas, os cambios no clima maniféstanse por medio de cambios na auga.
15. **Protexer, restaurar e promover o uso sustentable dos ecosistemas terrestres; xestionar sostiblemente os bosques; combater a desertificación; deter e investir a degradación das terras, e deter a perda de biodiversidade:** A degradación do chan, xunto á perda de bosques, de especies e de biodiversidade, está estreitamente vinculada co cambio climático e representa unha grave ameaza á capacidade dos nenos para sobrevivir, crecer e progresar.
16. **Promover sociedades xustas, pacíficas e inclusivas para un desenvolvemento sustentable, brindar acceso á xustiza para todos e todas e fomentar institucións eficaces, responsables e inclusivas en todos os niveis:** Ningún neno ou nena debería sufrir xamais actos de violencia, malos tratos ou abandono, e con todo, millóns de nenos e nenas en todo o mundo seguen sendo vítimas da violencia nos seus fogares, as súas escolas, as súas comunidades e na rede. Os nenos e nenas desarraigadas por causa de conflitos e desastres son particularmente vulnerables a certas modalidades de violencia como o traballo infantil e outras formas de explotación. A violencia presenta diversas formas, pode ser de índole emocional, física ou sexual, e os seus efectos poden durar toda a vida. O feito de que un neno ou nena presencie ou sufra un acto de violencia socava a súa saúde, o seu benestar e o seu potencial. Os gobernos poden proporcionar a primeira liña de defensa aos nenos e nenas que están en perigo mediante os sistemas de inscrición do nacemento, que

establecen o dereito dos nenos e nenas aos servizos sociais básicos, a uns sistemas de xustiza equitativos e a outras formas de protección da infancia.

- 17. Fortalecer os medios de execución e revitalizar a alianza mundial para o desenvolvemento sustentable:** As alianzas revisten unha importancia fundamental á hora de lograr resultados para cada neno e nena.

A nivel autonómico cómpre facer referencia á Estratexia galega para a infancia e adolescencia 2018-2020, que forma parte da planificación global e da execución das políticas públicas de carácter social. Á súa vez, coherente co Plan Estratéxico de Galicia (PEG) 2015-2020, unha estratexia transversal que afecta a varios obxectivos estratéxicos: enmarcándose fundamentalmente no benestar das persoas e as familias e cohesión social; na prioridade de actuación ao redor da mellora dos servizos sociais a familias e á infancia, apoio á conciliación e á promoción da igualdade, servizos e axudas complementarios da educación e políticas de xuventude e cooperación; e no obxectivo estratéxico de garantir o dereito de todos os e as menores a vivir en familia e contribuír á revitalización demográfica e ás condicións que favorezan a natalidade.

A nivel local, o Plan de Infancia do concello de Teo colleu como referencia o anterior plan do propio municipio elaborado e aprobado en 2018, ademais de outros plans de infancia de diferentes concellos galegos e doutras Comunidades que se aprobaron e aplicaron en anos precedentes.

Unha inspiración á parte constitúena iniciativas de ámbito estatal como o Programa Cidades Amigas da Infancia, de UNICEF.

E, por último, hai que dicir que o Plan Integral de Infancia e Adolescencia de Teo colle como referencia imprescindible a experiencia acumulada polas institucións públicas e privadas que traballan no noso municipio en favor dos dereitos da infancia e o bo facer e o compromiso que veñen demostrando as persoas que traballan en todas elas.

Normativos

O ordenamento xurídico existente tanto a nivel internacional, estatal como autonómico desenvólvese a partir dun principio primordial como é a concepción das persoas menores de idade como suxeitos activos, participativos e creativos, con capacidade de modificar o seu propio medio persoal e social; de participar na procura e satisfacción das súas necesidades e na satisfacción das necesidades dos outros.

Con base en todo isto existe un amplo desenvolvemento lexislativo que de maneira resumida citamos a continuación:

- **Internacionais**

- Declaración dos Dereitos do Neno, proclamada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas na súa resolución 1.386 (XIV), do 20 de novembro de 1959.
- Convención sobre os dereitos da infancia, adoptada pola Asemblea Xeral das Nacións Unidas o 20 de novembro de 1989 e ratificada por España o 30 de novembro de 1990.
- Carta Europea sobre os Dereitos da Infancia. Resolución A-0172/92. Diario Oficial das Comunidades Europeas, 8 de xullo de 1992.
- Convenio da Haia, do 29 de maio de 1993, relativo á protección do neno e á cooperación en materia de adopción internacional, ratificado por España en 1995.
- Convenio sobre protección de menores e cooperación en materia de adopcións internacionais.
- Sesión especial das Nacións Unidas sobre Infancia, maio de 2002.
- Convención do Consello de Europa sobre a loita contra a trata de seres humanos de 2009.
- Convenio da Haia relativo á competencia, á lei aplicable, ao recoñecemento, á execución e á cooperación en materia de responsabilidade parental e de medidas de protección dos nenos, ratificado por España en 2010.
- Convenio Europeo en materia de adopción de menores, aprobado en Estrasburgo o 27 de novembro de 2008 e ratificado por España en 2010.

- **Estatais**

- Constitución española de 1978, cuxo capítulo III do Título I fai referencia á obriga dos Poderes Públicos de asegurar a protección social, económica e xurídica da familia e no seu seo, con carácter singular, a dos nenos e das nenas.
- Lei Orgánica 1/1996, do 15 de xaneiro, de protección xurídica do/da menor, de modificación parcial do código civil e da Lei de enxuzamento civil.
- Lei Orgánica 8/2015, do 22 de xullo, de modificación do sistema de protección á infancia e á adolescencia.
- Lei 26/2015, do 28 de xullo, de modificación do sistema de protección á infancia e á adolescencia.
- Lei Orgánica 8/2021, do 4 de xuño, de protección á infancia e adolescencia fronte á violencia.

- Estratexia nacional de erradicación da violencia sobre a infancia e adolescencia 2023-2030.
- **Autonómicos**
 - Estatuto de Autonomía.
 - Lei 5/1997, do 22 de xullo, da administración local de Galicia que lle asigna ás entidades locais responsabilidade na prestación de servizos sociais, así como na execución de programas destinados á infancia e á mocidade.
 - O Decreto 42/2000, do 7 de xaneiro, polo que se refunde a normativa reguladora vixente en materia de familia, infancia e adolescencia.
 - O Decreto 329/2005, do 28 de xullo, polo que se regulan os centros de menores e os centros de atención á infancia.
 - Lei 2/2006, do 14 de xuño, de dereito civil de Galicia.
 - Lei 13/2008, do 3 de decembro, de servizos sociais de Galicia.
 - Lei 3/2011, do 30 de xuño, de apoio á familia e á convivencia de Galicia.
 - Decreto 99/2012, do 16 de marzo, polo que se regulan os servizos sociais comunitarios e o seu financiamento.
 - A Lei 6/2012, do 19 de xullo, de xuventude de Galicia.
 - A Lei 2/2014, do 14 de abril, pola igualdade de trato e a non discriminación de lesbianas, gais, transexuais, bisexuais e intersexuais en Galicia.
 - O Decreto 192/2015, do 29 de outubro de 2015 , polo que se define a carteira de servizos sociais de familia, infancia e adolescencia.
 - O Decreto 12/2023, do 19 de xaneiro de 2023, polo que se crea e regula o Consello Autonómico de Infancia e Adolescencia.

Conceptuais

Este Plan colle como base conceptual os principios da Convención sobre os Dereitos do Neno e da Nena e pretende promover a abordaxe transversal e multidisciplinar da atención á infancia e á adolescencia mediante a coordinación efectiva dos distintos axentes implicados na garantía, promoción e defensa dos dereitos da infancia que operan no noso territorio.

O Plan Integral de Infancia e Adolescencia de Teo vai dirixido a todos os nenos e nenas, entendendo como tales todas as persoas menores de idade, de acordo co previsto no artigo 12 da Constitución española e no

artigo 1 da Convención sobre os Dereitos da Infancia, na que se afirma textualmente que se entende por neno e nena todo ser humano menor de dezoito anos de idade.

Principios Básicos:

1. O principio de **interese superior de nenas e nenos**, mediante o que se asegura que o interese da infancia deberá prevalecer sobre calquera outro interese lexítimo. A aplicación deste principio ha de asegurar a protección e o coidado que precisan os nenos e as nenas para o seu desenvolvemento e benestar, pasando, excepto circunstancias especiais que o impidan, polo dereito do ou da menor a medrar e a educarse na súa contorna familiar e social.
2. O principio de **non discriminación**, de acordo co que todos os dereitos deben ser aplicados a todos os nenos e nenas sen distinción algunha. A aplicación deste principio supón:
 - Promover a **igualdade social**, establecendo mecanismos preventivos, compensadores de situacións de risco. Especial relevancia teñen os aspectos relacionados coa igualdade de oportunidades e a inclusión social, procurando accións positivas e evitando á súa vez actuacións que etiqueten e segreguen determinadas persoas ou colectivos.
 - Manter un enfoque de **xénero**, fomentando unha educación e formación non sexista e perseguindo unha participación equitativa na toma de decisións de nenas e nenos.
3. O principio de **participación** expón a formación de nenas e nenos na participación libre e responsable. Teñen dereito a asumir un papel activo e protagonista na súa comunidade, e deben ofrecérselles oportunidades de participación real na sociedade a través de estruturas propias e non imitativas das das persoas adultas e que lles permitan asumir as súas responsabilidades e exercer os seus dereitos.

Criterios de actuación:

Na elaboración deste Plan Integral, ademais, tivéronse en conta os seguintes criterios:

- **Globalidade**, tentando coordinar as diferentes áreas de actuación coa infancia e coa adolescencia e contemplando o conxunto de necesidades deste sector de poboación.
- **Análise-Planificación-Avaliación**, examinando a situación e os recursos actuais, definindo obxectivos e medidas e contemplando a valoración da idoneidade das actuacións que o Plan propuxese.

- **Racionalidade**, co dobre obxectivo de rendibilizar os recursos existentes mediante unha xestión coordinada dos mesmos e evitar as duplicidades e solapamentos dos programas e actuacións.
- **Transversalidade**, contrastando os puntos de vista e as experiencias dos diferentes axentes e servizos presentes no territorio, acordando un punto de partida e uns obxectivos comúns.
- **Integralidade**, entendendo os nenos e as nenas como un todo, analizando a multiplicidade de aspectos que afectan á súa vida cotiá e atendendo interrelacionalmente o conxunto das súas necesidades físicas, afectivas e sociais.

Por último, o Plan Integral de Infancia e Adolescencia do concello de Teo incorpora no seu marco conceptual o documento **“Construíndo Cidades Amigas da Infancia”, de UNICEF**. Neste texto identifícanse os alicerces básicos para construír un sistema local de goberno comprometido no cumprimento dos dereitos da infancia: estruturas e actividades que son necesarias para involucrar os nenos e as nenas nun movemento activo, asegurar a perspectiva de dereitos da infancia en todos os procesos de toma de decisións e asegurar un acceso igualitario aos servizos básicos. O proceso de construción dunha Cidade Amiga da Infancia non só demanda compromisos políticos, senón tamén accións concretas a través de todo o goberno local.

Este proceso de construción é sinónimo da aplicación da Convención sobre os Dereitos da Infancia no escenario municipal. O programa inclúe nove elementos que este Plan incorpora como propios:

1. **Participación infantil**: promovendo a implicación activa dos nenos e das nenas nos asuntos que lles afectan; escoitando os seus puntos de vista e tomándoos en consideración nos procesos de toma de decisións.
2. **Un marco legal amigo da infancia**: asegurando unha lexislación, un marco regulamentario e procedementos que sexan consecuentes coa promoción e a protección dos dereitos de toda a infancia.
3. **Unha estratexia de dereitos da infancia para todo o municipio**: desenvolvendo unha estratexia ou unha axenda detallada e exhaustiva para construír unha Cidade Amiga da Infancia, baseada na Convención.
4. **Unha comisión de dereitos da infancia ou un mecanismo de coordinación**: desenvolvendo estruturas permanentes no

gobierno local que garantan unha consideración prioritaria á perspectiva da infancia.

5. **Análise e avaliación do impacto na infancia:** garantindo que existe un proceso sistemático que analice e avalíe o impacto das leis, das políticas e das prácticas sobre a infancia: previo, durante e posterior á súa aplicación.
6. **Un orzamento para a infancia:** garantindo o compromiso adecuado sobre os recursos e a análise dos orzamentos dirixidos á infancia.
7. **Un informe periódico sobre o estado da infancia:** garantindo a recollida de información e o adecuado seguimento sobre o estado da infancia así como dos seus dereitos.
8. **Dar a coñecer os dereitos da infancia:** garantindo a sensibilización sobre os dereitos da infancia entre as persoas adultas e os nenos e nenas.
9. **Avogacía independente para a infancia:** apoiando ás ONG,s e desenvolvendo institucións independentes de dereitos humanos que promovan os dereitos da infancia.

4. INFORMACIÓN BÁSICA SOBRE O CONCELLO DE TEO

Xeografía e localización

Teo é un concello de 18.918¹ habitantes que forma parte da comarca de Santiago. O municipio abrangue un total de 80 km² e limita polo norte con Ames e Santiago de Compostela; polo sur, con Padrón e A Estrada; polo leste con Vedra; e polo oeste con Brión e Rois.

O municipio abrangue un total de 80 km² e presenta suaves pendentes que descenden progresivamente desde a zona norte e oeste. Este descenso ten a súa orixe na Pena Agrela (410 metros de altura), no Alto de Montouto (339 m) e no monte Pulga (373 m) e remata a menos de 100 metros sobre o nivel do mar ao chegar ao val do Ulla.

Desde o punto de vista da xeoloxía, o concello de Teo érguese, nas zonas máis baixas, sobre estratos de materiais duros (xistos, lousas e granitos) e rochas sedimentarias. É o caso dos vales do Ulla ou de Santa Lucía. Nas zonas máis altas, no norte e oeste do concello, predominan superficies de erosión herdeiras de antigos macizos erosionados e que hoxe en día forman unha sucesión de ondulacións con resaltes graníticos nas alturas comprendidas entre os 300 e os 400 metros.

O curso dos ríos que cruzan o concello fan que a estrutura do terreo de Teo sexa alombada. O conxunto fluvial teense está formado polos ríos Santa Lucía, Tella, Rego do Chao (todos eles afluentes do Ulla) e polo río Tinto (afluente do Sar). No caso do Ulla, este río discorre polo terreo con dirección leste-oeste e amosa un encaixamento máis marcado no linde occidental do concello, mentres que no lugar onde recibe o Santa Lucía ábrese unha ampla chaira colmada de sedimentos terciarios e cuaternarios.

No relativo ao clima, Teo encádrase no dominio oceánico hiperhúmido. As temperaturas son suaves, matizadas pola presenza do val do Ulla no sur e pola altitude das áreas setentrionais. A temperatura media anual sitúase entre os 13 e os 14°C, reducíndose no período do inverno a 7-9°C. As precipitacións son elevadas, especialmente no norte do termo municipal, xa que se trata dunha zona exposta directamente á entrada de masas húmidas. Ao ano prodúcese entre 1700 e 1800 mm de auga.

Breve historia

A división territorial de Teo non sempre foi tal e como a coñecemos hoxe. Durante o período do Antigo Réxime, as parroquias actuais do concello estaban integradas en tres xurisdicións:

1 Segundo datos facilitados polo [INE](#) (actualizados en 2022).

- Xurisdición do Xiro da Rocha: Calo, Cacheiras, Luou, Oza, Rarís, Recesende e Reis.
- Xurisdición de Veá: Bamonde, Lucí, Vilariño e Teo.
- Xurisdición de Quinta: Lampai.

Estas tres xurisdicións integrábanse no Señorío do Arcebispado de Santiago de Compostela. Coa constitución dos primeiros concellos no segundo período liberal (1820-1823) a maior parte do territorio hoxe ocupado por Teo coñecíase co nome de Oza, pertencente ao partido xudicial de Sar, figurando nos repartimentos da Deputación de Galicia, por entón única.

A volta de Fernando VII ao Absolutismo en 1823 supuxo a disolución dos concellos constitucionais e o regreso ao Antigo Réxime. Coa división provincial en 1822² nas que hoxe coñecemos como as catro provincias galegas, o concello de Oza seguiu a formar parte do partido xudicial de Sar pero, desde ese momento, dependente en canto á imposición da Deputación da Coruña.

Xa co nome de concello de Teo, en 1834 o municipio integrouse no partido xudicial de Padrón. Un ano máis tarde³, xurdiu unha nova división municipal da que naceu o concello de Teo e o seu termo; e no 1836 o concello de Teo quedou definitivamente integrado por 13 parroquias:

1. Bamonde
2. Cacheiras
3. Calo
4. Lampai
5. Lucí
6. Luou
7. Os Tilos
8. Oza
9. Rarís
10. Recesende
11. Reis
12. Teo
13. Vilariño

² Decreto LIX das Cortes do 27 de Xaneiro de 1822 que establece na provincia única de Galicia catro novas provincias: A Coruña, Lugo, Ourense e Vigo.

³ Cos proxectos de desenvolvemento do R.D. de 23 de Xullo de 1835, segundo a Lei de Reforma Administrativa promovida por Javier de Burgos onde se deseñan as provincias e concellos que se manteñen na actualidade.

Nas últimas décadas o concello experimentou un incremento da poboación nos núcleos máis urbanos, nos corredores de Cacheiras e Calo. Aínda así, en Teo seguen a ter unha grande importancia as parroquias máis rurais.

O patrimonio natural, histórico e artístico

O patrimonio do concello de Teo preséntase rico e diverso e abrangue:

- Recursos naturais, ecolóxicos e paisaxísticos, entre os que destacan os leitos fluviais (o sistema fluvial Ulla-Deza, integrado na Rede Galega de Espazos Protexidos), as masas arbóreas (con numerosas carballeiras e soutos), miradoiros (da Agrela e da Pena Escorredía), etc.
- Arquitectura de pontes (a ponte de Pontevea, a ponte romana de Paradela...), de hórreos (hórreo de Caxade, da reitoral de Luou, de Santa María de Teo, do Casal, de Gondelle...), muíños, pombais, lavadoiros (da Florida, de Noceda, de Requián...), fontes (a Burga da Laña, de Santa Margarida en Loureiro, das Barreiras...), cruceiros (o adro de Teo, o cruceiro de Francos...), igrexas (San Simón de Ons, San Xoán de Calo, San Xoán de Recesende...) etc.
- Arqueoloxía de diversas épocas: megalitismo (mámoas de Trasellas, mámoas de Barreiras, mámoas da Zapateira...), Idade do Bronce (na Pena Bicuda de Loureiro), cultura castrexa (castro de Socastro, de Sebe, de Lucí, de Rarís...), romanización (marco da Potra, restos romanos de Mouromorto), medievo (marco da Agrela, Camiño Real de Iria...) e industrial (fábrica de curtidos da Granxa, Real Fábrica de Papel do Faramello, Dehesa Real de Coto...).
- Festas populares, entre as que destacan os Xenerais do Ulla (celebrada en Oza e cuxa orixe se atopa na Guerra da Independencia contra os franceses, na primeira metade do S.XIX), a Feira Cabalar de San Martiño (celebrada o día do San Martiño, o 11 de novembro, no lugar de Francos, na parroquia de Calo) ou a Batalla de Cacheiras.

Situación demográfica

Teo ten unha poboación de 18.918 persoas, das cales 9.681 son mulleres (51,17%) e 9.237 son homes (48,83%) segundo os datos do INE de 2022. A súa evolución demográfica amosa un incremento nas últimas décadas, especialmente desde 1998 até 2012.

A poboación censada en Teo menor de idade, é dicir, entre os 0 e os 18 anos, foi no 2022 dun total de 3.232 persoas, o que supón un 17,08% da poboación total do municipio, segundo os datos do IGE. A distribución por

sexos sería a seguinte: 1.607 mulleres (49,72%) e 1.625 homes (50,28%). A seguir podemos ver unha táboa da poboación de 0 a 18 anos, por idade e por sexo (2022):

	Idade																		
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Mulleres	62	60	55	65	65	71	73	78	85	112	99	96	74	113	114	100	96	87	102
Homes	65	49	54	57	77	83	91	86	99	81	92	96	90	94	93	110	112	92	104
Total	127	109	109	122	142	154	164	164	184	193	191	192	164	207	207	210	208	179	206

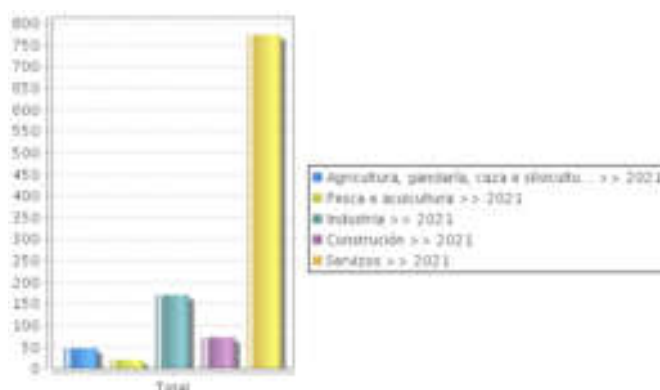
No ano 2021 houbo un total de 132 nacementos no concello de Teo e a taxa de natalidade en era de 6,97, sendo a idade media de maternidade de 33,35 anos e o número medio de crianzas por muller de 1,24.

Tamén hai que ter en conta o número de defuncións dese mesmo ano, 179, o que indica un saldo vexetativo no concello negativo de -47. Por outra banda, o índice de envellecemento do concello, no ano 2022, situábase en 116,1, sendo a media galega de 167,26.

En canto á poboación migrante, o número total de persoas residentes en Teo nadas no estranxeiro no ano 2021 era de 85 persoas, sobre un total de 876 persoas inmigrantes e unha taxa de inmigración de 46,42. Como datos xerais relativos á presenza de poboación estranxeira no concello de Teo, convén destacar que en 2021 a porcentaxe de poboación estranxeira era de 2,04% (1,62 homes e 2,44 mulleres), segundo os datos do IGE referidos a poboación estranxeira.

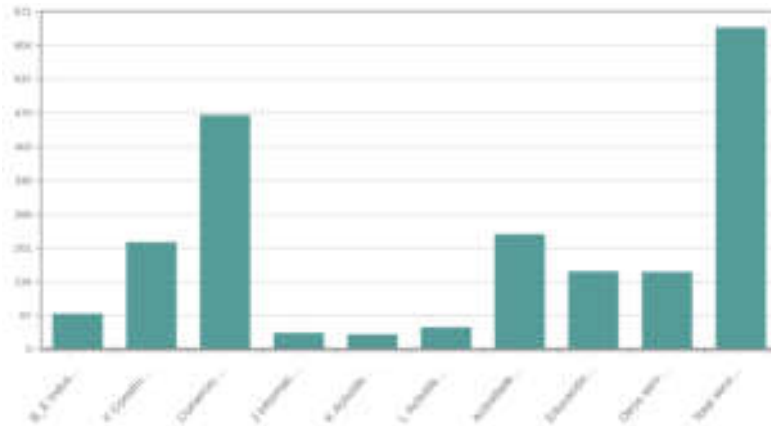
Datos socio-económicos

O concello de Teo contaba en xaneiro de 2023 cun total de 7.875 persoas afiliadas en alta laboral, das que 3.834 eran mulleres e 4.041 eran homes, segundo os datos recollidos do IGE, sendo os empregos máis desenvolvidos en Teo os do sector servizos e ocupación da poboación quedaría representada por sectores na seguinte gráfica:

A taxa de paro do concello situouse no mes de marzo de 2023 en 749 persoas paradas, das cales 306 foron homes (40,85%) e 443 mulleres (59,15%), segundo os datos do Boletín mensual de paro da Consellería de Economía, Emprego e Industria da Xunta de Galicia⁴.

A nivel empresarial, o Instituto Nacional de Estadística (INE) recolle que en 2022 o número total de empresas en funcionamento era de 1.386, repartidas da seguinte maneira por sectores:

Recursos educativos

O concello de Teo conta cun total de nove centros escolares (8 públicos e 1 privado) de diferentes niveis de escolaridade, destinados a crianzas e adolescentes entre 0 e 18 anos:

- Escolas Infantís Municipais (EIM):
 - EIM dos Tilos.
 - EIM de Calo.
 - EIM da Ramallosa.
- Centros de Educación Infantil e Primaria:
 - CEIP de Calo.
 - CEIP Os Tilos.
 - CEIP A Ramallosa.
- Centro Rural Agrupado.
- Instituto de Educación Secundaria de Cacheiras.
- Chester College International School.

No ensino, destacamos a importancia do uso da lingua galega e as actividades de dinamización lingüísticas organizadas polo Servizo de Normalización Lingüística do concello de Teo:

4 <https://empregoigualdade.xunta.gal/publicacions-e-estadisticas/analise-mensual-paro>

- **Apego:** Apego é un programa colectivo creado para fomentar e mellorar a transmisión do galego como lingua inicial. Diríxese ao contexto familiar e social dos nenos e nenas nos seus primeiros anos de vida (0 a 6) para achegarlle argumentos e facilitarlle ferramentas e redes que sosteñan e arroupen a crianza en galego. O programa entrega ás persoas usuarias un agasallo de benvida cunha caixa que contén recursos para a crianza, así como un CD con música en galego. Unha vez sumada a crianza ao proxecto os seus proxenitores continúan tendo unha retroactividade co proxecto, xa que reciben continuamente información sobre actividades e recursos que os diferentes concellos van xerando e que poidan ser de interese para esta poboación. Existe unha programación mensual de actividades para crianzas.
- **Proxecto Enreguéifate:** Enreguéifate é un proxecto impulsado polos concellos de Ames, Pontevedra, Rianxo, Santiago de Compostela e Teo que apoia a difusión da improvisación oral en verso e contribuír por medio dela á promoción do uso da lingua galega. O obxectivo principal deste proxecto é que a cidadanía entre en contacto coa improvisación oral en verso a través da experiencia de regueifar, nomeadamente no ámbito escolar. Por iso, inclúe accións formativas para alumnado e profesorado, un certame de regueifas en vídeo e un acto de entrega de premios do certame. Actividades que se desenvolven nos meses de xaneiro a abril.
- **Youtubeiras:** Youtubeiras nace coa vontade de conseguir que haxa máis vídeos en galego na Rede. Youtubeiras busca incitar e facilitar que todas as persoas compartan as súas habilidades e criterios, que poidan ser de interese para outras persoas, a través dunha canle onde moitas persoas descubren, visualizan e comparten vídeos. Actualmente, Youtube é a segunda rede social máis empregada, despois de Facebook, con máis de mil millóns de usuarias e usuarios. Para lograr este obxectivo xorde Youtubeiras, un concurso de vídeos na Rede, coa fin de fomentar a creación de vídeos en galego, tanto de opinión como vídeo-titoriais, para a súa difusión en Internet. Youtubeiras tamén ofrece formación específica de videocreación para compartirmos os saberes todos e aprendermos a comunicar coa linguaxe audiovisual.

Youtubeiras é unha iniciativa organizada polos servizos de normalización lingüística dos concellos da Baña, Ames, Moaña, Negreira, O Grove, Pontevedra, Ribadeo, Santiago de Compostela, Teo e Rianxo, das universidades da Coruña, Santiago de Compostela e Vigo e da Deputación da Coruña.

- **Día de Rosalía:** Actividade en colaboración coa Fundación Rosalía para divulgar a obra de Rosalía neste día.
- **Maio, mes das Letras:** Diversas actividades que xiran arredor da figura homenaxeada nas Letras Galegas durante o ano en curso, así como programas no ámbito educativo. Realízase nas datas previas ao 17 de maio.
- **Oferta puntual de actividades:** Actividades realizadas en colaboración coa Rede de Dinamización Lingüística, coa Deputación da Coruña e coa Secretaría Xeral de Política Lingüística.

Recursos sanitarios

En canto aos recursos sanitarios do concello de Teo, existen catro centros de saúde:

- Centro Médico de Folgueiras.
- Centro Médico dos Tilos.
- Centro Médico de Cacheiras.
- Consultorio de Pontevea.

No ano 2023, o concello de Teo asinou un convenio coa Xunta de Galicia para poñer en marcha a construción do novo centro de saúde na Ramallosa.

Outras problemáticas teñen que ver co alto índice de infancia e adolescencia con discapacidade recoñecida, que supoñen un 13% entre a poboación de 3 e 18 anos en relación ao total de persoas adultas.

Servizos sociais

Os Servizos Sociais do concello de Teo están formados polo conxunto de prestacións, programas e equipamentos destinados a garantir a igualdade de oportunidades e o acceso á calidade de vida e á participación social do conxunto da poboación do municipio.

O Servizo está composto por unha coordinadora, dúas auxiliares administrativas, unha educadora social e tres traballadoras sociais, das cales dúas exercen como profesionais de referencia para o conxunto da poboación do concello.

Entre os ámbitos máis habituais de actuación dos servizos sociais municipais está a protección de colectivos vulnerables como son as persoas menores de idade. Ademais deste colectivo, prestamos tamén especial atención ao das persoas maiores e das persoas con diversidade funcional. Estas intervencións concréntanse en prestacións tanto técnicas (ofrecendo información, orientación e intervención social por parte das profesionais que

forman o equipo de traballo), como en axudas (de carácter económico ou material ou acceso a bonificacións e servizos específicos).

A seguir explícanse os servizos, programas e axudas que teñen que ver directamente coa atención á infancia e ás familias na área dos Servizos Sociais:

- **Servizo de educación e apoio familiar (SEAF):** Trátase dun servizo básico que integra o conxunto de proxectos e servizos de apoio educativo e psico-social dirixidos ás familias, co obxectivo de detectar, previr e superar as situacións de dificultade, especialmente as eventuais situacións de maltrato infantil ou calquera outra desprotección, así como promover procesos de cambio que favorezan un adecuado exercicio das responsabilidades familiares, a mellora da autonomía, da integración e da participación social das familias e unidades de convivencia.
- **Programa de apoio escolar:** Concibido dentro do propio Servizo de Educación e Apoio Familiar (SEAF) dos Servizos Sociais Municipais e na procura da máxima colaboración cos equipos docentes, no ano 2013 comezan as actuacións compensatorias de reforzo escolar dirixidas a nenas e nenos en dificultade social. A actividade distribúese en catro grupos, dous deles de secundaria e dous de primaria, nos que se procura unha atención personalizada centrada nas necesidades do alumnado. Desde este enfoque, poténcianse as competencias básicas de cada participante, promóvense hábitos de estudo e aséntanse as bases para unha aprendizaxe autónoma e máis satisfactoria. Así mesmo, nestas aulas refórzanse coñecementos e resólvense dúbidas sobre as temáticas que están a ser abordadas na escolarización ordinaria, incrementándose as expectativas de éxito escolar, non só por parte do propio alumnado, senón tamén das súas familias e profesorado.
- **Programa Cidades Amigas da Infancia:** No ano 2018 o concello de Teo recibiu o Recoñecemento *Cidade Amiga da Infancia* no marco da VIII Convocatoria de Recoñecementos 2018-2022 de Unicef, recoñecendo o traballo realizado dende o Departamento de Benestar, coa mocidade e infancia de Teo.
- **Órganos de participación xuvenil:** En relación co punto anterior, no 2018 puxéronse en marcha o Foro de Participación da Infancia e Adolescencia de Teo (FoPIA), o Consello Local da Infancia e Adolescencia (CLIA), a Mesa de coordinación interna e a Mesa de coordinación externa, organismos de participación relacionados coa participación de nenos e nenas dos colexios de primaria e do IES. A través destes organismos estase traballando en darlle participación á mocidade. Unha das actividades máis destacadas impulsadas dende

o Concello foi unha campaña de seguridade viaria con varios vídeos deseñados e elaborados coa participación das persoas menores de idade. Ao redor da participación xuvenil tamén cómpre mencionar a posta en marcha do Consello Climático Xuvenil (CCX), onde a mocidade leva a cabo accións contra o cambio climático.

- **Bonificación de actividades extraescolares, de conciliación e/ou de lecer e tempo libre:** A ordenanza municipal reguladora do prezo público por realización de actividades culturais e deportivas establece unha exención total da praza para aquelas familias en situación económica desfavorable, xustificándose ben a través da situación económica, ben a través dun informe dos servizos sociais do concello de Teo. Existen tamén exencións totais en actividades municipais como DiverTeo ou o servizo de Madrugadores e Teocoida (nos Tilos, Calo e a Ramallosa) a través dun informe dos Servizos Sociais. Asemade, existen bonificacións de prazas en Asociacións privadas con ou sen ánimo de lucro.
- **Prazas de emerxencia reservadas nas Escolas Infantís Municipais:** Nas Escolas Infantís Municipais existe a reserva dunha praza por grupo de idade e centro durante o seu período de apertura. Estas prazas son cubertas atendendo o seguinte criterio: “casos que sexan valorados pola unidade de traballo social correspondente como urxentes, baseándose en motivos técnicos diversos, pero relacionados co benestar do/da menor. Neste caso a adxudicación da praza será inmediata mediante resolución da Alcaldía, sempre que exista unha vacante, dándose conta á comisión de baremación na seguinte reunión que esta realice”. No curso 2022-2023 deu comezo a aplicación da bonificación na atención educativa para todo o alumnado. Acolléndose así o concello de Teo a medida promovida pola Xunta de Galicia.
- **Servizo de axuda no fogar:** Este servizo non está dirixido especificamente á infancia e adolescencia pero, dentro do seu campo de actuación, está incluído este sector de poboación por ser especialmente vulnerable. As atencións de carácter psicosocial e educativo están especialmente prescritas en caso de servizos de axuda no fogar dirixidos a unidades familiares nas que existen menores a cargo e nas que se observan situacións familiares que poden repercutir negativamente no seu coidado. Durante o confinamento ante a imposibilidade de ingreso en centros residenciais incrementáronse as persoas atendidas polo SAF e noutros casos aumentáronse os tempos de atención e coidados.
- **Axudas municipais de emerxencia social e entrega de axudas materiais en especie:** Tampouco son axudas específicas para a

infancia. Non obstante, a cobertura de necesidades básicas de menores especificamente ou de unidades familiares nas que existen menores son obxecto preferente de cobertura. Tanto no relativo á alimentación e a outros materiais básicos, mantemento da vivenda, subministración de servizos básicos da vivenda, material escolar, vacinas non cubertas polo sistema público... Cabe destacar o esforzo orzamentario realizado durante o período de pandemia coa posta en marcha de axudas económicas específicas para as situacións de precariedade provocadas pola situación de COVID (ERTEs, finalizacións de contratos laborais, etc.). Ademais, concretamente dirixidas á infancia e adolescencia puxéronse en marcha mecanismos de apoio en relación á cobertura de material escolar, lúdico, e equipos informáticos destinados a reducir a fenda social e dixital.

- **O noso concello é socio do Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade (FGCS):** Cada ano o concello de Teo paga a cota de socio ao Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade, un organismo autonómico de cooperación internacional. No relativo á infancia poden destacarse varias liñas de actuación que afectan a este sector poboacional:
 - **Proxectos de cooperación ao desenvolvemento a nivel internacional:** Varios dos proxectos que contan con financiamento do FGCS teñen á poboación infantil e xuvenil como beneficiaria. Se nos remitimos ao último ano executado (2022), os tres que se nomean a continuación estarían claramente relacionados:
 - Guinea-Bissau Mellora da calidade do tratamento materno infantil na Rexión de Cacheu.
 - Mozambique Promoción dos dereitos da infancia nos distritos de Boane e Namaacha (2ª fase).
 - Mozambique Saúde sexual e hixiene menstrual, combate aos casamentos prematuros e entrega de compresas reutilizables para raparigas en situación de vulnerabilidade.
 - **Sensibilización, educación para unha cidadanía global:** Nesta área compre destacar que o Concello de Teo participa no proxecto europeo Peopel & Planet, que trata de concienciar á xente nova sobre a gravidade do cambio climático. Para isto tense constituído a nivel municipal o Consello Climático Xuvenil.
 - **Formación “Localizando a Axenda 2030”:** A responsable técnica dos Servizos Sociais Municipais formouse en 2022 nesta área, a fin de avanzar na implantación municipal dos Obxectivos do Desenvolvemento Sostible, que como é sabido afectan ao conxunto poboacional pero varios dos obxectivos teñen á

poboación infantil como elemento clave, como é o caso do dereito de acceso a unha educación de calidade.

- **Escolas Infantís Municipais (EIM):** As Escolas Infantís Municipais prestan atención aos nenos/as escolarizados nelas, tanto nos aspectos educativos do primeiro ciclo de educación infantil como asistenciais (alimentación, coidado e hixiene), dentro do horario de funcionamento das escolas. A educación infantil de primeiro ciclo está dirixida a nenos/as de idades comprendidas entre os 0 e 3 anos e cumpre, respecto dos/das menores, unha dobre función, educativa e asistencial, ao tempo que fai un labor facilitador da conciliación persoal, laboral e familiar no que respecta ás familias. A prestación deste servizo é de balde e non ten custo para as familias.
- **Servizo de atención temperá (SAT):** No ano 2018 créase o servizo de atención temperá, dirixido á poboación infantil de 0 a 6 anos, á súa familia e á súa contorna. Ten por obxectivo darlles resposta o antes posible ás necesidades transitorias ou permanentes que presentan os nenos e as nenas con trastornos no desenvolvemento ou en risco de padecelos, para facilitar o desenvolvemento da súa autonomía persoal e a inclusión social. En 2021, os concellos de Teo e Ames asinan un convenio de colaboración e bota a andar o SAT conxunto para atención á poboación destes dous municipios. A xestión compartida permite dar un salto de calidade no que respecta ao horario de apertura e ás instalacións nas que se desenvolve a atención.

Os Servizos Sociais do concello de Teo atenden un total 2789 persoas, das que 1116 son homes e 1673 son mulleres. E os programas de inclusión atenden un total de 157 familias, das que 74 son familias sen menores e 83 son familias con menores ao seu cargo.

Unha situación de grande preocupación do concello de Teo é a situación de vulnerabilidade derivado dos problemas de infravivenda de varias unidades familiares na zona do Carballal, onde residen persoas menores de idade. Situado na parroquia de Calo, a escasos metros da estrada de Pontevedra que cruza o Milladoiro, encóntrase o lugar do Carballal. Se ben a situación no ano 2017 arroxaba datos de 6 infravivendas ou vivendas de bloque, nas que habitaban 5 unidades de convivencia, e que agrupaban 18 persoas (7 homes, 6 mulleres e 5 crianzas de 2, 3, 6, 15, e 16 anos), nos últimos catro anos déronse dúas circunstancias en relación á realidade do Carballal: por unha banda, aumentouse o número de familias debido ao casamento das xeracións máis novas e adolescentes e nacementos, o que implicou que nalgún caso chegasen a convivir dúas unidades familiares nun mesmo alpendre e, por outra, a posta en marcha do programa “Fogares”, en convenio coa entidade Provivenda, e a intervención

social conlevou o acceso de 4 unidades familiares que contan con 7 menores a vivenda regulada. Unha das familias retornou ao núcleo de infravivendas por desexo propio. Na actualidade, viven neste núcleo do Carballal 11 persoas adultas, 6 mulleres e 5 homes, 4 menores, 3 nenos e unha nena.

A proximidade na convivencia, as deficientes condicións de habitabilidade e outras situacións de vulnerabilidade, dálle ao traballo con esta poboación unhas características particulares, que fai máis diferencial, que no resto dos casos, a actuación con este sector de poboación. Na actualidade, e desde o ano 2008, véñense realizando diferentes accións nos diferentes ámbitos de intervención.

- **Acceso aos recursos sociais:** Na actualidade, a maioría das familias pasaron da percepción da RISGA ao IMV, acadándose nalgún caso a inserción laboral. Perciben ademais outras prestacións familiares da Seguridade Social e da Xunta de Galicia. Debido a situación de precariedade, en moitas ocasións teñen acceso tamén a axudas de emerxencia social municipal.
- **Promoción educativa:** En educación primaria acoden 3 nenos e o curso que ven inicia unha nena 4º de educación infantil. A pesar do traballo educativo realizado coas familias xitanas para apoiar a súa educación, ao finalizar o período de escolarización obrigatoria nos últimos anos abandonaron os estudos. Neste ámbito, a participación en programas educativos ou de cualificación profesional da Fundación Secretariado Xitano diminuíu nos últimos anos. En canto á situación educativa da poboación adulta, esta non ten mellorado con respecto a hai catro anos, e a situación é a que se reflectía no anterior informe: a maioría dos homes xa contan co Graduado Escolar e siguen cursando as competencias clave. As mulleres seguen sen acadar título regrado.
- **Promoción da saúde:** Cada vez é máis xeneralizado o uso dos recursos sanitarios locais, aínda que persiste a tendencia no acceso vía urxencias.
- **Acceso ao emprego:** Existe baixa cualificación para o acceso ao emprego, pero ano a ano tanto mulleres como homes acceden a diferentes actividades formativas e de cualificación prelaboral.

Por último, na área de Cooperación e Solidaridade dos Servizos Sociais comunitarios cóntase cun **Servizo de voluntariado municipal**, que ofrece á veciñanza a posibilidade de participar de xeito activo no artellamento social do concello e de realizar actividades sociais para a mellora da calidade de vida individual e colectiva, colaterais á propia acción municipal. Entre os proxectos destacan:

- Apoio Educativo.
- Voluntariado xuvenil.
- Banco Veciñal de Alimentos de Teo.
- Roupeiro Municipal.
- Acompañamento a persoas maiores soas ou con dificultades.
- Voluntariado ambiental.

Dentro desta área tamén cabe destacar o **Banco Municipal de Electrónica**, un servizo que durante o período de pandemia se fixo fundamental para a redución da fenda dixital das nenas, nenos e adolescentes que non dispoñían de dispositivos tecnolóxicos. Este servizo recolle desde o ano 2017 doazóns de ordenadores e móbiles que son preparados para ser usados de novo por persoas sen medios económicos que os precisen.

Recursos culturais, deportivos e de lecer

O concello de Teo conta con instalacións municipais destinadas á realización de deportes e actividades de lecer, así como con diversos recursos nos ámbitos cultural, deportivo e de lecer.

- **Recursos culturais:**
 - **Biblioteca Municipal:** Concibida como un espazo de promoción da lectura e a educación da cidadanía, a Biblioteca Municipal busca ser un lugar de encontro, onde poder formarse, aprender, compartir experiencias e relacionarse a través do seu fondo, programación de actividades para todos os públicos e cesión de espazos para a veciñanza. Este servizo préstase en rede a través de dous puntos de atención: [BPM do Grilo-Cacheiras](#) e [BPM dos Tilos](#), ambos os dous de acceso libre e gratuíto. Ademais dos servizos ofrecidos de forma habitual, realízanse actividades periodicamente como actividades de animación á lectura, clubs de lectura, concertos, contacontos, obradoiros, etc. Os meses de verán trasládanse parte dos fondos ás Bibliopiscinas municipais (Os Tilos e Luou).
 - **Casas comúns municipais:** Instalacións socioculturais municipais destinadas ao servizo da cidadanía para a práctica de actividades culturais, sociais e veciñais. Estas actividades deben axustarse ás características dos locais e organízanse ao redor dun [regulamento específico](#) que establece o uso e funcionamento dos locais socioculturais municipais do concello de Teo situados nos lugares de Bamonde, Calo, Campos-Teo, Lampai, Oza, Rarís, Os Tilos, A Torre-Cacheiras, O Grilo-Cacheiras e A Ramallosa. Nos

últimos anos executáronse obras de mellora en diferentes Casas comúns, como a dos Tilos, onde se actuou sobre a envolvente xa que estaba bastante deteriorada.

- **Recursos deportivos:**

- **Pavillóns polideportivos:** Pavillón polideportivo dos Tilos, Pavillón polideportivo Ezequiel Mosquera e Pavillón polideportivo de Calo.
- **Campos de fútbol:** A Cañoteira, Campo de fútbol de Praíña, Campo de fútbol de Calo, Campo de fútbol de Bamonde, Campo de fútbol de Rarís e Campo de fútbol de Recesende.
- **Piscinas:** Piscina cuberta A Ramallosa, Piscina descuberta de Luou e Piscina descuberta dos Tilos.
- **Pistas deportivas:** Pistas deportivas exteriores de Motouto, Pistas deportivas exteriores da Torre, Pistas deportivas exteriores de Constenla, Pistas deportivas exteriores de San Sadurniño, Pistas deportivas exteriores do Carballal, Pistas deportivas exteriores da Área Recreativa da Igrexa, Pistas deportivas exteriores de Campos de Mirabel, Pistas deportivas exteriores da Piollosa, Pistas deportivas exteriores de Vilar de Francos, Pistas deportivas exteriores do Mosteiro, Pistas deportivas exteriores dos Tilos, Pistas deportivas exteriores de Vilanova e Pistas deportivas exteriores de Fontenlo.

- **Actividades deportivas:** O concello conta tamén cunha programación anual de actividades que inclúe, entre outras, as seguintes realizadas en escolas deportivas (de 3 a 17 anos):

- Atletismo
- Bádminton
- Baile kids
- Baloncesto
- Béisbol
- Bicitrail
- Ciclismo
- Judo
- Karate
- Kickboxing
- Minitenis
- Natación
- Pádel
- Patín
- Psicomotricidade
- Rugby e fútbol americano
- Skate
- Taekwondo
- Tenis
- Tiro con arco
- Voleibol
- Xadrez

Complementariamente con estas actividades, organízanse outras de carácter puntual, como a Carreira pedestre ou a sinalización de rutas de sendeirismo.

- **Clubs deportivos:** Ademais, tamén atopamos en Teo os seguintes clubs deportivos, nos que participan moitas e moitos menores de idade do concello:
 - Club de aerodelismo Estela.
 - Club de baloncesto: Club Amigos de Teo, Club CD Galogrin e Club de baloncesto Club GMU.
 - Club de Billar.
 - Club de ciclismo Anova Racing Team.
 - Club deportivo Lobos. Práctica e ensinanza de rugby e fútbol americano para nenos e nenas entre 4 e 18 anos.
 - Club de Fútbol: Club de Fútbol de Rarís, S.D. Cacheiras e S.D.C. Recesende.
 - Club San Francisco. Actividades de karate, fútbol sala, judo e xadrez.
 - Escola de Béisbol e Sófbol Os Tilos.
 - Family Pádel.
 - Squash Club Santiago – Club de Tenis.
- **Recursos de lecer:**
 - **Parques infantís municipais:** Parque infantil da Unitaria de Raxó, Parque infantil da Unitaria de Cacheiras, Parque infantil da Unitaria de Casalonga, Parque infantil da Unitaria de Reis, Parque infantil do CEIP de Calo, Parque infantil da El da Ramallosa, Parque infantil do CEIP da Ramallosa, Parque infantil da El dos Tilos, Parque infantil do CEIP dos Tilos, Parque infantil e biosaudable do Cemiterio, Parque infantil e biosaudables dos Tilos, Parque infantil Dolmen, Parque infantil de Tribaldes, Parque infantil do Coto, Parque infantil de Lamas, Parque infantil de Montouto, Parque infantil As Torres, Parque infantil de Penelas, Parque infantil do parque Montouto, Parque infantil de San Sadurniño, Parque infantil de Vilar de Francos, Parque infantil Campos de Mirabel, Parque infantil de Fixó, Parque infantil da S.R. de Calo, Parque infantil da Igrexa de Calo, Parque infantil de Ameneiro, Parque infantil do Carballal, Parque infantil de Mosteiro, Parque infantil do concello, Parque infantil Val da Ramallosa, Parque infantil de Luou, Parque infantil de Ribas, Parque infantil de Bouñou, Parque infantil de Sestelo, Parque infantil de Rarís, Parque infantil da Pedra, Parque

infantil do Casal, Parque infantil de Vilanova, Parque infantil Praíña, Parque infantil de Monteselo, Parque infantil de Fontenlo e Parque infantil de Cerdeira.

- **Áreas recreativas:** Área Recreativa de Mouromorto, parroquia de Calo.
- **Sendas:**

- **Espazos naturais:**
 - Muíño da Ribeira.
 - Carballeira de Francos.
 - Ponte de Paradela.
 - Carballeira da Capela de Santa Ana.
 - Parque forestal do Xirimbao.
 - Parque forestal da Burga.
 - Miradoiro da Pena Escorredía.
 - Miradoiro de Agrela.
 - Parque biosaudable dos Robles.
- **Outros recursos:**
 - **Asociación Recreativa e Cultural Os Tilos:** Deseñada para facilitar a conciliación familiar, laboral e persoal. Ademais de actividades lúdico-educativas conta con campamentos nos períodos de vacacións.

- **Clube San Francisco Teo:** Entidade deportiva que desenvolve, xunto con outras actividades, o Obradoiro de Psicomotricidade con bebés de 1-2 e 2-3 anos.
- **Sociedade Recreativa de San Juan de Calo:** Entidade sen ánimo de lucro que potencia a cultura e a práctica deportiva. Conta cunha Escola de Música Tradicional galega.

Recursos informáticos e TIC

O concello de Teo conta cunha Aula de informática para facilitar o acceso da veciñanza ás novas tecnoloxías e promover a sociedade da información e do coñecemento. A aula de Informática conta nestes momentos con doce computadores persoais. Tamén dispón de cascos para os ordenadores e lectores de tarxeta, dunha impresora láser e unha multifunción na que se poden imprimir e escanear todo tipo de documentos.

Por outra banda, e co obxectivo de facilitar o manexo das novas tecnoloxías, a aula de informática acolle unha Escola municipal de tecnoloxías da información. Nela impártense cursos de programación e deseño de videoxogos; cursos de robótica e intelixencia artificial e clases de ofimática e mecanografía. O alumnado vai dos 8 aos 16 anos e son un total de 41 nenas, nenos e adolescentes.

Tecido asociativo

O concello de Teo destaca pola vitalidade do seu movemento asociativo, sendo as principais asociacións:

- Asociación Cultural A Ponte Vella, en Reis.
- Asociación Cultural Rosalía de Castro de Cacheiras.
- Asociación Cultural A Mámoa, en Luou.
- Sociedade Recreativa de San Xoán de Calo.
- Asociación Recreativa e Cultural Os Tilos.
- Asociación Aberteo.
- Asociación Teenses pola Igualdade.
- Emisora radiofónica A xente de Teo.

Pertenza a redes

O concello de Teo está adherido tamén ao "Pacto das Alcaldías", unha iniciativa posta en marcha pola Comisión Europea no ano 2008 e aberta a todas as cidades e municipios en Europa co obxectivo de involucrar

ás autoridades locais e a cidadanía no desenvolvemento e a aplicación da política enerxética da UE. O Pacto consiste no compromiso dos municipios asinantes, de ir máis alá dos obxectivos adoptados para o ano 2020 pola UE para reducir as emisións de CO2 a través de medidas de eficiencia enerxética, promoción das enerxías renovables e da mobilidade sostible.

Ademais, o CLIA participa de forma regular nos Consellos de participación infantís, nas Xornadas de Cidades Amigas da Infancia, no Consello Galego de infancia e adolescencia, na Comisión de infancia do Congreso dos deputados e realiza unha asistencia anual ao Parlamento galego.

5. METODOLOXÍA DE PLANIFICACIÓN

Antecedentes

O interese do concello de Teo polo cumprimento dos dereitos da infancia e da adolescencia demostrouse ao longo dos últimos anos mediante a realización de diferentes actividades organizadas polo propio concello, así como no apoio e soporte de accións levadas a cabo por outras entidades a nivel municipal.

Tamén se acredita o compromiso do concello cos dereitos das persoas menores de idade coa aprobación do regulamento do Consello local da infancia e adolescencia e o Plan Integral de Infancia e Adolescencia 2018-2021 en maio de 2018, así como o desenvolvemento de numerosas actividades en favor da poboación máis nova do concello.

Moitas das actividades, levadas a cabo polas persoas menores de idade do concello de Teo, están recollidas no Informe Técnico Intermedio de 2018-2020 que se enviou a UNICEF no marco da iniciativa das Cidades Amigas da Infancia. Aquí queremos salientar algunha delas, nas que se contou e conta coa participación activa de nenas, nenos e adolescentes do municipio, tanto no deseño das propias actividades como no seu desenvolvemento:

- ✓ TEO/RODANDO. QUERES DAR O TEU PUNTO DE VISTA SOBRE O QUE TE RODEA? Introducción teórico-práctica ao cine documental. Xullo de 2017.
- ✓ Realización anual (agás en 2020 por mor da pandemia) de visitas dos centros escolares á Casa do concello onde puideron interactuar co persoal técnico e con responsabilidades políticas, como o alcalde.
- ✓ Concurso para a creación por parte do alumnado do IES de Cacheiras do logo do programa #TeoRecicla do concello de Teo. Curso 2017-18.
- ✓ Obradoiros formativos e de diagnose participada da situación dos dereitos da infancia e a adolescencia nas 7 aulas de 6º de primaria dos tres centros de educación primaria do concello e nas 5 aulas de 1º da ESO do instituto (IES de Cacheiras). De outubro de 2017 a xaneiro de 2018.
- ✓ Participación do alumnado de 6º de primaria e de 1º da ESO dos centros de ensino do concello na creación e deseño do Foro de Participación da Infancia e da Adolescencia (FoPIA) do concello de Teo. De outubro de 2017 a xaneiro 2018.
- ✓ Deseño dunha campaña de seguridade viaria por parte do equipo de traballo específico do FoPIA. Meses de marzo a maio de 2018.

- ✓ Campaña de recadación de fondos para enviar a Mozambique con diversas actividades, posto en marcha desde o FoPIA. Abril e maio 2021.
- ✓ Colaboración co proxecto de investigación "CON_LecerTeo: explorando os nosos tempos de ocio" da USC, onde a rapazada do FoPIA participou nun proxecto de investigación-acción desde o ano 2020 no deseño do proxecto, execución e difusión dos resultados neste último ano 2023.
- ✓ En abril do 2020, no marco do confinamento pola pandemia, os e as integrantes do Fopia mantiveron unha xuntanza virtual co alcalde para preguntarlle ao rexedor por aqueles temas que máis lles preocupaban en relación coa crise sanitaria da Covid-19.

Proceso de planificación

De cara á elaboración e concreción das accións necesarias para desenvolver con garantía o proceso do que resulta este plan, mantivéronse diferentes reunións con distintos sectores relacionados coa infancia e a adolescencia, ademais das propias do equipo de traballo, quen coordina todo o proceso. A estes contactos podemos engadir diferentes solicitudes de información a UNICEF Galicia, así como a asistencia a diversos encontros informativos e formativos ao redor da renovación do selo Cidades Amigas da Infancia.

- **Reunións co grupo de traballo encargado de elaborar o Plan:** O grupo de traballo encargado da redacción deste documento reuniuse semanalmente ao longo de todo o proceso de elaboración do mesmo.
- **Reunións do equipo de traballo sobre o selo CAI:** O equipo de traballo encargado da xestión de renovación do selo Cidades Amigas da Infancia ten reunións mensuais desde o comezo do proceso e continuará na forma de Grupo coordinador do Plan unha vez finalicen os trámites precisos.
- **Reunións con axentes sociais para recoller as súas achegas para o Plan:**
 - 09/03/2023.- Elaboración da análise DAFO da Mesa de Coordinación Interna con responsables e persoal técnico de tres concellarías.
 - 11/04/2023.- Elaboración da análise DAFO da Mesa Comunitaria ou Mesa de Coordinación Externa con persoal técnico do concello e con representantes de entidades locais e persoas con vinculación profesional directa coa infancia e a adolescencia.

- 18/04/2023.- Reunión da Mesa de Coordinación Interna con responsables e persoal técnico de tres concellarías, e representantes do FoPIA.
- **Relación de actividades desenvolvidas para recoller as propostas da infancia e a adolescencia para o Plan:**
 - 06/10/2022.- Análise colectiva dos dereitos da infancia e adolescencia e difusión das actividades do FoPIA e CLIA a 15 grupos de 1º, 2º e 3º da ESO do IES Cacheiras.
 - 07/10/2022.- Análise colectiva dos dereitos da infancia e adolescencia e difusión das actividades do FoPIA e CLIA a 5 grupos de 4º da ESO do IES Cacheiras.
 - 17/10/2022.- Análise colectiva dos dereitos da infancia e actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP de Calo.
 - 18/10/2022.- Análise colectiva dos dereitos da infancia e actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP da Ramallosa.
 - 19/10/2022.- Análise colectiva dos dereitos da infancia e actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP Os Tilos.
 - 24/10/2022.- Continuación da actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP de Calo.
 - 25/10/2022.- Continuación da actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP da Ramallosa.
 - 26/10/2022.- Continuación da actividade para a elección de representantes nas aulas de 6º de primaria do CEIP Os Tilos.
 - Do 06/03/2023 até o 12/04/2023.- Enquisa á mocidade de Teo sobre os seus dereitos.
 - 17/04/2023.- Elaboración da análise DAFO do Foro de Participación da Infancia e da Adolescencia (FoPIA) do concello de Teo coa presenza de representantes dos tres CEIP e do IES de Cacheiras.
 - 08/05/2023.- Reunión do FoPIA coas candidatas á alcaldía para reivindicar os dereitos da infancia e da adolescencia e presentar unha lista de imprescindibles para o programa electoral.

O 31 de xaneiro de 2018 o Pleno do Concello de Teo aprobou o regulamento do Consello local da infancia e adolescencia e o Plan Integral de Infancia e Adolescencia 2018-2021 foi aprobado tanto polo Pleno municipal no mes de maio de 2018 como polo Pleno do CLIA celebrado no mesmo mes. A vixencia deste plan foi prorrogada ata 2022, por iniciativa de UNICEF, pola incidencia da pandemia do COVID-19.

O día 12 de decembro de 2022 o FoPIA decide por votación modificacións nos Regulamentos do FoPIA e o CLIA que deben ser ratificados no CLIA de xuño de 2023 e posteriormente no pleno municipal.

Asemade, na sesión ordinaria do Pleno Municipal do 1 de marzo de 2023 apróbase por unanimidade de todos os grupos políticos e a proposta de Alcaldía, solicitar a renovación do Selo do concello de Teo como Cidade Amiga da Infancia. No último pleno do actual goberno municipal na sesión de data 10 de maio de 2023 é aprobado por unanimidade o *II Plan Integral de Infancia e Adolescencia 2023-2027*. Estes acordos serán ratificados polo Pleno do CLIA que se celebrará no vindeiro mes de xuño.

Valoracións e diagnóstico

Para realizar a valoración leváronse a cabo distintas liñas de acción que axudaron á recollida de información e posterior elaboración dunha análise valorativa da situación da infancia e adolescencia no Concello de Teo. Para iso, traballouse con distintos grupos de persoas: crianzas e adolescentes de menos de 18 anos e persoas adultas.

- **Actividades realizadas con persoas menores de idade:**
 - **Elaboración da enquisa aberta e anónima:** Co obxecto de chegar a o maior número de rapaces e rapazas posible, creouse unha enquisa en liña para cubrir de xeito anónimo, cuxo deseño se baseou no modelo fornecido pola UNICEF e adaptado ás características propias do concello. O formulario de preguntas foi distribuído a través de da páxina web do concello de Teo e de xeito específico nos centros educativos e IES, contando co apoio dos departamentos de orientación, as persoas titoras e tendo como soporte medios de comunicación dixital como o ABALAR. Ver [aquí](#) a batería de preguntas.

Ao longo de mes e medio, recibíronse 152 respostas, das cales foron descartadas 10, tanto por ofrecer contestacións non válidas (linguaxe inapropiado ou resposta irreais) resultando unha mostra representativa de 142 respostas de persoas de entre 10 e 16 anos. De seguido, expóñense os resultados obtidos, podéndose consultar as respostas completas na seguinte [ligazón](#).

Datos xerais:

Por idade: Das 142 persoas participantes, máis do 60% tiñan 3 e 14 anos, 15 anos un 11% e 16 anos un 8%. Só o 0,7% tiña 10 anos.

Por parroquias: A orde de participación foi a seguinte:

- Cacheiras: 22,5%
- Calo: 20,4%
- Teo: 18,3%
- Luou: 9,2%
- Lampai: 4,9%
- Os Tilos: 4,2%
- Lucí: 3,5%
- Reis: 3,5%
- Oza: 1,4%
- Rarís: 2,8%
- Recesende: 2,8%
- Vilariño: 2,8%
- Bamonde: 0,7%

Por lugar de nacemento: En canto ao lugar de nacemento a porcentaxe maior correspondeuse con España, destacando a presenza doutras orixes como Ucraína, con 2 respostas, África, Hungría ou Venezuela.

Por xénero sentido: A porcentaxe foi a seguinte: 47,9% de rapazas, 46,5% de rapaces, 2,1% de persoas non binarias, 2,1% que non desexan responder e un 1,4% demichica.

Estudos: Unha ampla maioría das persoas que contestaron estar estudando en centros públicos do concello (98,6% estudan e 97,9% centros públicos), correspondéndose as porcentaxes restantes a persoas que non estudan ou o fan en centros privados.

Discapacidades: Un 3,5% das persoas manifestaron ter algún tipo de discapacidade e delas, só o 16,7% (1 persoa) participa nun programa de deporte adaptado e o 33,3% (2 persoas) recoñece participar nalgún programa de apoio e adaptación para poder estudar.

Dereitos e participación:

Á pregunta “coñeces os teus dereitos como menor de idade e que están recoñecidos na [Convención dos Dereitos das Crianzas](#)”, un 54,2% afirma non ter coñecemento, fronte a un 41,5% que si e un 4,3% que manifesta saber só dalgúns.

Á pregunta “existe no teu concello, escola ou parroquia un órgano de participación, espazo ou asociación nas que participan nenos, nenas e adolescentes?”, obtivéronse as seguintes respostas: un

amplio 66,9% afirmou que si, un 19,7% contestou que non e un 13,4% manifestou non saber.

Existe no teu concello, escola ou parroquia un órgano de participación, espazo ou asociación nas que participan nenos, nenas e adolescentes?
142 respostas

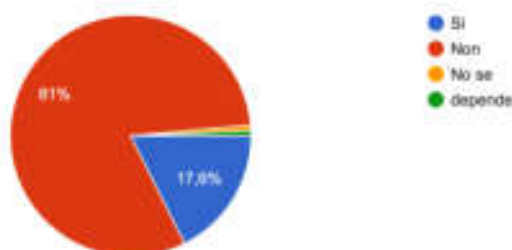
Con todo, ao ser preguntadas sobre a existencia do FoPIA un 76,1% asegurou coñecer este Foro de Participación da Infancia e Adolescencia.

En canto á percepción do respecto e valoración que reciben por parte do Concello de Teo, responden á pregunta “No último ano, pensas ou sentes que as autoridades do Concello de Teo te valoran, respectan e/ou tratan xustamente?”

- Sempre: 31%
- Nunca: 23,2%
- Case sempre: 16,9%
- Algunhas veces: 15,5%
- Case nunca: 6,3%
- Non sei: 4,9%
- Outros: 2,1%

Sobre a súa participación activa, o 81% responde que no último ano non fixo propostas ao Concello de Teo para mellorar os dereitos dos nenos, nenas e adolescentes.

No último ano, fixeches algunha proposta ao Concello de Teo para mellorar os dereitos dos nenos, nenas e adolescentes?
142 respostas

De entre os 27 rapaces e rapazas que recoñeceron ter feito algunha proposta en favor dos dereitos da mocidade, correspondentes co 17,6% do total, o 59,3% considera que Concello de Teo as escoitou, mentres que o 29,6% entende que non.

Un 68,3% indica non saber onde presentar propostas, fronte a un 31% que si e ante a pregunta “o Concello de Teo infórmache sobre o estado das túas propostas?”, un 67,7 indica que non mentres o 19,7 considera que si e o 12,7% ofrece “outras respostas”, destacando entre estas “ás veces” e “non fago propostas”.

Discriminación, *bullying* e ciber acoso:

Á cuestión “Nos últimos doce meses, fuches vítima de discriminación, ignoraron algunha das túas necesidades ou algún tipo de malos tratos na túa casa, no colexio ou instituto, no parque, asistindo a algunha actividade recreativa ou cultural?” ás porcentaxe nas respostas foron as seguintes:

Nos últimos doce meses, fuches vítima de discriminación, ignoraron algunha das túas necesidades ou algún tipo de malos tratos na túa casa, no colexio...tindo a algunha actividade recreativa ou cultural?
142 respostas

Un 86,6% indica no ter sufrido acoso ou bullying no centro de ensino, fronte a un 9,1% que refire agresións con periodicidades que van dunha vez por semana a 1 ou 2 veces en total.

En canto ao *ciberbullying* ou ciber acoso, os resultados son os seguintes:

Nos últimos dous meses, sufriches ciber acoso ou ciberbullying?
142 respostas

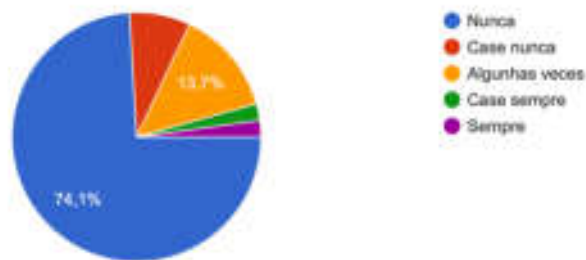

Hábitos de saúde e hixiene:

As preguntas relacionadas con saúde e hixiene revelan que unha maioría de rapaces e rapazas consideran ter unha dieta alimenticia equilibrada e variada (66,9%), mentres que un 24,6% refire tela “só algunhas veces” e un 8,4%, nunca ou case nunca. En canto á hixiene persoal, algo máis do 7% indicou non ter bos hábitos neste senso.

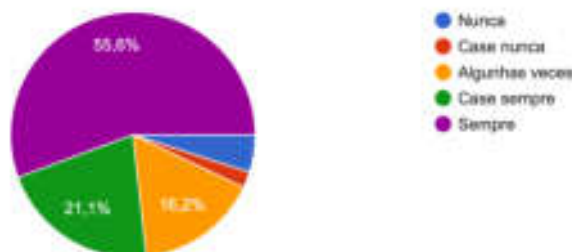
O consumo de alcohol e/ou tabaco relévase máis estendido con respecto a outras substancias, referindo o 28,1% o seu consumo regular fronte ao 3,6% que refiren o consumo doutro tipo de drogas (un 90% indica no consumir drogas nunca).

Bebes alcohol ou fumas?
139 respostas

En canto á identificación de emocións amósase unha certa diversidade nas respostas, cun peso relativo elevado daquelas que reflicten ambigüidade ou incerteza:

Sabes (recoñeces) cando te sentes triste, anoxad@, content@, etc.?
142 respostas

Unha ampla maioría practica deporte polo menos dúas veces á semana (75,4%) e un 24,6%, non chega a ese mínimo.

O 88,6% non mantén ou mantivo relacións sexuais e de entre o 13,4% que si, 66,7% empregou métodos anticonceptivos, fronte e a un 33,3% que non.

Mobilidade e uso do espazo e instalacións públicas:

O 46,4% das rapazas e rapaces vai ao parque ou utiliza algún lugar público ao ar libre, sempre ou case sempre, e outro 40,1% faino “algunhas veces”. Só o 13,5% recoñece non empregar estes espazos públicos “nunca” ou “case nunca”.

En canto á seguridade percibida, un 73% indica sentirse seguro/a tanto na rúa como nos desprazamentos ou paseos, “sempre” ou “case sempre”.

O coche particular é o medio de transporte maioritario empregado polo 60,6% das rapazas e rapaces, seguido dos desprazamentos a pé (20,4%), o transporte público (7,7%) e a bici (5,6%).

Unha ampla maioría non emprega o Teobus, identificándose como usuarias habituais só o 4,2%.

Á pregunta “Estás satisfeit@ coas instalacións recreativas da túa vila ou parroquia?”, responden:

Estás satisfeit@ coas instalacións recreativas da túa vila ou parroquia?
142 respostas

Novas tecnoloxías:

As preguntas en relación ás novas tecnoloxías relevan un amplo acceso ás internet e/ou a outros dispositivos, aínda que nas habilidades dixitais, preto da metade das participantes non se sente en igualdade de con respecto a amizades ou compañeiros/as da escola ou instituto.

Novas propostas:

Das 142 rapazas e rapaces que emitiron respostas válidas, só 25, o 20,4%, manifestaron ter algunha idea ou proposta que lle gustaría que levase a cabo o Concello de Teo. Son as seguintes:

- Facede un novo campo de fútbol.
- Facede un kebab.

- Facede un kebab.
 - Respectar máis os pronombres non binarios.
 - Parque de MTB.
 - Facer pistas deportivas de baloncesto.
 - Un espazo de lecer libre para a xuventude, como unha biblioteca pero para múltiples actividades como xogos de mesa, zona de estudo, zona deportiva...
 - Sitios recreativos para mozos e mozas na adolescencia.
 - Que haxa un club de xadrez.
 - Rematar o parque da Carballeira de Luou.
 - Un centro comercial.
 - Crear obradoiros deportivos.
 - Poñer máis buses.
 - Organizar excursións para nenos e non só para os da terceira idade.
 - Intentar mellorar o transporte publico no instituto.
 - Permitir a caza de animais.
 - Un ximnasio.
 - Poñer futbolíns que son moi divertidos.
 - Arranxar o Parque de Lampai.
 - Que en Lampai, en Beitureira, puxeran máis farolas.
 - Un parque en Pedrouso.
 - Que en Calo, onde a SR, volveran abrir a piscina pública que había, e de paso que arranxaran as canastas de baloncesto.
 - Parque en Bamonde.
 - Que existisen máis beirarrúas.
 - Máquinas dispensables de alcohol gratis.
- **Elaboración dun DAFO no seo do FoPIA:** Convocado o FoPIA, dinamizouse unha sesión de traballo orientada a recoller a percepción das persoas máis novas do concello en relación ao cumprimento dos seus dereitos como infancia e adolescencia. Nesta xornada de traballo participaron 18 rapaces e rapazas. Ademais dun número elevado de persoas, o grupo funcionou dun xeito moi pro-activo. O resultado non foi xerarquizado, polo que se expón na orde na que foi recollido:
- **Debilidades:**
 - x Poucas hortas urbanas.

- x Falta espazo común e seguro (p.ex. Fábrica de cepillos).
- x Malos autobuses (horarios, paradas e hixiene).
- x Escaso estacionamento cerca dos centros de ensino (Ramallosa e Os Tilos).
- x Horario reducido da biblioteca dos Tilos.
- x Poucas e malas beirarrúas (Rarís/A Poboá).
- x Mal estado das marquesiñas.
- x Falta de actividades específicas para adolescentes en horarios e datas adaptadas (non de noite nin entre semana).
- x Extensión territorial do Concello.
- x Non existencia dun lugar fixo para a aula de medio ambiente.
- x Falta de espazo estable para teatro.

▪ **Forzas:**

- x Extensión territorial do Concello.
- x Moitas casas comúns.
- x Moitas actividades culturais e sociais.
- x Moitas rutas de sendeirismo.
- x Posibilidade de mostrar talentos e habilidades en eventos do Concello.
- x Medios de comunicación propios.
- x Moita infraestrutura municipal-
- x Centros educativos públicos.
- x Existencia do CLIA e do FoPIA.

▪ **Ameazas:**

- x Pouco orzamento para os fondos da biblioteca.
- x Presenza de drogas.
- x Extensión das redes sociais.
- x Problemas económicos globais.
- x Mala saúde mental.
- x Extensión do conflito Ucraína-Rusia.
- x Posibilidade de anexión a Compostela.
- x Acoso escolar ou ciber bullying.

- x Inseguridade cidadá/extensión medo.
- x Machismo.
- x Discriminación colectivo LGTBAlQ+.

▪ **Oportunidades:**

- x Axudas de rehabilitación de casas.
- x Axudas ao medio rural.
- x Bolsas de ensino.
- x Oportunidade de contar con axentes forestais.
- x Crear espazos seguros e unirse a redes de persoas LGTBAlQ+.
- x Usar espazos privados ou públicos (Xunta) para infancia e adolescencia.
- x Desenvolver políticas responsables.

• **Actividades realizadas con persoas maiores de idade**

- **Elaboración do DAFO coa mesa de coordinación interna:** O día de 9 marzo de 2023 celebrouse unha sesión de traballo coa mesa de coordinación interna do programa CAI, integrada por Xosé Ignacio Igrexas Vilar, Concelleiro de Benestar, Igualdade e Participación Veciñal, María López, Concelleira de Mobilidade, Comercio, Turismo, Emprego, Igualdade, Cultura e Educación, Eva López, Técnica de Servizos Sociais Comunitarios, Silvia Casas, Alfabetizadora Dixital aula de Informática e Gonzalo Carrillo, Técnico municipal de Deportes.

A sesión foi dinamizada por dous profesionais externos que conduciron ao grupo na elaboración dun DAFO sobre a situación actual situación da infancia e a adolescencia no concello de Teo. Tras a identificación das debilidades, forzas, ameazas e oportunidades, procedeuse a unha valoración grupal e xerarquización, resultando, por orde de importancia, os seguintes ítems:

▪ **Debilidades:**

- x Transporte público escaso.
- x Infravivenda do Carballal.
- x Problemas medioambientais.
- x Equipamentos deportivos mellorables.

- x Falta dun centro de lecer e encontro grande e interxeracional no centro de Teo.

▪ **Forzas:**

- x Servizos de conciliación.
- x Oferta cultural e deportiva, pública e privada, de balde ou accesible.
- x Alta participación infantil nos órganos correspondentes.
- x Rede peonil.
- x Melloras no CRA e colexios.

▪ **Ameazas:**

- x Desvinculación social co territorio.
- x Cambio climático.
- x Estrutura dos centros educativos (masificación do IES).
- x Falta de recursos públicos para saúde mental, con especial preocupación arredor da prevención de dependencias dixitais e de xogos.
- x Dificultades na organización dos tempos familiares, en detrimento do tempo en familia e o acompañamento no crecemento.
- x Falta de cumprimento do dereito ao acceso á vivenda pública.
- x Taxa de descenso na natalidade.

▪ **Oportunidades:**

- x Políticas progresistas centradas na infancia.
- x Proximidade a Santiago de Compostela e á súa vida cultural.
- x Redes e novas formas de comunicación.

Definición de prioridades para o novo Plan de Infancia e Adolescencia (PLIA), en base aos resultados do DAFO, definíronse as seguintes liñas de acción:

- Promover unha maior vinculación da xente nova co territorio.
- Favorecer a transición ecolóxica no marco do concello.
- Fortalecer a rede de atención de saúde mental para a infancia e adolescencia.

- Racionalizar a planificación das estruturas educativas.
- Ampliar os espazos de participación na vida pública da infancia e adolescencia.
- Garantir o dereito á vivenda.
- **Elaboración do DAFO coa Mesa Comunitaria:** Integrada por persoas adultas de ámbitos diversos cuxa acción profesional ou social se vincula coa infancia e a adolescencia do Teo, esta mesa acolleu representantes de: Asociación sen ánimo de lucro ARCOsTilos; servizo de pediatra de área no centro de saúde de Calo-Los Tilos; Anpa-Ramallosa; Servizo de Atención Temperá; Banco de Electrónica Municipal; RadioTeo; Programa Fogares de Provivenda; Biblioteca dos Tilos e Mediateca dos Grilos; SEPA-USC; e Servizos Comunitarios do Concello de Teo.

Ao igual que no caso anterior, este grupo identificou debilidades, forzas, ameazas e oportunidades, e procedeuse a unha valoración grupal e xerarquización, resultando, por orde de importancia, os seguintes ítems:

▪ **Debilidades:**

- x Falta de actividades organizadas de grupo e relacionadas coa saúde, e de recursos de lecer específicos para adolescentes.
- x Dispersión xeográfica, relacionada co transporte público deficitario, que provoca falta de autonomía persoal e de seguridade a nivel de mobilidade. / Falta de participación das familias.
- x Dificultade de socialización menores de idade que viven fóra dos núcleos grandes.
- x Falta de persoal para a atención ás necesidades (lecer, saúde, acompañamento), de competencia municipal.
- x Falta de coñecemento dos activos entre menores por non utilizar medios de difusión ou redes comunicativas adecuados.
- x Falta de vivenda e alto custo da existente.

▪ **Forzas:**

- x Creación de mapas de activos comunitarios. / A posibilidade de coordinación que ofrece a propia mesa comunitaria.

- x Servizos de conciliación.
- x Ruralidade en relación á saúde.
- x Existencia de infraestruturas públicas (biblioteca, Punto Xove, banco de reciclaxe electrónica, etc).
- x Creación do servizo de atención temperá.
- x Dispoñibilidade ás alianzas con outras entidades externas.
- x A implicación e motivación por parte das persoas adultas. / A receptividade dos axentes relacionados.
- x Oferta cultural e educativa de balde.
- x Medio radiofónico dispoñible.
- x Tecido asociativo.
- x Existencia de novas rutas ciclables e camiños escolares.
- x Incremento de servizos para a adolescencia (como a escola ecoloxista).

▪ **Ameazas:**

- x Dificultade de xestión dos tempos relacionados coas persoas adultas e menores e falta de adecuación ao cambios sociais acelerados.
- x Falta de información e formación por parte das persoas adultas en relación ás TICs e á crianza en xeral.
- x Falta de persoal de atención á infancia e adolescencia.
- x Cambio climático.
- x Falta de vivenda pública.
- x Crise socioeconómica global.
- x Aumento da prevalencia de patoloxías en idades temperás.
- x Incidencia das novas tecnoloxías na mocidade.
- x Falta de raciocinio político.

Definición de prioridades para o novo Plan de Infancia e Adolescencia (PLIA), en base aos resultados do DAFO, definíronse as seguintes liñas de acción:

- Favorecer a mobilidade dentro do concello.
- Crear novos recursos para familias. Relacionados coa saúde mental.

- Continuidade e mellora mapa activos e difusión efectiva.
- Obtención e xestión axudas europeas para infancia e adolescencia.
- Programa piloto “Planet Youth”.

Conclusionés de valoración e diagnóstico

En base aos datos cualitativos e cuantitativos recollidos pódense extraer conclusións en relación á situación da infancia e a adolescencia no concello de Teo.

A ampla extensión do concello e dispersión da poboación, tamén infanto-xuvenil, tradúcese na existencia dunha ampla rede de instalacións públicas, sendas e espazos de lecer ao aire libre que permiten e ao redor dos que se artella a vida cultural, comunitaria e de oferta de lecer que se recolle con anterioridade. Neste senso, e de novo en relación á dispersión poboacional, un dos a mellorar, indicados a tanto por parte das persoas adultas como menores de idade é a mobilidade, en concreto o transporte público, unha eiva á que desde o concello se lle dará solución empregando as novas tecnoloxías adaptadas ao transporte público baixo demanda. En positivo, a mobilidade a pé mellorou substancialmente nos últimos anos coa creación de sendas peonís e camiños escolares seguros, ambas propostas valoradas de xeito positivo por parte da poboación máis nova, entroncando ademais con outro dos principais eixos a abordar en relación aos dereitos da infancia e a adolescencia, como é a saúde (vida activa) e un entorno seguro.

No que se refire á conciliación familiar, o concello de Teo destaca pola oferta de servizos públicos, para favorecer a conciliación grazas a servizos DiverTeo ou o servizo de Madrugadores e Teocoida, e así o recoñecen e sinalan as persoas consultadas no proceso de valoración, tendo ademais exención total de custes para aquelas familias en situación económica desfavorable, o que se aplica tamén en actividades culturais e deportivas, e outras relacionadas cos estudos, resultando unha práctica democratizadora e a prol da calidade de vida da infancia e a adolescencia e amortiguación das desigualdades sociais.

A saúde, en concreto a mental, foi outro dos principais temas sobre que versou a valoración, detectándose unha preocupación pola falta de recursos, medios e persoal sanitario en relación a alta demanda de cobertura profesional neste campo.

En relación a ter en conta as súas opinións, necesidades e prioridades na vida pública, o diagnóstico releva a existencia do FoPIA e o CLIA como espazos axeitados para este fin, cunha ampla porcentaxe da poboación consultada (76,1%) coñecedora destes foros.

Neste foros, en concreto no FoPIA no curso 22/23, está habendo unha alta participación de rapazas e rapaces (unha media de 16 por sesión) con respecto a anos anteriores. Os datos revelan, pola contra, pouca iniciativa propositiva por parte da infancia e a adolescencia (81% non fixo propostas de mellora no último ano para mellorar os seus dereitos) ou a falta de identificación do FoPIA como espazo para a defensa dos seus dereitos (68,3% non sabe onde presentar propostas ao concello).

Por outra banda, a información obtida do DAFO no seo do FoPIA así como da mesa de coordinación interna revelan a percepción deste espazo para a participación da infancia e a adolescencia como unha “forza” do concello. Polo tanto conclúese que existe vontade tanto por parte dos axentes locais como da rapazada de manter o FoPIA como espazo de escoita e activación como axentes activos da poboación máis nova. Nesa mesma liña, desde a Mesa comunitaria, foro asociado ás Cidade Amigas da Infancia, valórase como primeira “forza” a posibilidade de crear sinerxías entre os diferentes actores sociais relacionados coa infancia e a adolescencia para seguir construíndo e compartindo información e recursos para a mellora da situación da infancia e a adolescencia (por exemplo, a través do mapeado de recursos).

Polo tanto, conclúese que é preciso manter os espazos existentes de participación, así como facer extensiva a cultura democrática e o empoderamento como axente político entre a poboación obxecto.

6. DEFINIÇÃO DOS OBXECTIVOS XERAIS DO PLAN

O proceso participativo realizado no concello de Teo, dirixido tanto á poboación infantil e xuvenil como aos actores sociais do concello, permitiron analizar e identificar as necesidades máis urxentes do concello e determinar cales deberían ser os retos e prioridades que a administración local debería asumir en relación coa garantía dos dereitos da infancia e da adolescencia.

As conclusións dos encontros e as diferentes análises DAFO realizadas permitiron determinar as necesidades e os compromisos, determinando os obxectivos xerais do Plan, que se mostran a continuación:

1. **Ampliar os espazos de participación na vida pública da infancia e adolescencia.** Os órganos de participación existentes no concello contan cunha alta participación, implicación e motivación de persoas adultas e a boa receptividade dos axentes implicados. Neste sentido, desde o concello de Teo consideramos que é necesario centrar esforzos en manter esta implicación da poboación menor de idade, ampliar os espazos de participación e favorecer a transversalización da participación infantil e da adolescencia a outras cuestións que lles poidan afectar. Esta transversalización da participación supón o compromiso do concello a manter abertas as canles de participación da infancia e da adolescencia, así como o de estendela a todos os campos en que fose necesario e posible. Os altos índices de participación nos diferentes organismos creados, así como as políticas progresistas en favor da infancia e adolescencia, as políticas europeas de participación infantil e o aumento xeral da cultura de participación na infancia e adolescencia ofrecen moitas posibilidades de coordinación e actuación para levar adiante diversas iniciativas en favor das persoas menores de idade. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO realizadas⁵:
 - Os órganos de participación existentes no concello e a alta participación nestes é un moi bo punto de partida para ampliar os espazos de participación infantil e xuvenil.
 - O tecido asociativo e a oportunidade de reemerxencia do valor comunitario tamén teñen aquí un importante peso como fórmulas de participación social, nas que poderían implicarse as persoas menores de idade. Aínda que se detecta a falta de raciocinio político xeral como unha ameaza, xa que pode levar a un desinterese participativo da mocidade do concello.

5 Toda a información acerca das análises DAFO recóllese no punto 4 do presente documento.

2. **Racionalizar a planificación das estruturas educativas.** Este punto prende poñer enriba da mesa a mellorable situación dos centros de ensino do municipio, con especial énfase na planificación educativa, onde se organizan, articulan e sistematizan as metodoloxías pedagóxicas e obxectivos específicos a alcanzar. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:
 - Destácase a forza de existencia de centros de ensino público e as accións positivas de creación do servizo de atención temperá, o programa de conciliación e as melloras nos CRA e coles. Mentres que se detecta a masificación dos IES.
3. **Fortalecer unha rede comunitaria que actúe como factor de prevención da saúde mental na infancia e adolescencia.** Cada vez son máis as persoas menores de idade que teñen problemas de saúde mental, así como tamén hai un aumento de patoloxías en idades temperás. A preocupación polo coidado da saúde mental e a creación de espazos seguros nos que a mocidade poida expresarse e informarse estivo presente nas diferentes reunións para a elaboración do PLIA, sendo as persoas do FoPIA as que fixeron fincapé na inseguridade cidadá e o medo debido á discriminación, desigualdade e odio imperantes na sociedade actual que ameazan a convivencia social. Con este obxectivo o que se pretende é manter e crear programas de intervención e recursos específicos, que atendan ás necesidades concretas da persoas menores de idade en torno ao ámbito da saúde mental. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:
 - Aumento de patoloxías en idades temperás e falta de recursos públicos para saúde mental, así como falta de persoal especializado nestas cuestións. Tamén se detectou unha falta de formación das familias en parentalidade positiva e a dificultade de conciliación e xestión dos tempos persoais e profesionais das familias, pese a existencia de servizos de conciliación.
 - Tamén se falou da falta dun espazo común e seguro, á vez que se sinalaron como ameazas o machismo, a discriminación LGTBQIA+ e o acoso escolar e cyberbullying.
 - A creación de novos recursos para adolescentes e familias e a creación de espazos seguros de (in)formación e apoio, así como a posibilidade de tecer redes LGTBQIA+ son algunhas das necesidades detectadas.
4. **Favorecer a transición ecolóxica no marco do concello.** O cambio climático e a degradación do medio ambiente representan una ameaza a nivel mundial e, existe unha grande preocupación pola

sostibilidade a nivel municipal. Por iso, preténdese continuar a traballar nesta liña, avanzar no eido das intervencións medioambientais e crear un modelo de desenvolvemento máis sostible. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:

- Leváronse a cabo sendas peonís mais cómpre seguir traballando ao redor dos problemas medioambientais e contra a acción do cambio climático.
- Aínda que hai unha escola ecoloxista e aula medioambiental, creada recentemente, non hai un espazo físico estable para esta. Ao igual que os recursos da biblioteca sobre ecoloxía son escasos e tamén se bota en falta un maior número de hortos urbanos en Teo a disposición da veciñanza.

5. Garantir de acceso á vivenda. Actualmente, no noso municipio

existe unha grande dificultade de acceso á vivenda, falta de vivenda pública e alto custe de alugueiros ou vendas de fogares. Ademais, cóntase cun asentamento de infravivendas ou vivendas de bloque, nas que residen varias unidades de convivencia con persoas menores de idade en deficientes condicións de habitabilidade e vulnerabilidade. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:

- A situación de infravivenda da zona do Carballal afecta a varias persoas menores de idade.
- No municipio hai falta de vivenda e alto custe da mesma, tampouco hai vivenda pública.
- Destácase a existencia de axudas relacionadas con vivenda.

6. Promover unha maior vinculación da xente nova co territorio.

As especificidades do concello de Teo en canto á súa configuración xeográfica, urbana e social requiren solucións diversas para atender as necesidades dun territorio no que se conxugan áreas de gran condensación de poboación de creación recente con outras zonas rurais que abranguen gran parte da superficie do concello. Por un lado, destacouse a importancia e valor de contar cunha zona rural ampla que permite un maior contacto coa natureza, unha comunidade máis unida (da que se destacan aspectos como a seguridade ou a tranquilidade, entre outros) e a oportunidade de ter espazos de lecer ao aire libre. Por outro, tamén se fixeron constar as dificultades que estas mesmas zonas rurais supoñen para a infancia e a adolescencia na súa vida diaria, con grandes cantidades de desprazamentos en vehículos privados, uso frecuente do transporte público ou menor calidade dos servizos por estaren centralizados nas zonas máis urbanas. Así mesmo, as zonas urbanas descríbense como

áreas menos humanizadas con gran presenza de vehículos que dificultan a vida autónoma dos e das menores. Todo isto ten como unha das súas consecuencias o baixo grao de implicación co territorio por parte da poboación e que en numerosas ocasións o destino preferido sexa un núcleo próximo e atractivo socialmente como é Santiago de Compostela. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:

- Existe unha grande desvinculación co territorio da infancia e da adolescencia debido, en parte, á dispersión xeográfica e territorial do concello. Isto vai da man das malas condicións das beirarrúas, marquesiñas e transporte público, escaso e deficitario, con horarios, paradas e hixiene mellorables, o que provoca falta de autonomía persoal e de seguridade a nivel de mobilidade e tamén dificulta a socialización das persoas menores de idade que viven fóra dos núcleos grandes.
- Ponse unha ollada na mellora do transporte público e en favorecer a mobilidade dentro do propio concello, que xa conta cunha rede peonil, diversas rutas ciclables e camiños escolares.

7. Manter e crear actividades de ocio e espazos de lecer específicos para adolescentes. Existe a necesidade por parte da mocidade do concello de contar con espazos de convivencia que permitan a interacción entre os e as menores e que lles proporcionen espazos de lecer compartidos e un maior número de actividades e recursos lúdicos específicos para adolescentes. Se ben se destaca a existencia de numerosos parques infantís no concello e outras instalacións deportivas e comunitarias como factores positivos, tamén se reclama unha maior preocupación en canto ao mantemento destas instalacións e a mellora dos equipamentos deportivos, sociais e culturais. Tamén se fai fincapé na falta de persoal, de competencia municipal, para a atención ás necesidades de lecer e na falta de coñecemento dos activos entre menores por non utilizar medios de difusión ou redes comunicativas adecuadas. Este obxectivo responde ás seguintes conclusións extraídas das diferentes análises DAFO:

- O concello conta con mapas de activos comunitarios, cunha ampla oferta cultural e deportiva de balde ou accesible, infraestruturas públicas para a sociedade (biblioteca, punto xove, banco de reciclaxe electrónica, etc.) e incrementou os servizos xuvenís (como a escola ecoloxista).
- En relación co anterior, debemos ter en conta a incidencia das novas tecnoloxías na mocidade, que contan cunha dependencia dixital e de xogos virtuais cada vez maior, o que os desvincula e illa da sociedade. Neste senso, é necesaria a mellora dos

equipamentos deportivos, sociais e culturais, o aumento e creación de actividades e recursos lúdicos específicos e atractivos para adolescentes, así como o aumento de persoal para cubrir estas necesidades.

- A proximidade de Teo co concello de Santiago móstrase como unha oportunidade de acceso a unha ampla e variada oferta cultural e de ocio para infancia e adolescencia.

7. ACTUACIÓNS E TEMPORALIZACIÓN

Chegado este punto, e tendo presentes as achegas que persoas menores de idade e adultas fixeron, fíxanse a seguir as actuacións mediante as que se pretenden facer efectivos os obxectivos relacionados anteriormente.

Obxectivo 1. Favorecer a transversalización da participación infantil e da adolescencia.			
Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
1.1. Iniciar e realizar os trámites para a renovación do selo de Cidades Amigas da Infancia da UNICEF no concello de Teo e da coordinación interna do Plan Municipal da Infancia e a Adolescencia.	2023-2027	Grupo coordinador (dos trámites de renovación do CAI e de elaboración do PLIA).	1) Datas de creación do Grupo e de reunións. 2) Documentación requirida pola UNICEF para a obtención da renovación do selo de Cidades Amigas da Infancia.
1.2. Renovar a Mesa de Coordinación Interna, estrutura municipal de carácter político para a coordinación das políticas de infancia.	2023-2027	Concellarías do concello de Teo e Grupo coordinador.	1) Datas das reunións da Mesa de Coordinación Interna (mínimo dúas veces ao ano). 2) Número de participantes. 3) Avaliación do PLIA.
1.3. Renovar a Mesa Comunitaria (ou de Coordinación Externa) para a interlocución e traballo conxunto con outras administracións públicas, con ONGD ou outras entidades e persoas de interese, para a diagnose e articulación de accións en favor da infancia e a adolescencia.	2023-2027	Representantes da Mesa de Coordinación Interna, de asociacións locais, de diferentes entidades e ámbitos relacionados coa infancia e adolescencia, e Grupo coordinador.	1) Datas das reunións da Mesa Comunitaria ou Mesa de Coordinación Externa (mínimo dúas veces ao ano). 2) Número de participantes. 3) Avaliación do PLIA.
1.4. Renovar o Foro de Participación da Infancia e a Adolescencia (FoPIA) como estrutura permanente de participación de persoas menores de idade, recoñecida polo concello de Teo.	2023-2027	Persoas menores de idade participantes, entre as que se atopan as persoas elixidas representantes nos centros de ensino.	1) Datas das reunións do FoPIA (mínimo tres veces ao ano). 2) Número de participantes.
1.5. Renovar o Consello Local da Infancia e a Adolescencia (CLIA) co obxectivo de facer o seguimento e colaborar na execución do Plan de Infancia e Adolescencia.	2023-2027	Representantes das diferentes áreas do goberno municipal, dos grupos políticos con representación municipal, das ANPAS, da asociación ARC Os Tilos, de profesionais de entidades públicas e privadas que desenvolven, no concello, actividades relacionadas	1) Datas das reunións do CLIA (mínimo dous plenos anuais). 2) Número de persoas participantes e número de entidades participantes. 3) Número de propostas tratadas.

		cos dereitos da infancia e a adolescencia e representantes do FoPIA.	
1.6. Actualizar o espazo creado na páxina web do concello de Teo (teo.gal) ao redor do Plan Municipal da Infancia e a a Adolescencia de Teo e do seu desenvolvemento.	2023-2027	Grupo Coordinador.	1) Cuantificar e identificar a información ofrecida.
1.7. Promover asistencia a encontros con outras Cidades Amigas da Infancia para a troca de coñecementos e experiencias, tanto a nivel galego como estatal con grupos doutros municipios.	2023-2027	Grupo Coordinador.	1) Número de encontros realizados. 2) Número de participantes en cada encontro.
1.8. Procurar fórmulas para facilitar a participación de persoas menores de idade non integradas no FoPIA de Teo para poderen exercer o seu dereito a seren escoitadas en relación aos asuntos municipais que lles concerniren (caixas de correo, foros, etc.).	2023-2027	Grupo Coordinador, Mesa de Coordinación Interna e FoPIA.	1) Identificación e cuantificación das fórmulas utilizadas. 2) Número de persoas usuarias. 3) Número de propostas ou consultas.
1.9. Facilitar a incorporación de persoas menores de idade na organización e desenvolvemento das actividades comunitarias realizadas en Teo.	2023-2027	Grupo Coordinador e FoPIA.	1) Número de actividades comunitarias nas que colaboran persoas menores de idade. 2) Número de persoas participantes.
1.10. Consultar o FoPIA, a través do CLIA, acerca da programación de actividades infantís e xuvenís que foren ser postas en marcha nas diferentes áreas municipais.	2023-2027	Grupo Coordinador.	1) Número de consultas realizadas.
1.11. Manter o concello de Teo nas redes e iniciativas que agrupen a nivel autonómico, estatal e internacional os municipios máis comprometidos cos dereitos da infancia e da adolescencia no ámbito municipal.	2023-2027	Grupo Coordinador e Mesa de Coordinación Interna.	1) Número de redes e iniciativas coas que colabora o concello de Teo.
1.12. Realizar obradoiros formativos sobre o programa Cidades Amigas da Infancia da UNICEF e sobre participación cidadá.	2023-2027	Grupo Coordinador, IES de Cacheiras, CEIP dos Tilos, CEIP da Ramallosa, CEIP de Calo, ARC Os Tilos e ANPAs.	1) Número de obradoiros realizados. 2) Número de persoas participantes.
1.13. Instituír e celebrar con carácter oficial o Día Internacional da Infancia co obxectivo de dar a coñecer e promover o respecto dos	2023-2027	Pleno da corporación municipal e FoPIA.	1) Acordo do pleno. 2) Número de actividades realizadas. 3) Orzamento executado.

Dereitos da Infancia.			4) Número de persoas participantes.
1.14. Trasladar ás concellarías correspondentes a información recollida polo CLIA e/ou o FoPIA sobre as cuestións que lle preocupan á mocidade do concello.	2023-2027	Grupo Coordinador.	1) Número de comunicacións realizadas.

Obxectivo 2. Racionalizar a planificación das estruturas educativas.

Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
2.1. Elaborar un mapa escolar municipal.	2023-2027	Concellaría de Educación, Centros de Ensino e ANPAs.	1) Data da publicación do mapa escolar municipal.
2.2. Colaborar coa Consellería de Educación na planificación educativa.	2023-2027	Concellaría de Educación.	1) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente.
2.3. Impulsar o funcionamento do Consello Escolar municipal.	2023-2027	Concellaría de Educación, Centros de Ensino e ANPAs.	1) Número de reunións do Consello Escolar. 2) Número de persoas participantes.

Obxectivo 3. Fortalecer unha rede comunitaria que actúe como factor de prevención da saúde mental na infancia e adolescencia.

Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
3.1. Aumentar a capacitación das familias no estilo de parentalidade positiva.	2023-2027	Concellaría de Benestar.	1) Número de obradoiros realizados. 2) Número de persoas/familias participantes. 3) Orzamento executado.
3.2. Seguir reducindo a precariedade económica das familias e propiciar xornadas laborais que permitan unha mellor atención á infancia e adolescencia.	2023-2027	Concellaría de Benestar, Concellaría de Emprego, Fundación contra el hambre, Plan de Inclusión Social e Entidades do terceiro sector (FEAFES, COGAMI, etc.)	1) Número de persoas/familias beneficiadas das axudas, servizos e programas. 2) Número de persoas menores de idade beneficiadas. 3) Orzamento executado.
3.3. Manter e mellorar os servizos de conciliación.	2023-2027	Concellaría de Benestar e ARC Os Tilos.	1) Número de persoas/familias beneficiadas das axudas, servizos e programas. 2) Número de persoas menores de idade beneficiadas. 3) Orzamento executado.

3.4. Ofrecer novos recursos a adolescentes e familias.	2023-2027	Concellaría de Benestar e Concellaría de Igualdade.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de accións realizadas. 2) Número de persoas participantes. 3) Número de persoas menores de idade participantes. 4) Orzamento executado.
3.5. Tecer redes con entidades e colectivos LGTBQIA+.	2023-2027	Concellaría de Benestar e Concellaría de Igualdade.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de entidades coas que se colabora.

Obxectivo 4. Favorecer a transición ecolóxica no marco do concello.

Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
4.1. Manter o labor de comunicación e intermediación con administracións públicas con competencias de interese para o concello de Teo (como as relacionadas co transporte público, estradas, etc).	2023-2027	Concellarías do concello de Teo.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente.
4.2. Desenvolver actividades que promovan o respecto polo medio ambiente e a regra dos 3 R: Reducir, Reutilizar e Reciclar.	2023-2027	Concellaría de Mocidade, Concellaría de Educación, Concellaría de Mobilidade, Concellaría de Urbanismo, Concellaría de Benestar e Consello Climático Xuvenil.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de actividades realizadas. 2) Número de actividades realizadas en colaboración con outras entidades. 3) Número de persoas participantes. 4) Orzamento executado.
4.3. Manter a escola ecoloxista.	2023-2027	Concellaría de Mocidade, Concellaría de Educación, Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Cultura.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de actividades realizadas. 2) Número de persoas participantes. 3) Orzamento executado.
4.4. Continuar co traballo de acondicionamento de sendas peonís e ciclistas.	2023-2027	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Relación do número de sendas existentes previamente e sendas novas. 2) Orzamento executado.
4.5. Conseguir un carril-bici na estrada AC-841.	2023-2027	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente.
4.6. Fomentar a participación no Consello Climático Xuvenil.	2023-2027	Concellaría de Mocidade, Concellaría de Educación e Consello Climático Xuvenil.	<ul style="list-style-type: none"> 1) Número de actividades realizadas. 2) Número de persoas participantes.

Obxectivo 5. Garantir o acceso á vivenda.

Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
5.1. Manter o programa Fogares.	2023-2027	Concellaría de Benestar e Provivenda.	1) Número de persoas/familias beneficiadas. 2) Número de persoas menores de idade beneficiadas.
5.2. Explorar vías de negociación con outras administracións para a promoción de vivenda pública.	2023-2027	Concellaría de Benestar e Concellaría de Urbanismo.	1) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente.

Obxectivo 6. Promover unha maior vinculación da xente nova co territorio.

Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
6.1. Incorporar no Programa da Infancia e da Adolescencia (PIA) novas actividades pedagóxicas, culturais e de tempo libre, actividades relacionadas coa riqueza natural e cultural do concello de Teo así como coa lingua galega, fomentando a súa valoración e conservación.	2023-2027	Concellaría de Educación, Concellaría de Cultura, Concellaría de Turismo e Normalización lingüística.	1) Número de actividades realizadas. 2) Número de persoas participantes. 3) Orzamento executado.
6.2. Promover a creación de espazos de lecer e de sendas que fomenten o coñecemento da natureza e do patrimonio do concello de Teo.	2023-2027	Concellaría de Mobilidade, Concellaría de Infraestruturas e Concellaría de Urbanismo.	1) Número de accións realizadas. 2) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente. 3) Orzamento executado.
6.3. Diseñar, executar ou apoiar novas accións específicas ao redor da historia e do patrimonio inmaterial do concello de Teo.	2023-2027	Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	1) Número de accións realizadas. 2) Número de persoas participantes.
6.4. Promover que nos centros de ensino se desenvolvan novas actividades ao redor da xeografía e a historia do concello de Teo.	2023-2027	Concellaría de Cultura, Concellaría de Turismo, Concellaría de Educación, Centros de ensino e ANPAs.	1) Número de accións realizadas. 2) Número de persoas participantes.
6.5. Dar continuidade á elaboración dun Programa Infantil e Adolescente (PIA) de actividades pedagóxicas, culturais e de tempo libre.	2023-2027	Concellaría de Educación, Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	1) Número de actividades realizadas. 2) Número de persoas participantes.

Obxectivo 7. Manter e crear actividades de ocio e espazos de lecer específicos para adolescentes.			
Actuacións	Tempo	Axentes implicados	Indicadores de avaliación
7.1. Programar cursos e outras actividades deportivas no concello de Teo para persoas menores de idade.	2023-2027	Concellaría de Benestar, Concellaría de Deporte e FoPIA.	1) Número de actividades realizadas. 2) Número de contactos ou reunións realizadas coa administración competente. 3) Orzamento executado.
7.2. Promover a creación de espazos de convivencia adaptados ás necesidades da infancia e da adolescencia (novos parques, espazos de lecer, etc.).	2023-2027	Concellaría de Urbanismo, Concellaría de Cultura e ConLecerTeo.	1) Número propostas presentadas. 2) Número de propostas aceptadas.
7.3. Elaborar unha nova guía de recursos, prestacións e servizos para a infancia e a adolescencia.	2023-2027	Concellaría de Mocidade e Concellaría de Benestar.	1) Data de publicación da guía de recursos, prestacións e servizos.

8. EXECUCIÓN E SEGUIMENTO DO PLAN

Corresponde ao concello de Teo o impulso e a execución das accións incluídas neste Plan, o seu seguimento e avaliación, involucrando no seu desenvolvemento as institucións públicas e privadas que traballen coa infancia e a adolescencia no noso ámbito territorial.

Ao Grupo Coordinador do Plan da Infancia e da Adolescencia, integrado por responsables políticos e profesionais, correspóndelle promover a execución e desenvolver o adecuado seguimento das accións contidas neste Plan para comprobar que se están a realizar de acordo co previsto e, no seu caso, tomar as medidas necesarias para corrixir os desfasamentos que se vaian producindo.

Ao Consello Local da Infancia e da Adolescencia (CLIA) ao cal se fai referencia neste Plan e que tivo o seu primeiro pleno o 24 de febreiro de 2018, remitirase un informe anual de evolución e execución deste Plan da Infancia e a Adolescencia para que realice con respecto ao mesmo as funcións encomendadas de seguimento e proposta. Ademais, o CLIA velará para que se favoreza a máis ampla participación posible das persoas e institucións que traballan coa infancia e a adolescencia en Teo e, en especial, das propias persoas menores de idade, na execución, seguimento e avaliación do Plan.

9. INDICADORES DE AVALIACIÓN DO PLAN

Obxectivo	Resultado	Actividades	Recursos	Concellarí a/ Organismo responsabl e da actividade	Indicadore s	Línea de base	Meta	Valor ano 2 (intermedi a)	Final valor ano 4 (final)
1. Ampliar os espazos de participación na vida pública da infancia e adolescencia.	1.1. Iniciar e realizar os trámites para a renovación do selo de Cidades Amigas da Infancia da UNICEF no concello de Teo e da coordinación interna do Plan Municipal da Infancia e a Adolescencia.	1.1.1. Recoller e analizar a documentación precisa e conformar o equipo de traballo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar.	1) Entrega en tempo da documentación requirida pola UNICEF. 2) Obtención da renovación do selo de Cidades Amigas da Infancia.	O concello de Teo recibiu o recoñecemento Cidade Amiga da Infancia outorgada pola Unicef no ano 2018.	Consecución do selo de Cidade Amiga da Infancia e cumprimento do establecido no Plan de Infancia.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		1.1.2. Asistir a reunións específicas sobre o programa CAI e organizar reunións internas relacionadas.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar.					
	1.2. Renovar a Mesa de Coordinación Interna, estrutura municipal de carácter político para a coordinación das políticas de infancia.	1.2.1. Convocar periodicamente a Mesa de Coordinación Interna.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de reunións realizadas anualmente e nº de persoas participantes.	Desde 2018 existe unha mesa de coordinación interna.	Coordinación das accións e actividades de todas as concellarías relacionadas coa infancia e a adolescencia.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		1.2.2. Seguimento da execución do PLIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar e Mesa de Coordinación Interna.	Avaliación do PLIA.	PLIA 2018-2021.	Garantir o cumprimento do PLIA xunto coa Mesa Comunitaria.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.3. Renovar a Mesa Comunitaria (ou de Coordinación Externa) para a interlocución e traballo conxunto con outras administracións públicas, con ONGD ou outras entidades e persoas de interese, para a diagnose e articulación de accións en favor da infancia e a adolescencia.	1.3.1. Convocar periodicamente a Mesa Comunitaria.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de reunións realizadas anualmente e nº de persoas participantes.	Desde 2018 existe unha mesa de coordinación externa.	Consolidación da análise e coordinación participativa das accións e actividades relacionadas coa infancia e a adolescencia a nivel municipal.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		1.3.2. Seguimento da execución do PLIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais	Concellaría de Benestar e Mesa Comunitaria.	Avaliación do PLIA.	PLIA 2018-2021.	Garantir o cumprimento do PLIA xunto coa Mesa de Coordinación Interna.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

			Comunitarios do concello de Teo.						
	1.4. Renovar o Foro de Participación da Infancia e a Adolescencia (FoPIA) como estrutura permanente de participación de persoas menores de idade, recoñecida polo concello de Teo.	1.4.1. Facilitar a convocatoria periódica das reunións do FoPIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar e FoPIA.	Nº de reunións realizadas anualmente e nº de persoas participantes.	Desde 2018 existe o FoPIA.	Consolidación da canle de participación da infancia e a adolescencia.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.5. Renovar o Consello Local da Infancia e a Adolescencia (CLIA) co obxectivo de facer o seguimento e colaborar na execución do Plan de Infancia e Adolescencia.	1.5.1. Facilitar a convocatoria periódica das reunións do CLIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar e CLIA.	Nº de reunións realizadas anualmente, nº de persoas e entidades participantes e nº de propostas tratadas.	Desde 2018 existe o CLIA.	Consolidación do traballo a favor dos dereitos da infancia e a adolescencia por medio do traballo conxunto entre administración local e axentes implicados.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.6. Actualizar o espazo creado na páxina web do concello de Teo (teo.gal) ao redor do Plan Municipal da Infancia e a Adolescencia de Teo e do seu desenvolvemento.	1.6.1. Manter e actualizar do espazo web.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e xefa de prensa do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de publicacións realizadas ao longo de cada ano.	Existe un espazo creado na páxina web do concello de Teo (teo.gal) ao redor do Plan Municipal da Infancia e a Adolescencia de Teo.	Converterse no referente informativo sobre as actividades tanto do CLIA como do FoPIA ou doutras iniciativas a favor dos dereitos da infancia e a adolescencia.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.7. Promover asistencia a encontros con outras Cidades Amigas da Infancia para a troca de coñecementos e experiencias, tanto a nivel galego como estatal con grupos doutros municipios.	1.7.1 Promover o intercambio de coñecementos e experiencias con outras Cidades Amigas da Infancia.	<u>Orzamento:</u> 1.000 euros. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar.	Datas de asistencia a encontros con outras Cidades Amigas da Infancia.	Asistencia e participación en diversos encontros.	Compartir experiencias e coñecementos con outras Cidades Amigas da Infancia e establecer redes de posibles colaboracións.	2.000 euros.	4.000 euros.
1.7.2 Continuar apostando pola participación do CLIA tanto a nivel galego, (CAIA) como estatal (CEPIA).		<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar.	Datas de reunións e actas das decisións acordadas para a organización de xuntanzas con outros municipios.	Asistencia e participación previa ao CAIA e CEPIA.	Afianzar a colaboración entre as Cidades Amigas da Infancia.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	
1.7.3. Seguir colaborando coas iniciativas de UNICEF, tanto a nivel galego como estatal, naquelas actividades que reporten motivación e aprendizaxe ao FoPIA.		<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar.	Número de actividades nas que se participa.	Participación en diversas actividades e iniciativas de UNICEF.	Compartir experiencias, coñecementos e aprendizaxes con UNICEF.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	
	1.8. Procurar fórmulas para facilitar a participación de persoas menores de idade non integradas no FoPIA de Teo para poderen exercer o seu dereito a	1.8.1 Facilitar a participación dos e das menores non integradas no FoPIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais	Concellaría de Benestar.	Índices de participación recollidos a partir dos diferentes recursos facilitados..	Actividades de participación desenvolvidas nos centros de ensino do concello.	Aumento da participación dos e das menores non integradas no FoPIA.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

	seren escoitadas en relación aos asuntos municipais que lles concerniren (caixas de correo, foros, etc.).		Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.						
		1.8.2 Diseñar campañas divulgativas coas que difundir as actividades do FoPIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar, Mesa de Coordinación Interna e FoPIA.	Índices de participación recollidos a partir dos diferentes recursos facilitados.	Existe difusión nas redes, novas en medios de difusión local das actividades do FoPIA e tamén divulgación física en eventos.	Aumento da participación dos e das menores non integradas no FoPIA.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
1.9. Facilitar a incorporación de persoas menores de idade na organización e desenvolvemento das actividades comunitarias realizadas en Teo.	1.9.1. Consolidar as canles de participación existentes.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Concelleiro de Benestar.	Concellaría de Benestar e Mesa de Coordinación Interna.	Índices de participación nos diferentes órganos e actividades programadas ao longo do tempo.	FoPIA e CLIA.	Incremento da participación dos e das menores nas actividades e facilitar a asunción de papeis activos.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	
	1.9.2. Pór en práctica a participación en novos ámbitos que traballen na garantía dos dereitos e deberes da infancia e a adolescencia.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellarías do concello de Teo, asociacións e organizacións diversas.	Incremento da participación en asociacións e organizacións nas que non tiñan participado con anterioridade.	FoPIA.	Incremento da participación dos e das menores nas actividades e facilitar a asunción de papeis activos.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	
	1.9.3. Dotar as e os menores do necesario para a organización e desenvolvemento das actividades.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e FoPIA.	Concellarías do concello de Teo.	Número de actividades organizadas e desenvolvidas por menores.	Múltiples actividades e campañas organizadas por menores desde o FoPIA.	Incremento da participación dos e das menores nas actividades e facilitar a asunción de papeis activos.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	
	1.9.4. Desprazamento para asistir ás actividades de mocidade e ao FoPIA, baixo demanda.	<u>Orzamento:</u> 1.000 euros. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Mocidade.	Número de persoas menores de idades que utilizan este servizo.	Hai diversas persoas menores de idade que se benefician deste servizo.	Facilitar a mobilidade á rapazada que queira participar das actividades do municipio.	2.000 euros.	4.000 euros.	
	1.10. Consultar o FoPIA, a través do CLIA, acerca da programación de actividades infantís e xuvenís que foren ser postas en marcha nas diferentes áreas municipais.	1.10.1. Manter as canles existentes de comunicación entre FoPIA e concello.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo, CLIA, FoPIA, concellarías de Teo.	Concellaría de Benestar e CLIA.	Maior demanda das actividades programadas.	Desde 2018 existe o CLIA.	Aumentar o interese e número de participantes nas actividades das diferentes áreas municipais.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.10.2. Aumentar as canles de comunicación entre FoPIA e concello para a consulta da	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais	FoPIA e concellarías de Teo.	Maior demanda das actividades programadas.	Desde 2018 existe o CLIA.	Conseguir que a se teña en conta a opinión do FoPIA previa a posta en marcha das	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.	

		programación de actividades.	Comunitarios do concello de Teo, CLIA, FoPIA, concellarías de Teo.				actividades.		
1.11. Manter o concello de Teo nas redes e iniciativas que agrupen a nivel autonómico, estatal e internacional os municipios máis comprometidos cos dereitos da infancia e da adolescencia no ámbito municipal.	1.11.1. Manter a colaboración coa USC a través do proxecto CONLecerTeo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Persoal de SEPA-USC.		Concellaría de Benestar e Mesa de Coordinación Interna.	Presenza nas redes e iniciativas comprometidas cos dereitos da infancia e da adolescencia.	Desde o 2020 coláborase co programa CONLecerTeo.	Afianzar a colaboración coa USC.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.11.2 Manter a colaboración e traballo en rede coa rede de municipios a través do Consello Climático Xuvenil.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.		Concellaría de Benestar e Mesa de Coordinación Interna.	Presenza nas redes e iniciativas comprometidas cos dereitos da infancia e da adolescencia.	Desde o 2022 formamos parte do Consello Climático Xuvenil.	Trazar camiños comúns para a protección do medio ambiente e freo do cambio climático.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.11.3. Manter a colaboración co Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade.	<u>Orzamento:</u> 1.500 euros. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.		Concellaría de Benestar Mesa de Coordinación Interna.	Presenza nas redes e iniciativas comprometidas cos dereitos da infancia e da adolescencia.	Desde 2008 Teo participa na Rede Municipalista Solidaria promovida polo Fondo Galego de Cooperación e Solidariedade.	Cooperar na erradicación das desigualdades.	3.000 euros.	6.000 euros.
	1.11.4. Manter a colaboración coa Mesa local interinstitucional contra a violencia de xénero.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Concellaría de Igualdade.		Concellaría de Igualdade.	Presenza nas redes e iniciativas comprometidas cos dereitos da infancia e da adolescencia.	Desde 2023 existe a Mesa local interinstitucional contra a violencia de xénero.	Loitar de forma conxunta pola igualdade de xénero en idades temperás.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.12. Realizar obradoiros formativos sobre o programa Cidades Amigas da Infancia da UNICEF e sobre participación cidadá.	1.12.1. Realizar obradoiros formativos nos tres CEIP do concello (7 aulas de 6º de primaria).	<u>Orzamento:</u> 1.900 euros. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo, a través dunha entidade colaboradora.		Concellaría de Benestar.	Nº de persoas asistentes.	Actividades realizadas todos os anos desde 2017.	Achegar a todo o alumnado información sobre participación xuvenil e o selo CAL.	3.800 euros.
	1.12.2. Realizar obradoiros formativos no IES de Cacheiras.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.		Concellaría de Benestar.	Nº de persoas asistentes.	Actividades realizadas todos os anos desde 2017.	Achegar a todo o alumnado información sobre participación xuvenil e o selo CAL.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.12.3. Realizar formacións destinadas ao persoal municipal de xeito que a participación da infancia adopte un carácter transversal na práctica das políticas locais.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.		Concellaría de Benestar.	Nº de persoas asistentes.	Non existen formacións previas para todo o persoal municipal ao redor de participación infantil.	Conseguir que a participación da infancia adopte un carácter transversal na práctica das políticas locais.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.12.4. Avanzar no	<u>Orzamento:</u>		Todas as	Nº de reunións de	Só existe formación	Estender a	Recursos internos	Recursos internos

		deseño do orzamento local con enfoque de infancia	Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Coordinadora Servizos Sociais, Técnica de Servizos Sociais Comunitarios, e Persoal do Departamento de Intervención.	Concellarías.	formación, análise e deseño dos orzamentos.	en orzamentos con enfoque de infancia no persoal do Departamento de Benestar.	formación en orzamentos con enfoque de infancia ao persoal político e técnico das Concellerías.	do concello.	do concello.
1.13. Instituír e celebrar con carácter oficial o Día Internacional da Infancia co obxectivo de dar a coñecer e promover o respecto dos Dereitos da Infancia.	1.13.1. Presentación e aprobación no Pleno con carácter oficial do Día Internacional da Infancia co obxectivo de dar a coñecer e promover o respecto dos Dereitos da Infancia.	1.13.1. Presentación e aprobación no Pleno con carácter oficial do Día Internacional da Infancia co obxectivo de dar a coñecer e promover o respecto dos Dereitos da Infancia.	<u>Orzamento:</u> 2.000 euros. <u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar, Persoal e Deportes, Participación Veciñal e Servizos básicos.	Pleno do concello de Teo.	Acordo do Pleno.	Acordo existente desde 2018.	Oficialización do recoñecemento do Día Internacional da Infancia.	4.000 euros.	8.000 euros.
	1.13.2. Celebración lúdica e comunitaria ao día dos dereitos da infancia, realizando actividades de xogo de xeito descentralizado.	1.13.2. Celebración lúdica e comunitaria ao día dos dereitos da infancia, realizando actividades de xogo de xeito descentralizado.	<u>Orzamento:</u> 2.500 euros. <u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar, Persoal e Deportes, Participación Veciñal e Servizos básicos.	FoPIA e concellarías de Teo.	Repercusión do evento en medios e número de persoas asistentes.	Deseño e impresión de carteis que se reparten nos centros educativos anualmente desde 2018.	Concienciación e visibilidade sobre os dereitos das persoas menores de idade.	5.000 euros.	10.000 euros.
	1.14.1. Manter canles de comunicación que trasladen as decisións do CLIA ás concellarías.	1.14.1. Manter canles de comunicación que trasladen as decisións do CLIA ás concellarías.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar e CLIA.	Descrición das canles creadas para facilitar a comunicación entre as concellarías e o CLIA.	Existencia de canles de comunicación do concello de Teo.	Dar resposta ás propostas do CLIA por parte dos axentes implicados.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
1.14. Trasladar ás concellarías correspondentes a información recollida polo CLIA e/ou o FoPIA sobre as cuestións que lle preocupan á mocidade do concello.	1.14.2. Crear novas canles de comunicación entre o CLIA e as concellarías.	1.14.2. Crear novas canles de comunicación entre o CLIA e as concellarías.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar e CLIA.	Descrición das canles creadas para facilitar a comunicación entre as concellarías e o CLIA.	Inexistencia de canles de comunicación do CLIA con todas as concellarías.	Dar resposta ás propostas do CLIA por parte dos axentes implicados.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	1.14.3. Propiciar que sexan as persoas participantes no FoPIA as responsables da difusión da información das actividades.	1.14.3. Propiciar que sexan as persoas participantes no FoPIA as responsables da difusión da información das actividades.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Servizos Informáticos do concello.	Concellaría de Benestar e FoPIA.	Nº e información das publicacións nas redes destinadas a informar sobre as actividades propostas polo CLIA.	Existe un espazo na web do concello para asuntos de infancia.	Implicar a poboación infantil e xuvenil favorecendo a transparencia nas actuacións.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	2. Racionalizar a planificación das estruturas educativas.	2.1. Elaborar un mapa escolar municipal.	2.1.1. Planificar e levar a cabo un mapa escolar do concello de Teo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Concellaría de Educación.	Concellaría de Educación, Centros de Ensino e ANPAs.	Mapa escolar municipal.	Non existe un mapa escolar municipal.	Mellorar a planificación escolar e das estruturas educativas.	Recursos internos do concello.
	2.2. Colaborar coa Consellería de Educación na planificación	2.2.1. Intermediar coa administración	<u>Orzamento:</u> Recursos internos	Concellaría de Educación.	Legislación vixente no que atinxe á	Informes do concello sobre	Crear canles comunicativas que	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

	educativa.	autonómica ao redor da planificación escolar.	do concello. <u> persoal</u> : Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación.		repartición de competencias entre administracións.	educación.	permitan relacións fluídas e de colaboración entre as administracións.		
	2.3. Impulsar o funcionamento do Consello Escolar municipal.	2.3.1. Redefinir e fomentar o traballo do Consello Escolar de Teo.	<u> Orzamento</u> : Recursos internos do concello. <u> persoal</u> : Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación.	Concellaría de Educación, Centros de Ensino e ANPAS.	Nº de reunións do Consello Escolar e nº de persoas participantes.	No ano 2008 aprobouse o Regulamento do Consello Escolar Municipal de Teo e no plano de marzo de 2022 aprobouse unha moción sobre a activación do Consello escolar municipal.	Conseguir impulsar o Consello Escolar municipal.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		2.3.2. Propiciar que as persoas menores de idade tomen parte activa do Consello Escolar.	<u> Orzamento</u> : Recursos internos do concello. <u> persoal</u> : Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación.	Concellaría de Educación, Centros de Ensino e ANPAS.	Nº de reunións do Consello Escolar e nº de persoas menores de idade participantes.	No ano 2008 aprobouse o Regulamento do Consello Escolar Municipal de Teo.	Conseguir que as persoas menores de idade amplíen a súa participación activa ao Consello Escolar, como órgano de decisión sobre a súa educación.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
3. Fortalecer unha rede comunitaria que actúe como factor de prevención da saúde mental na infancia e adolescencia.	3.1. Aumentar a capacitación das familias no estilo de parentalidade positiva.	3.1.1. Deseñar campañas de (in)formación sobre parentalidade para familias.	<u> Orzamento</u> : 1.700 euros. <u> persoal</u> : Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Servizos Informáticos do concello.	Concellaría de Benestar.	Nº de accións realizadas.	Non existe traballo previo neste ámbito.	Concienciar sobre a importancia da implicación das familias na crianza e parentalidade positiva.	3.400 euros.	6.800 euros.
		3.1.2. Realizar obradoiros de educación e parentalidade positiva para familias.	<u> Orzamento</u> : Recursos internos do concello. <u> persoal</u> : Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Servizos Informáticos do concello.	Concellaría de Benestar.	Nº de persoas/familias participantes.	En 2022 realizáronse reunións mensuais das escolas de familia, organizadas polo concello. Nos anos anteriores realizábanse conxuntamente entre ANPAS e concello.	Aportar coñecementos e ferramentas ás familias sobre a parentalidade positiva, mellorando a educación das persoas menores de idade.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	3.2. Seguir reducindo a precariedade económica das familias e propiciar xornadas laborais que permitan unha mellor atención á infancia e adolescencia.	3.2.1. Manter as axudas municipais de emerxencia social e entrega de axudas materiais en especie ás familias con menores en situación de vulnerabilidade.	<u> Orzamento</u> : 55.500 euros. <u> persoal</u> : Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de axudas solicitadas.	Existen axudas municipais de emerxencia social.	Cobertura de necesidades básicas de menores ou unidades familiares.	111.000 euros.	222.000 euros.
		3.2.2. Manter os servizos de apoio a familias de natureza psicossocioeducativa e outros programas asociados.	<u> Orzamento</u> : 12.000 euros. <u> persoal</u> : Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de axudas solicitadas.	Actuacións levadas a cabo polos Servizos Sociais do concello.	Dotar ás persoas menores de idade en situación de dificultade de ferramentas necesarias de cara garantir a igualdade	24.000 euros.	48.000 euros.

							de oportunidades a nivel curricular.		
		3.2.3. Manter as bonificacións de actividades extraescolares, de conciliación e/ou de lecer e tempo libre.	<u>Orzamento:</u> 10.636 euros. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo.	Concellaría de Benestar.	Nº de bonificacións solicitadas.	Existen bonificación de actividades extraescolares, de conciliación e/ou de lecer e tempo libre.	Garantir que todas as persoas menores de idade teñan as mesmas condicións de acceso ás actividades municipais.	21.272 euros.	42.544 euros.
		3.2.4. Formacións para familias sobre dereitos laborais e mellora da empregabilidade.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Emprego e do Departamento de Servizos Sociais Comunitarios.	Concellaría de Emprego, Concellería de Benestar, Fundación contra el hambre, Plan de Inclusión Social e Entidades do terceiro sector (FEAFES, COGAMI, etc.)	Nº de accións realizadas e nº de persoas asistentes.	Servizo de orientación laboral e programas Vives Emprega e Vives emprende.	Informar ás familias sobre dereitos de conciliación laboral, que permita unha mellor atención a nenos, nenas e adolescentes.	Convenio coa entidade Fundación contra el hambre.	Recursos internos do concello.
3.3. Manter e mellorar os servizos de conciliación.		3.3.1. Manter o servizo educativo e asistencial das EIM de balde, facilitando a conciliación persoal, laboral e familiar.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Servizos Informáticos do concello.	Concellaría de Benestar.	Nº de familias beneficiadas.	Existe servizo de conciliación familiar municipal.	Facilitar a conciliación persoal, laboral e familiar.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		3.3.2. Manter programas que faciliten a conciliación.	<u>Orzamento:</u> 99.500 euros. <u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar, Persoal e Deportes, Participación Veciñal e Servizos básicos.	Concellaría de Benestar e ARC Os Tilos.	Nº de persoas demandantes dos servizos.	Programas DiverTeo, Teo Madruga, Teocoida e colaboración con ARC Os Tilos.	Favorecer a conciliación.	199.000 euros.	398.000 euros.
3.4. Ofrecer novos recursos a adolescentes e familias.		3.4.1. Crear un espazo seguro de (in)formación para mocidade.	<u>Orzamento:</u> 1.815 euros. <u>Persoal:</u> Concellaría de Mocidade.	Concellaría de Mocidade.	Nº de persoas menores de idade que usen este servizo.	Existe un plan piloto de espazo xove pero non existe persoal especializado en saúde mental de infancia e adolescencia.	Conseguir un espazo seguro no que a mocidade poida expresarse libremente.	3.6360 euros.	7.260 euros.
		3.4.2. Deseñar unha campaña de prevención de problemas de saúde mental para familias.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar.	Concellaría de Benestar.	Nº de accións realizadas e nº de persoas participantes.	Durante o curso 2022-23 impartíronse charlas no IES sobre saúde mental.	Concienciar sobre a importancia da saúde mental e aportar información e ferramentas para detectar e previr os problemas de saúde mental das persoas menores de idade.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		3.4.3. Realizar obradoiros de educación en igualdade.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal do CIM.	Concellaría de Igualdade.	Nº de persoas menores de idade participantes.	O CIM ven realizando estes obradoiros nos centros de ensino desde hai varios anos.	Educar aos nenos e nenas en corresponsabilidade e igualdade de dereitos entre sexos.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		3.4.4. Realizar obradoiros de	<u>Orzamento:</u> Recursos internos	Concellaría de Igualdade.	Nº de persoas menores de idade	O CIM ven realizando estes	Mellorar a autoestima en	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

		mellora da autoestima.	do concello. <u>Persoal:</u> Persoal do CIM.		participantes.	obradoiros nos centros de ensino desde hai varios anos.	nenos e nenas.		
		3.4.5. Realizar obradoiros de diversidade sexual.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal do CIM.	Concellaría de Igualdade.	Nº de persoas menores de idade participantes.	O CIM ven realizando estes obradoiros nos centros de ensino desde hai varios anos.	Formar ás persoas menores de idade ao redor da diversidade sexual desde unha perspectiva de xénero e igualdade.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	3.5. Tecer redes con entidades e colectivos LGTBQIA+.	3.5.1. Propiciar encontros entre menores e colectivos LGTBQIA+.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Técnica de Servizos Sociais Comunitarios do concello de Teo e Servizos Informáticos do concello.	Concellaría de Benestar.	Nº de encontros e persoas menores de idade participantes.	No ano 2019 levouse a cabo unha campaña de visibilidade das diversidades sexuais coa asociación Arelas.	Compartir coñecemento e experiencias enriquecedoras para loitar contra a discriminación LGTBQIA+.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
4. Favorecer a transición ecolóxica no marco do concello.	4.1. Manter o labor de comunicación e intermediación con administracións públicas con competencias de interese para o concello de Teo (como as relacionadas co transporte público, estradas, etc).	4.1.1. Intermediar con outras administracións públicas en cuestións que afecten ao concello.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico das diferentes concellarías de Teo.	Concellarías de Teo.	Lexislación vixente no que atinxe á repartición de competencias entre administracións.	Informes do Concello en materias competencia doutras administracións, como o transporte público ou o estado das estradas.	Crear canles comunicativas que permitan relacións fluídas e de colaboración entre as administracións.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	4.2. Desenvolver actividades que promovan o respecto polo medio ambiente e a regra dos 3 R: Reducir, Reutilizar e Reciclar.	4.2.1. Dar continuidade ao programa de camiños escolares seguros.	<u>Orzamento:</u> 189.900 euros. <u>Persoal:</u> Arquitecto municipal, Departamento de Urbanismo, Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Educación.	Concellaría de Educación, Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Documentación do proxecto Camiños escolares seguros.	Existe o programa de camiños escolares seguros.	Mellorar a mobilidade e a seguridade peonil.	379.800 euros.	Fondos europeos por determinar.
		4.2.2. Realizar obradoiros de concienciación medioambiental.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello e Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade. <u>Persoal:</u> Concellaría de Mocidade.	Concellaría de Mocidade, Concellaría de Benestar e Consello Climático Xuvenil.	Nº de actividades programadas e número de participantes.	Actividades que desenvolve o Consello Climático Xuvenil.	Concienciar sobre a importancia do coidado do medioambiente.	Financiamento do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade.	Financiamento do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade.
		4.2.3. Solicitar a ampliación de fondos sobre medioambiente na biblioteca municipal.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Educación.	Concellaría de Educación e Consello Climático Xuvenil.	Informe de solicitude dos fondos á biblioteca.	Poucos libros sobre temática medioambiental nas bibliotecas do municipio.	Conseguir fondos bibliográficos para consultar información sobre temas medioambientais.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	4.3. Manter a escola ecoloxista.	4.3.1. Dar continuidade ao traballo da escola ecoloxista.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello e 6.045 euros.	Concellaría de Mocidade.	Nº de actividades programadas e número de participantes.	A escola ecoloxista de Teo leva funcionando desde 2021.	Sensibilizar á rapazada sobre a importancia do coidado do	12.090 euros.	24.180 euros.

			<u>Persoal</u> : Concellaría de Mocidade.				medioambiente.		
		4.3.2. Ampliar os recursos lúdico/educativos e rutas que nos permitirán seguir mergullándonos na educación ambiental .	<u>Orzamento</u> : 2.600 euros. <u>Persoal</u> : Persoal técnico da Concellaría de Mobilidade, Concellaría de Cultura, Concellaría de Educación e Concellaría de Mocidade.	Concellaría de Mobilidade, Concellaría de Cultura, Concellaría de Educación e Concellaría de Mocidade.	Nº de actividades programadas e número de participantes.	Existen recursos previos como o labirinto de millo, o parque <i>O cu na palla</i> ou o parque da tiroliña nos Tilos.	Sensibilizar á rapazada sobre a importancia do coidado do medioambiente e promover espazos baseados en recursos naturais e poñendo en valor o rural.	5.200 euros.	10.400 euros.
	4.4. Continuar co traballo de acondicionamento de sendas peonís e ciclistas.	4.4.1. Promover a creación de novas sendas e o seu mantemento.	<u>Orzamento</u> : 457.991 euros e Financiamento dos Fondos IDAE. <u>Persoal</u> : Persoal técnico da Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Incremento no número de sendas activas.	Existen 8 sendas sinalizadas peonís e ciclistas no municipio.	Crear recursos de ocio, que fomenten condutas saudables, sustentables e respectuosas co medio.	457.991 euros.	Fondos IDAE.
	4.5. Conseguir un carril-bici na estrada AC-841.	4.5.1. Promover a creación dun carril-bici no municipio.	<u>Orzamento</u> : Recursos internos do concello. <u>Persoal</u> : Persoal técnico da Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Avaliación co FoPIA.	Non existe carril-bici.	Conseguir un carril-bici, que atravesaría a estrada AC-841, no tramo comprendido entre Os Tilos e Pontevea, demandada polo FoPIA na Consellaría hai catro anos.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		4.5.2. Solicitar a planificación da instalación de aparcadoiros para bicicletas.	<u>Orzamento</u> : Recursos internos do concello. <u>Persoal</u> : Persoal técnico da Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Avaliación co FoPIA.	Non existen aparcadoiros para bicicletas no concello.	Crear un espazo de estacionamento de bicicletas no marco da creación do carril-bici.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	4.6. Fomentar a participación no Consello Climático Xuvenil.	4.6.1. Informar sobre este organismo no instituto do municipio.	<u>Orzamento</u> : Financiamento do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade. <u>Persoal</u> : Persoal técnico da Concellaría de Benestar e Persoal do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade.	Concellaría de Mocidade, Concellaría de Educación e Consello Climático Xuvenil.	Aumento do número de xente nova participante.	Desde o 2022 formamos parte do Consello Climático Xuvenil.	Consolidar que a rapazada de Teo maior de 15 anos se active e involucre nas actividades do Consello Climático Xuvenil.	Financiamento do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade.	Financiamento do Fondo Galego de Cooperación e Solidaridade.
5. Garantir o acceso á vivenda.	5.1. Manter o programa Fogares.	5.1.1. Asinar un novo convenio coa entidade Provivenda.	<u>Orzamento</u> : 33.112,36 euros. <u>Persoal</u> : Concellaría de Benestar.	Concellaría de Benestar e Provivenda.	Nº de persoas beneficiadas co programa.	Programa realizado desde 2022.	Mellorar a calidade de vida das familias vulnerables.	66.224,72 euros.	132.449,44 euros.
	5.2. Explorar vías de negociación con outras administracións para a promoción de vivenda pública.	4.1.1. Intermediar coa administración autonómica ao redor	<u>Orzamento</u> : Recursos internos do concello.	Concellaría de Benestar e Concellaría de	Lexislación vixente no que atinxe á repartición de	Informes do concello sobre vivenda.	Crear canles comunicativas que permitan o	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

		da vivenda pública.	<u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar e Concellaría de Urbanismo.	Urbanismo.	competencias entre administracións.		financiamento e construción de vivenda e equipamentos públicos e sociais.		
6. Promover unha maior vinculación da xente nova co territorio.	6.1. Incorporar no Programa da Infancia e da Adolescencia (PIA) novas actividades pedagóxicas, culturais e de tempo libre, actividades relacionadas coa riqueza natural e cultural do concello de Teo así como coa lingua galega, fomentando a súa valoración e conservación.	6.1.1. Programar novas actividades culturais e pedagóxicas dirixidas a público infantil e xuvenil e manter os campamentos de verán para mocidade.	<u>Orzamento:</u> 78.000 euros. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación.	Concellaría de Cultura e Concellaría de Educación.	Presentación dunha programación ampla e variada que poida satisfacer diferentes intereses.	Actividades culturais e pedagóxicas que o concello vén realizando.	Consolidación dunha programación cultural e educativa que contribúa a garantir o lecer no Concello.	156.000 euros.	312.000 euros.
		6.1.2. Manter as actividades culturais dirixidas a infancia e familias (incluído o programa Cultura no camiño, a campaña de nadal e a cabalgata) e ofertar novas actividades permanentes no tempo que creen rutinas e contribúan a xerar vínculos co territorio e tamén sociais.	<u>Orzamento:</u> 61.341 euros. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Cultura.	Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	Convocatoria pública de cursos municipais e estatísticas de participación.	Existe unha oferta de actividades para menores do concello de Teo como a escola ecoloxista ou obradoiros para mocidade.	Consolidación dunha programación cultural e educativa que contribúa a garantir o lecer no Concello.	181.338 euros.	362.676 euros.
		6.1.3. Organizar novas actividades promovidas desde o Servizo de Normalización Lingüística de cara a fomentar a valoración e conservación da lingua galega.	<u>Orzamento:</u> 15.000 euros. <u>Persoal:</u> Responsable da área de Normalización Lingüística do concello de Teo.	Servizo de Normalización Lingüística do concello de Teo.	Programación das actividades da área de Normalización Lingüística.	Actividades realizadas desde a constitución do Servizo de Normalización Lingüística do concello.	Ofertar actividades culturais, deportivas e educativas en lingua galega.	30.000 euros.	60.000 euros.
		6.1.4. Programar novas actividades desde as bibliotecas municipais (Animación á lectura, contacontos...).	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación.	Concellaría de Educación e Concellaría de Cultura.	Convocatoria pública de actividades das bibliotecas municipais.	Actividades nas bibliotecas realizadas en anos anteriores.	Consolidar a biblioteca como un centro de interese cultural e educativos para a poboación infantil e xuvenil.	Redes de programación de bibliotecas.	Redes de programación de bibliotecas.
		6.1.5. Realizar novas actividades socioeducativas cos centros escolares para dar a coñecer o concello.	<u>Orzamento:</u> 2.425 euros e Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación e profesorado dos centros educativos.	Concellaría de Educación, Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	Relación de actividades realizadas polos colexios en colaboración co concello.	Realizáronse diversas actividades como: Programa Coñece o teu concello como Administración, Coñece o teu concello. Programa de visitas escolares (ruta da Batalla de Cacheiras e ruta dos petróglifos de Cornide),	Aumentar o coñecemento que os e as menores teñen do seu concello de cara a xerar maior vinculación co territorio.	4.850 euros.	9.700 euros.

6.2. Promover a creación de espazos de lecer e de sendas que fomenten o coñecemento da natureza e do patrimonio do concello de Teo.	6.2.1. Promover a creación e o mantemento de espazos de lecer.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Concellaría de Infraestruturas e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Infraestruturas e Concellaría de Urbanismo.	Avaliación co FoPIA do estado dos espazos de lecer e das necesidades detectadas.	No municipio existen recursos de ocio como parques infantís mais non hai espazos de ocio cubertos nin espazos específicos para adolescentes.	Conseguir que a poboación menor de idade teña espazos de lecer propios para se relacionar.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	6.2.2 Demandar da Administración Autónoma a construción de equipamentos e espazos sociais e de lecer.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello e Convenios de colaboración con IGVS, Xunta de Galicia. <u>Persoal:</u> Concellaría de Infraestruturas e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Infraestruturas e Concellaría de Urbanismo.	Reunión co arquitecto municipal e proceso participativo da Comisión de Coordinación interna.	Escasa dotación de equipamentos públicos.	Conseguir que a poboación menor de idade teña espazos de lecer propios para se relacionar.	Recursos internos do concello.	Fondos de outras administracións por determinar.
	6.2.3. Promover a creación de novas sendas e o seu mantemento.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Concellaría de Mobilidade e Concellaría de Urbanismo.	Incremento no número de sendas activas.	Existen diversas sendas sinalizadas no municipio.	Conseguir que a poboación infantil e adolescente coñeza mellor o seu territorio e teña espazos para o lecer ao aire libre, fomentando tamén condutas saudables.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
6.3. Deseñar, executar ou apoiar novas accións específicas ao redor da historia e do patrimonio inmaterial do concello de Teo.	6.3.1. Deseño e execución de novas actividades dirixidas a coñecer a historia e o patrimonio inmaterial do concello de Teo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Cultura e Educación.	Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	Aumento no programa de actividades dirixidas a coñecer a historia e o patrimonio do concello de Teo.	Realizáronse diversas actividades como: Ruta dos petróglifos de Cornide, Ruta da Batalla de Cacheiras, Charlas co arquitecto municipal, Exposición de fotos antigas do concello.	Incrementar o coñecemento da poboación infantil e adolescente sobre a historia e o patrimonio do seu concello.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
	6.3.2. Novas actividades divulgativas da historia e patrimonio inmaterial do concello, como audiovisuais ou encontros interxeracionais.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Cultura e Educación.	Concellaría de Cultura e Concellaría de Turismo.	Nº de actividades realizadas e nº de participantes.	Existencia de documentais como "O rural é de todas" creado polo FoPIA en colaboración coa Deputación da Coruña e outras publicacións para a divulgación da historia de Teo.	Establecer pontes de diálogo entre a poboación infantil e xuvenil e as persoas maiores do concello de cara a garantir a transmisión interxeracional.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
6.4. Promover que nos centros de ensino se desenvolvan novas actividades ao redor da xeografía e a historia do concello de Teo.	6.4.1. Crear un novo programa de actividades socioeducativas dirixidas a dar a coñecer a xeografía e a historia do concello de Teo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico do Departamento de Cultura e Educación, profesorado dos centros educativos e ANPAs.	Concellaría de Cultura, Concellaría de Educación e Concellaría de Turismo.	Aumento da demanda deste tipo de actividades por parte dos centros escolares.	Realizáronse diversas actividades ao redor deste tema como a charla alumnado 4º ESO: <i>Parque eólico Monte Piquiño e a modificación da paisaxe en Teo</i> , Ruta dos petróglifos, Visita do alumnado 1ºBac ao arquivo	Conseguir que a poboación infantil e xuvenil se identifique e recoñeza o seu concello.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.

						municipal, etc.			
	6.5. Dar continuidade á elaboración dun Programa Infantil e Adolescente (PIA) de actividades pedagóxicas, culturais e de tempo libre.	6.5.1. Creación e divulgación con periodicidade anual dun Programa Infantil e Adolescente (PIA) de actividades pedagóxicas, culturais e de tempo libre, que faga fincapé na historia, xeografía e patrimonio inmaterial do concello de Teo.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Concellaría de Cultura, Concellaría de Educación e Concellaría de Turismo.	Concellaría de Cultura, Concellaría de Educación e Concellaría de Turismo.	Nº de programas anuais divulgados.	Programa que se comezou a realizar no 2018.	Continuar achegando ao conxunto da poboación a programación infantil e xuvenil de aquelas actividades relacionadas co FoPIA e o CLIA.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
7. Manter e crear actividades de ocio e espazos de lecer específicos para adolescentes.	7.1. Programar cursos e outras actividades deportivas no concello de Teo para persoas menores de idade.	7.1.1. Avaliar co FoPIA posibles cursos de interese para a infancia e a adolescencia.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Benestar.	Concellaría de Benestar e FoPIA.	Nº de cursos e actividades programados propostos desde o FoPIA.	Existencia do FoPIA desde 2018.	Realizar unha programación de actividades acorde cos intereses dos e das menores.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		7.1.2. Ofertar cursos e actividades deportivas para persoas menores de idade propostas por este colectivo.	<u>Orzamento:</u> 123.989 euros. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Deportes.	Concellaría de Deporte.	Número de cursos propostos por menores e número de menores asistentes aos cursos.	Actividades realizadas pola Concellaría de Deportes nas Escolas Deportivas e na piscina.	Fomentar unha forma de vida saudable desde os propios intereses das e dos menores.	247.978 euros.	495.956 euros.
	7.2. Promover a creación de espazos de convivencia adaptados ás necesidades da infancia e da adolescencia (novos parques, espazos de lecer, etc.).	7.2.1. Avaliar co FoPIA as necesidades detectadas pola infancia e a adolescencia.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Benestar.	Concellaría de Benestar e FoPIA.	Reunións previas co FoPIA e CLIA. Análise DAFO realizado co FoPIA. Existencia do FoPIA desde 2018.	Existencia do FoPIA desde 2018.	Coñecer as necesidades e demandas de infraestruturas da mocidade.	Recursos internos do concello.	Recursos internos do concello.
		7.2.2. Crear espazos de convivencia adaptados á infancia e á adolescencia a partir das propostas do FoPIA.	<u>Orzamento:</u> Recursos internos do concello e do grupo SEPA-USC. <u>Persoal:</u> Persoal técnico da Concellaría de Benestar e proxecto CONLecerTeo.	Concellaría de Benestar e Concellaría de Urbanismo.	Análise DAFO realizado co FoPIA e resultados do proxecto CONLecerTeo	Relación de parques, espazos de lecer etc.	Converter os espazos de lecer e os parques en lugares de encontro adaptados ás necesidades da poboación infantil e xuvenil.	Recursos internos do concello.	Fondos de outros organismos por determinar.
	7.3. Elaborar unha nova guía de recursos, prestacións e servizos para a infancia e a adolescencia.	7.3.1. Creación dunha guía actualizada de recursos, prestacións e servizos para a infancia e a adolescencia e divulgación da mesma.	<u>Orzamento:</u> 1.000 euros. <u>Persoal:</u> Concellaría de Benestar.	Concellaría de Benestar e Concellaría de Mocidade.	Nº de guías divulgadas e resultados do proxecto ConLecerTeo	Existencia dunha guía de recursos que actualmente se atopa desactualizada.	Dar a coñecer os recursos do municipio para infancia e adolescencia entre a poboación menor de idade.	2.000 euros.	4.000 euros.

10. RECURSOS

Para poder facer efectivo o Plan Integral Municipal de Infancia e Adolescencia, dispóñense os recursos humanos necesarios, materiais e financeiros.

Recursos humanos:

- **Municipais:** As persoas con responsabilidades políticas e as técnicas de todas as áreas e/ou Concellerías do concello colaborarán no desenvolvemento do Plan Integral de Infancia.
- **Extra-municipais:**
 - Persoal doutras Administracións.
 - Responsables e técnicos e técnicas de Organizacións Non Governamentais e de Entidades relacionadas coa Infancia.
 - Movemento Asociativo.
 - Voluntariado.
 - Outras persoas que poidan ir incorporándose ao desenvolvemento do Plan en función das necesidades do mesmo.

Recursos materiais:

Contarase, principalmente, cos equipamentos dos diferentes Servizos Municipais, así como con aqueles que as outras administracións, entidades e asociacións poidan ofrecer.

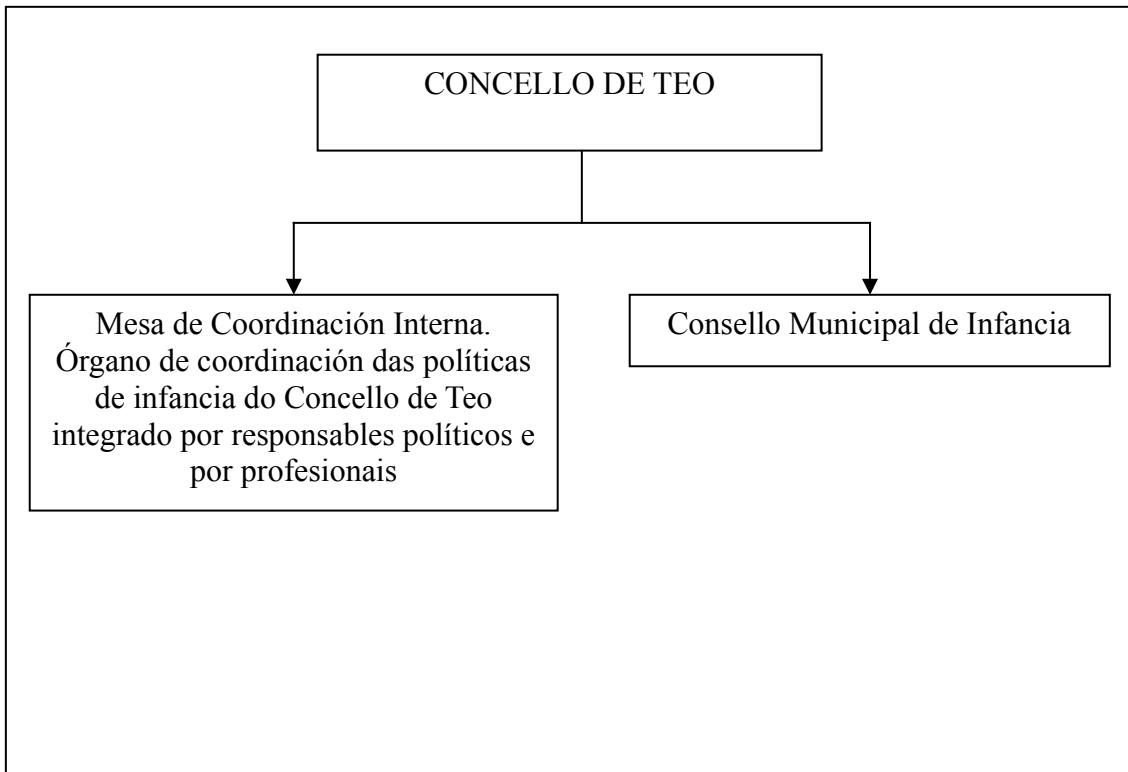
Recursos financeiros:

Dada a transversalidade e integralidade das accións incluídas neste Plan, que leva a implicación de todas as Áreas Municipais, ano a ano preténdese incluír ou relacionar no orzamento de cada Área ou Concellaría o gasto que se vai destinar para o desenvolvemento deste Plan.

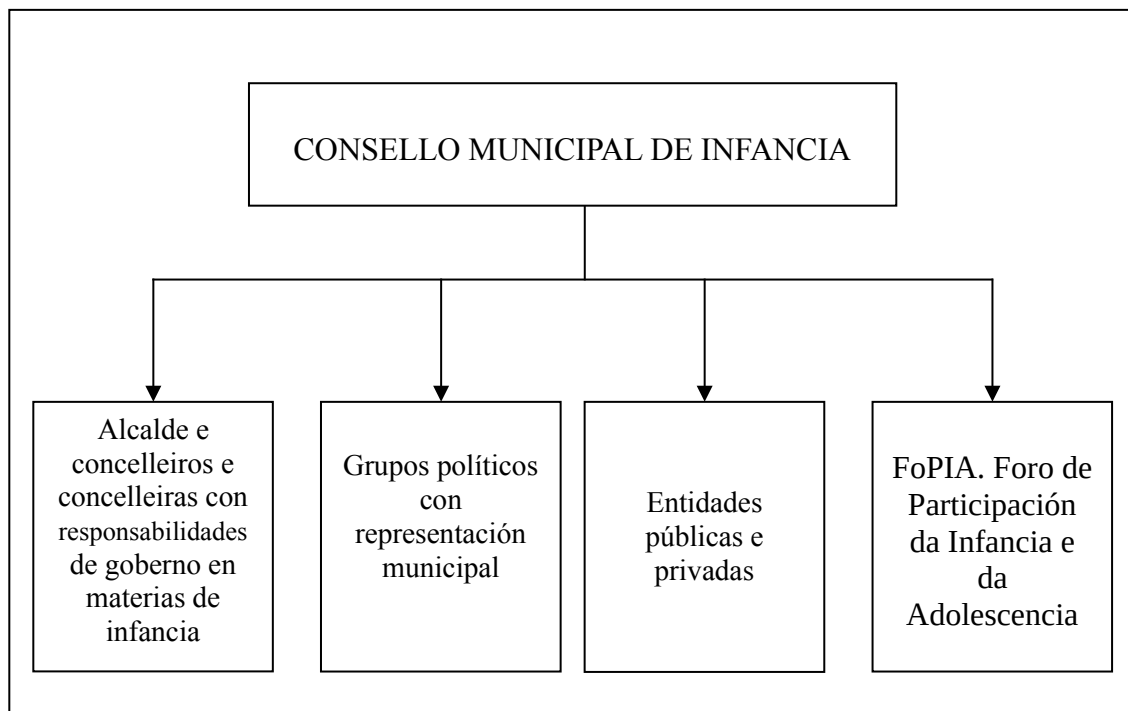
Por norma xeral, e coa intención de darlle continuidade a todas as accións realizadas até o momento e previstas para o futuro, replicarase o orzamento presentado para as actividades deste ano procurando un incremento anual progresivo. Ademais, destinarase unha partida de 12.000 euros para o financiamento das sesións de participación infantil e adolescente e doutras actividades non previstas que poidan organizarse no período en que se aplica este plan.

11. ORGANIGRAMAS

FASE DE DESENVOLVEMENTO DO PLAN. ESCENARIO META

PARTICIPACIÓN CIDADÁ

FORMAS DE PARTICIPACIÓN INFANTIL

Grupo de nenos, nenas e adolescentes que participan asiduamente no FoPIA e no Consello Municipal de Infancia.

Participación infantil promovida desde o concello para ser desenvolvida nos colexios e en distintos ámbitos

Consello Climático Xuvenil

ANEXO II
PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE

PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE

Ayuntamiento de Teo

Plan de Medidas
Antifraude en el Marco del
Plan de Recuperación,
Transformación y
Resiliencia para la gestión
de Fondos Europeos

Financiado por
la Unión Europea
NextGenerationEU

1 TABLA DE CONTENIDO

2	CONTEXTO Y OBJETIVO DEL PLAN.....	3
3	REFERENCIAS NORMATIVAS.....	4
4	CONCEPTOS Y TERMINOLOGÍA.	7
4.1	Conflicto de intereses.....	7
4.2	Fraude y corrupción.	8
4.3	Proyectos, subproyectos y otras definiciones:.....	10
5	ÁMBITO OBJETIVO Y ALCANCE SUBJETIVO DE APLICACIÓN DEL PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE (PMA).....	11
5.1	Ámbito objetivo y requerimientos mínimos del Plan de Medidas Antifraude	11
5.2	Ámbito subjetivo de aplicación, descripción, competencias y funciones del ayuntamiento de TEO como entidad local.....	11
5.3	Órganos responsables. Comité Antifraude	12
5.4	Medidas para afrontar el conflicto de intereses.....	14
5.5	El ciclo antifraude.....	16
6	MEDIDAS ANTIFRAUDE	18
6.1	Medidas de prevención.....	18
6.2	Auto- Evaluación inicial del riesgo de fraude.....	22
6.3	MEDIDAS DE DETECCIÓN	32
6.4	Medidas de corrección y medidas de persecución.....	35
7	SEGUIMIENTO Y CONTROL PERIÓDICO DEL PLAN	36
8	ANEXOS	38
	ANEXO II. DECLARACIÓN AUSENCIA DE CONFLICTO DE INTERESES DE LA ADMINISTRACIÓN.	40
	ANEXO III. DECLARACIÓN AUSENCIA DE CONFLICTO DE INTERESES DEL ADJUDICATARIO....	42
	ANEXO IV. TEST DE COMPATIBILIDAD DE RÉGIMEN DE AYUDAS DEL ESTADO Y EVITAR LA DOBLE FINANCIACIÓN.....	44
	ANEXO V. LISTADO DE VERIFICACIÓN.....	46

2 CONTEXTO Y OBJETIVO DEL PLAN.

El presente documento plasma el contenido del Plan de Medidas Antifraude en el Ayuntamiento de Teo como señal del compromiso adquirido con un alto nivel de calidad jurídica, ética y moral, junto con los principios de integridad, imparcialidad y honestidad.

El Ayuntamiento de Teo, como muestra de su compromiso en la oposición frente al fraude y la corrupción cumple con los principios de transparencia y buen gobierno para asegurar una óptima, adecuada gestión y acertado desempeño en las indicaciones y obligaciones que se prevén en el Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (de aquí en adelante PRTR), financiado con Fondos Next Generation, EU (en adelante, NGEU).

El desarrollo de este Plan de medidas **antifraude implica el cumplimiento de objetivos y de exigencias comunitarias** diseñadas para alcanzar una correcta protección de los intereses de la Unión Europea. Concretamente, el artículo 22 del Reglamento (UE) 241/2021 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 12 de febrero de 2021, y en su virtud la Orden HPF/1030/2021, de 29 de septiembre, por la que se configura el sistema de gestión del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR), imponen a España, en relación con la protección de los intereses financieros de la UE y como beneficiaria de los fondos del Mecanismo de Recuperación y Resiliencia (MRR), **la obligación** de que toda entidad, decisora o ejecutora, **que participe en la ejecución de las medidas del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia disponga de un “Plan de Medidas Anti-fraude”**.

En concreto, ha sido aprobada la ayuda para la rehabilitación de edificios de titularidad pública (PIREP) en el marco del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.

La aprobación y posterior aplicación de este Plan de Medidas Antifraude aspira a promover, en todos los niveles y sobre todo el personal de este Ayuntamiento, una cultura administrativa y una gestión que ejerza un efecto disuasorio ante cualquier actividad o comportamiento fraudulento.

La mejora continua en la calidad de los servicios prestados, la atención a necesidades de la ciudadanía, **la transparencia e integridad** son principios vertebradores de la actividad de esta entidad local, y por ello, esta administración asume el pleno compromiso de lucha, contra el fraude y contra los conflictos de intereses, como principio transversal de actuación de sus

órganos colegiados, empleados públicos y beneficiarios de los procesos de contratación que sean celebrados en los subproyectos gestionados por este Ayuntamiento como beneficiaria de los fondos del Mecanismo de Recuperación, Transformación y Resiliencia (MRR).

3 REFERENCIAS NORMATIVAS.

El desarrollo y elaboración de este Plan de Medidas Antifraude responde favorablemente a los requisitos y estipulaciones establecidos en el artículo 18.4. apartado r) del Reglamento 2021/241 y en el artículo 6.5 de la Orden HFP/1030/2021

El Plan Antifraude que se desarrolla a continuación, está sujeto a la siguiente normativa:

NORMATIVA COMUNITARIA:

- Reglamento (UE) 2021/241, Parlamento Europeo y del Consejo de 12 de febrero de 2021, por el que se establece El Mecanismo de Recuperación y Resiliencia y el resto de normativa que lo desarrolle.
- DIRECTIVA (UE) 2019/1937 DEL PARLAMENTO EUROPEO Y DEL CONSEJO de 23 de octubre de 2019 relativa a la protección de las personas que informen sobre infracciones del Derecho de la Unión
- Reglamento (UE, Euratom), 2018/1046 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de julio de 2019, sobre las normas financieras aplicables al presupuesto general de la Unión (“Reglamento Financiero de la UE”). DOUE de 30 de julio de 2018.
- Directiva (UE) 2017/1371, del Parlamento Europeo y del Consejo de 5 de julio de 2017, sobre la lucha contra el fraude que afecta a los intereses financieros de la Unión a través del Derecho penal (“Directiva PIF”). DOUE de 28 de julio de 2017.

NORMATIVA NACIONAL:

1. Orden HFP/55/2023, de 24 de enero, relativa al análisis sistemático del riesgo de conflicto de interés en los procedimientos que ejecutan el Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.

2. Real Decreto-ley 36/2020, de 30 de diciembre, por el que se aprueban medidas urgentes para la modernización de la Administración Pública y para la ejecución del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.
3. Orden HFP/1030/2021, de 29 de septiembre, por la que se configura el sistema de gestión del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.
4. Orden HFP/1031/2021, de 29 de septiembre, por la que se establece el procedimiento y formato de la información a proporcionar por las Entidades del Sector Público Estatal, Autonómico y Local para el seguimiento del cumplimiento de hitos y objetivos y de ejecución presupuestaria y contable de las medidas de los componentes del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.
5. Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de contratos del sector público.
6. Ley 8/2015, de 7 de agosto, de reforma de la Ley 6/1985, de 24 de junio, del Consejo de Cuentas.
7. Instrucción de 23 de diciembre de 2021 de la Junta Consultiva de Contratación Pública del Estado sobre aspectos a incorporar en los expedientes y en los pliegos rectores de los contratos que se vayan a financiar con fondos procedentes del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.

DOCUMENTACIÓN COMPLEMENTARIA TENIDA EN CUENTA PARA EL DESARROLLO DE ESTE PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE.

- a) Evaluación del riesgo de fraude y medidas efectivas y proporcionadas contra el fraude (DG REGIO) EGESIF_14-0021-00; 16/06/2014 (Guidance Note on fraud risk assessment for 2014-2020).
- b) Guía desarrollada en aplicación del Artículo 125.4 c) del Reglamento (UE) 1303/2013 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 17 de diciembre de 2013, por el que se establecen disposiciones comunes relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión, al Fondo Europeo Agrícola de Desarrollo Rural y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca, y por el que se establecen disposiciones generales relativas al Fondo Europeo de Desarrollo Regional, al Fondo Social Europeo, al Fondo de Cohesión y al Fondo Europeo Marítimo y de la Pesca, y se deroga el Reglamento (CE) 1083/2006 del Consejo.

- https://ec.europa.eu/regional_policy/es/informaton/publicatons/guidelines/2014/fraud-riskassessment-and-effective-and-proportionate-anti-fraud-measures.
- c) Comunicación de la Comisión (2021/C 121/01) - Orientaciones sobre cómo evitar y gestionar las situaciones de conflicto de intereses con arreglo al Reglamento Financiero. [https://eurlex.europa.eu/legalcontent/ES/TXT/PDF/?uri=CCELEX:52021XC0409\(01\)from=CES](https://eurlex.europa.eu/legalcontent/ES/TXT/PDF/?uri=CCELEX:52021XC0409(01)from=CES).
- d) OLAF Compendium of Anonymised Cases – Structural Actions (Recopilación de casos anónimos: acciones estructurales). <https://ec.europa.eu/sfc/sites/default/files/sfc-files/OLAF-Intern-2011.pdf>.
- e) OLAF practical guide on conflict of interest (guía práctica sobre el conflicto de intereses). <https://ec.europa.eu/sfc/sites/default/files/sfc-files/guide-conflict-of-interests-ES.pdf>.
- f) OLAF practical guide on forged documents (guía práctica sobre la falsificación de documentos). <https://www.interreg-croata-serbia2014-2020.eu/wp-content/uploads/2019/05/Guide-on-forgeddocuments.pdf>.
- g) Comunicación 1/2017, de 6 de abril, del Servicio Nacional de Coordinación Antifraude, sobre la forma en la que pueden proceder las personas que tengan conocimiento de hechos que puedan ser constitutivos de fraude o irregularidad en relación con proyectos u operaciones financiados total o parcialmente con cargo a fondos procedentes de la Unión Europea. <https://www.igae.pap.hacienda.gob.es/sitos/igae/es-es/snca/Documents/ComunicacionSNCA06-04-2017Canaldenuncias.pdf>.
- h) Orientaciones para el Refuerzo de los mecanismos para la prevención, detección y corrección del fraude, la corrupción y los conflictos de intereses, referidos en el artículo 6 de la Orden HFP/1030/2021, de 29 de septiembre, por la que se configura el sistema de gestión del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia.

4 CONCEPTOS Y TERMINOLOGÍA.

Conforme a lo establecido en la Directiva UE, 2017/1371, del Parlamento Europeo, sobre la lucha contra el fraude, el Reglamento UE (Euratom) 2018/1046, sobre las normas financieras aplicables al presupuesto general de la Unión, y la Orden HPF/1031/2021, de 20 de septiembre, por la que se configura el sistema de gestión del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia, resulta imprescindible conocer los conceptos sobre los que se articula el Plan de Medidas Antifraude:

4.1 CONFLICTO DE INTERESES.

Existe conflicto de intereses cuando los empleados públicos, cargos de representación política, agentes financieros y demás participantes en la ejecución del presupuesto, vean **comprometido el ejercicio imparcial y objetivo** de sus funciones por razones familiares, afectivas, de afinidad política o nacional, de interés económico o por cualquier otro motivo directo o indirecto de **interés personal**. De este concepto debemos destacar que:

- Es aplicable a todas las operaciones administrativas cualquiera sea su método de gestión
- Es aplicable ante cualquier tipo de interés personal, directo o indirecto.
- Las autoridades nacionales, de cualquier nivel, deben evitar y/o gestionar los potenciales conflictos de intereses.
- Reclama la actuación ante cualquier situación que se perciba como un potencial conflicto de intereses.
- Son posibles actores en una situación de conflicto de interés:
 - Los **empleados públicos que realicen tareas de gestión, control y/o pago; y beneficiarios privados, socios, contratistas y subcontratistas**, cuyas actividades sean financiadas con fondos y siempre que actúen en favor de sus intereses y en contra de los intereses financieros de la UE.
 - Los **beneficiarios privados, socios, contratistas y subcontratistas**, cuyas actuaciones sean financiadas con los fondos del MRR, que puedan actuar en favor de sus propios intereses, pero en contra de los intereses financieros de la Unión Europea, en el marco de un conflicto de intereses.

Atendiendo a la situación origen del conflicto de intereses, podemos distinguir:

- **Conflicto de intereses aparente:** Se produce cuando los intereses privados de un empleado público o beneficiario son susceptibles de comprometer el ejercicio objetivo de sus funciones u obligaciones, pero finalmente no se encuentra vínculo identificable, individual con aspectos concretos de la conducta.
- **Conflicto de intereses potencial:** Surge cuando un empleado público o beneficiario tiene intereses privados de tal naturaleza, que podrían ser susceptibles de ocasionar un conflicto de intereses en el caso de que tuvieran que asumir en un futuro determinadas responsabilidades oficiales.
- **Conflicto de intereses real:** Se trata de un conflicto entre el deber público y los intereses privados de un empleado público o en el que el empleado público tiene intereses personales que pueden influir de manera indebida en el desempeño de sus deberes y responsabilidades oficiales. En el caso de que se tratase de un beneficiario, se trata de un conflicto entre las obligaciones contraídas al solicitar la ayuda de los fondos y de sus intereses privados que pueden influir de manera indebida en el desempeño de las citadas obligaciones.

En el Ayuntamiento de Teo el Plan de Medidas Antifraude tomará en consideración y ejecutará el Plan de Medidas Antifraude frente a los **conflictos de intereses reales**.

4.2 FRAUDE Y CORRUPCIÓN.

Estaremos ante un caso de fraude y corrupción según la Directiva (UE) 2017/1371, de la lucha contra el fraude, cuando estemos ante cualquier acción u omisión intencionada relativa a:

1. La utilización o presentación de documentos falsos, inexactos o incompletos, que tengan por efecto la percepción o la retención indebida de fondos procedentes del presupuesto general de las Comunidades Europeas o presupuestos administrados por las Comunidades Europeas o por su cuenta.
2. El incumplimiento de una obligación expresa de comunicar una información, que tenga el mismo efecto.
3. Al desvío de esos mismos fondos con otros fines distintos de aquellos para los que fueron concebidos en un principio.

En materia de **gastos relacionados con los contratos públicos**, al menos cuando se cometan con ánimo de lucro ilegítimo para el autor u otra persona, causando una pérdida para los intereses de la Unión, cualquier acción u omisión relativa a:

- El uso o la prestación de declaraciones o documentos falsos, inexactos o incompletos, que tenga por efecto la malversación o la retención infundada de fondos o activos del presupuesto de la Unión o de presupuestos administrados por la Unión, o en su nombre,
- El incumplimiento de una obligación expresa de comunicar una información, que tenga el mismo efecto,
- El uso indebido de esos fondos o activos para fines distintos de los que motivaron su concesión inicial y que perjudiquen los intereses financieros de la Unión.

La Directiva (UE) 2017/1371, sobre la lucha contra el fraude que afecta a los intereses financieros de la Unión (Directiva PIF) establece que los Estados miembros adoptarán las medidas necesarias para garantizar que el fraude que afecte a los intereses financieros de la Unión constituye una infracción penal cuando se cometan intencionadamente, concretando un régimen sancionador en el artículo 7.

En cumplimiento de tal previsión, dicha Directiva ha sido traspuesta al ordenamiento jurídico español mediante la Ley Orgánica 1/2019, de 20 de febrero, por la que se modifica la Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal para transponer Directiva de la Unión Europea en los ámbitos financiero y de terrorismo, y abordar cuestiones de índole internacional.

Con relación al fraude y la corrupción, es preciso señalar que la existencia de alguna irregularidad no siempre implica la posible existencia de fraude; la concurrencia de **intencionalidad** es un elemento esencial en el fraude, elemento que no es imprescindible para que exista **irregularidad**.

Con el término **irregularidad**, precisamos, en armonía del Reglamento (CE/Euratom) 2988/95, del Consejo, que *“constituye irregularidad toda infracción de una disposición de derecho comunitario correspondiente a una acción u omisión de un agente económico que tenga o tendría por efecto perjudicar al presupuesto general de las Comunidades o a los presupuestos administrados por éstas, bien sea mediante disminución o supresión de ingresos procedentes de recursos propios percibidos directamente por cuenta de las Comunidades, bien mediante un gastos indebido”*.

4.3 PROYECTOS, SUBPROYECTOS Y OTRAS DEFINICIONES:

- ✓ **Proyecto:** Conjunto de acciones, recursos y medios bajo la dirección de un único responsable (Entidad ejecutora) que se crea para conseguir, en un plazo determinado de tiempo, la finalidad o resultados para los que se definieron las medidas do PRTR.
- ✓ **Subproyecto:** Descomposición de una parte del proyecto o de otro subproyecto, cuando para su ejecución interviene más de una Entidad Ejecutora. La descomposición en subproyectos lleva asociada la transferencia de recursos económicos y el compromiso de cumplimiento de los hitos y objetivos a la Entidad Ejecutora responsable del Subproyecto.
- ✓ **Órgano Gestor:** Órgano que es responsable de la ejecución de un subproyecto.
- ✓ **Unidad Ejecutora:** Entidad a la que le corresponde, en el ámbito de sus competencias, la ejecución de los Proyectos o Subproyectos de las correspondientes reformas e inversiones, bajo los criterios y directrices de la Entidad decisoria. Las Entidades ejecutoras de Proyectos o Subproyectos son los departamentos ministeriales y las entidades de la Administración General del Estado, y en el caso de Subproyectos en los departamentos ministeriales, entidades de la AGE, las Administraciones Autonómicas y Locales y otras entidades del Sector Público.
- ✓ **Hitos y Objetivos:** Metas a alcanzar en momentos determinados del tiempo, permiten verificar que las Medidas, Proyectos, Subproyectos o líneas de actuación logran la finalidad o los resultados para los que se definieron. Para cumplir su función los Objetivos deben ir asociados a Indicadores que mida su progreso y determinen su cumplimiento

5 ÁMBITO OBJETIVO Y ALCANCE SUBJETIVO DE APLICACIÓN DEL PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE (PMA).

5.1 ÁMBITO OBJETIVO Y REQUERIMIENTOS MÍNIMOS DEL PLAN DE MEDIDAS ANTIFRAUDE

El **objetivo** principal de este Plan de Medidas Antifraude (PMA) es permitir al Ayuntamiento de Teo garantizar que los fondos correspondientes al PRTR que va a gestionar y ejecutar se utilizan de conformidad con las normas aplicables a la prevención, detección y corrección del fraude, la corrupción y los conflictos de intereses.

De este modo, las medidas e instrumentos recogidos en este Plan de Medidas se tendrán en cuenta, **exclusivamente**, en aquellos procedimientos de ejecución PRTR, cuya financiación sea con cargo a Fondos Next Generation - EU.

De acuerdo con la normativa a la que se ha hecho mención en el apartado 2 del presente documento, el Plan de Medidas Antifraude debe constar de los siguientes apartados:

- a) Estructuración de medidas antifraude en torno a los 4 elementos claves del “ciclo antifraude”: **prevención, detección, corrección y persecución.**
- b) Realizar una evaluación del riesgo, impacto y probabilidad de riesgo de fraude en los procesos clave de la ejecución del PRTR.
- c) Revisión periódica, anual del riesgo del fraude, y siempre que se haya detectado fraude o algún cambio significativo en el proceso.
- d) Adecuar e instaurar medidas de control contra el fraude, en base al principio de proporcionalidad.
- e) Elaboración y presentación de la Declaración de Ausencia de Conflicto de Intereses (DACI), por quienes participen en procedimientos de ejecución de PRTR.

5.2 ÁMBITO SUBJETIVO DE APLICACIÓN, DESCRIPCIÓN, COMPETENCIAS Y FUNCIONES DEL AYUNTAMIENTO DE TEO COMO ENTIDAD LOCAL.

Las entidades locales son instituciones básicas de la organización territorial del Estado, y destacan sus cauces de participación ciudadana, asuntos públicos, y su gestión autónoma de los

intereses propios de sus colectividades. Por ello, y de acuerdo con nuestro marco jurídico estatal, las autoridades locales se han convertido en socios relevantes respecto de las reformas e inversiones que posibilita el Reglamento del Parlamento Europeo y del Consejo, por el que se establece el Mecanismo de Recuperación y Resiliencia.

La entidad local actuará y gestionará los proyectos y licitaciones públicas necesarias para su ejercicio conforme a los principios de descentralización, proximidad, eficacia y eficiencia. Además, el Concello de Teo, presenta este Plan de Medidas Antifraude para actuar en cumplimiento a las exigencias establecidas en el PRTR.

Por ello, las medidas de este Plan Anti-Fraude se aplicarán a todas las personas de esta Entidad Local implicadas en la gestión proveniente del MRR y, en concreto, a todas aquellas que tengan algún tipo **de relación con el diseño, gestión, elaboración o ejecución de los proyectos que cuenten con financiación del PRTR**. Para ello, se identifican las responsabilidades en esta materia de cada área de la organización y se establece un mapa de procesos y riesgos, identificando las medidas de prevención a adoptar.

El Plan de Medidas Antifraude, también se aplicará a cualquier otra entidad que forme parte del sector público local del ayuntamiento de Teo.

5.3 ÓRGANOS RESPONSABLES. COMITÉ ANTIFRAUDE

Una de las particularidades que presentan el desarrollo del Plan de Medidas Antifraude es la organización e instauración de un Comité Antifraude, que actuará bajo los principios de transparencia y buen gobierno. El Comité Antifraude es el principal órgano de este Plan de Medidas Antifraude.

La constitución de este órgano principal en materia de fraude y su constitución tienen como finalidad velar por la comprobación, análisis de los expedientes identificados de riesgo, la propuesta de nuevas medidas específicas y la revisión de este Plan.

En este caso el Ayuntamiento de Teo, mantiene la integración del Comité Antifraude con los integrantes que lo conformaban con carácter previo a esta revisión:

- Intervención Municipal
- Secretaría del Ayuntamiento

- Tesorería Municipal
- Secretaría Adjunta (contratación)
- Persona responsable administrativa de los departamentos responsables de los subproyectos que sean convocados.
- Persona responsable política del área económica y de la principal área de los subproyectos financiados con fondos NGEU

Actuará como secretario del Comité Antifraude una persona funcionaria del departamento de Secretaría.

Las **FUNCIONES** del Comité Antifraude serán las siguientes:

- Realizar y aprobar la evaluación de riesgo de los intereses financieros de la Unión.
- Participar en la identificación de los indicadores de riesgo realizando una labor técnica, al objeto de concretar la planificación de los controles a realizar en el ejercicio de control de la gestión, primando los ámbitos en los que se observe un mayor riesgo.
- Actualización periódica y seguimiento del Plan de Medidas Antifraude, proponiendo los indicadores de riesgo aplicables. Realización de un informe anual de seguimiento del Plan.
- Velar por la comunicación al personal municipal de la aprobación y actualización del propio Plan y del resto de comunicaciones relativas a este.
- Analizar los asuntos que pudieran ser constitutivos de fraude o corrupción y, en caso de que proceda, proponer la elevación al órgano competente para su remisión a la institución que proceda de acuerdo con la tipología y alcance del presunto fraude o corrupción al ámbito del PRTR. Se tendrá que comunicar a la Secretaría General de Fondos Europeos del Ministerio de Hacienda, como Autoridad Responsable del Mecanismo de Recuperación y Resiliencia, de los hechos producidos y de las medidas adoptadas cuando se detecte un posible fraude.
- Implementar el modelo de la Declaración de Ausencia de Conflicto de Intereses.
- Elaborar procedimientos para abordar el fraude, la corrupción y el conflicto de intereses.
- Elaborar y validar los modelos de documentos necesarios para la prevención, detección, corrección y persecución del conflicto de intereses, el fraude y la corrupción.

- Proponer medidas correctoras y de mejora de los procedimientos relativos a la prevención, detección corrección y persecución del conflicto de intereses, el fraude y la corrupción.
- Comunicar al personal de la organización de la aprobación y actualización del propio Plan de Medidas Anti-fraude y del resto de comunicaciones que deban realizarse.
- Divulgación entre el personal del Consistorio de la existencia del buzón de denuncias externo del SNCA para la comunicación de fraudes o irregularidades que puedan afectar a fondos procedentes del Mecanismo de Recuperación y Resiliencia.
- Análisis de las comunicaciones de los posibles indicios de fraude, estudiar y valorar las mismas.

5.4 MEDIDAS PARA AFRONTAR EL CONFLICTO DE INTERESES.

La existencia de un conflicto de interés no tiene necesariamente que derivar en una actividad, procedimiento u operación fraudulenta. Por esta causa, el Ayuntamiento de Teo contempla una agrupación de medidas en este Plan de Medidas con el objetivo de actuar eficaz y eficientemente en la prevención de posibles conflictos de intereses que puedan surgir.

Es fundamental la elaboración y desarrollo de actuaciones y medidas en el seno municipal que conformen una metodología a partir de la cual se pueda actuar ante estas situaciones de posible conflicto.

4.4.1 PREVENCIÓN:

Tal y como se indicó anteriormente, este Plan de Medidas Antifraude del Ayuntamiento de Teo resulta de aplicación en las situaciones en las que el conflicto de interés sea real.

1º. En primer lugar, se aprobará este Plan de Medidas. Como mínimo se realizará una revisión del mismo con carácter anual, sin perjuicio de las revisiones que considere el Comité Antifraude.

Para dar cumplimiento a las diversas exigencias en materia de fraude, el Ayuntamiento de Teo y especialmente el Comité Antifraude es responsable de garantizar una correcta comunicación del compromiso, así como de los principios de transparencia y buen gobierno.

Como consecuencia de estos valores y principios, el Ayuntamiento de Teo realiza una Declaración Institucional de lucha contra el fraude, que se adjunta a este Plan como **Anexo I.**

2º. En segundo lugar, el Ayuntamiento de Teo ha adaptado la Declaración de Ausencia de Conflicto de Intereses (DACI) establecida en la Orden HFP/1030/2021, de 29 de septiembre, conforme a las actualizaciones que han tenido lugar. Se incorpora esta Declaración en todos los procedimientos de licitación de aquellas actuaciones en el marco Next Generation EU. Se presentarán dos versiones: Una primera, firmada por el Ayuntamiento de Teo y una segunda firmada por el beneficiario. Esta segunda versión se aportará con independencia de otras Declaraciones específicas, características de cada programa.

Este documento DACI es un **documento garantista y de carácter obligatorio** en todos los procedimientos de licitación correspondientes Next Generación. EU, con independencia de su categoría, cuantía o procedimiento por el que sea adjudicado.

Con la intención y el objetivo de garantizar los cauces y garantías del procedimiento de licitación, **se elaboran dos documentos DACI:**

1. El documento de **Declaración de Ausencia de Conflictos de Intereses de la Administración, incorporado como Anexo II**: Este documento es firmado por la pluralidad de empleados públicos, participantes en el procedimiento. La firma del DACI permite constituir una mayor garantía, y por ello se firmará en varios momentos del procedimiento:
 - a. En la incoación del expediente de contratación.
 - b. En el momento de apertura del sobre A o sobre B, según se encuentre el procedimiento, sujeto o no, a juicios de valor. Con esta firma se procede y asegura que cualquier persona sustituta, o que participe por primera vez en el proceso, no interfiera en un conflicto de intereses.
2. El documento de **Declaración de Ausencia de Conflictos de Intereses del Adjudicatario, incorporado como Anexo III**, será firmada por el adjudicatario en el momento de la adjudicación o en el momento en el que se constituya la garantía.

Así pues, **se procederá a la firma del DACI del empleado público en los distintos momentos del proceso de tramitación del expediente de contratación:**

- En el momento de comienzo del procedimiento, por cualquier empleado público que manifieste la necesidad de contratar, o que participe de modo directo en la preparación del expediente de licitación.

- Los miembros de la Mesa de Contratación en el momento de la apertura del sobre A así como cuando un nuevo miembro se incorpore a la Mesa por motivos de suplencia de un titular.
- El empleado público responsable de elaborar el informe técnico de valoración de las ofertas en aquellas susceptibles de ser valoradas bajo criterios sujetos a juicios de valor.

En ocasiones, el conflicto de interés se detecta cuando el procedimiento ya se ha iniciado. Por ello, la parte con consideración de empleado público deberá, de acuerdo con la Ley 40/2015, de Régimen Jurídico del Sector Público, presentar su abstención o recusación en cualquier momento del procedimiento para facilitar el transcurso de este con normalidad.

4.4.2 CORRECCIÓN

Cuando las circunstancias impiden que las medidas de prevención detecten la situación de conflictos de interés, se pondrán en ejecución las medidas correctoras.

La actuación principal en aras de corregir el conflicto es la comunicación al órgano superior jerárquico o autoridad superior competente. Dicha comunicación dará inicio al análisis y estudio de la información del proceso, adoptando las medidas oportunas en función de los hechos

La obligación de comunicación ha de tener, obligatoriamente, carácter escrito.

En aquellos casos en los que, el empleado público inmerso en el conflicto de intereses no hubiese presentado su abstención en tiempo y forma, entonces la autoridad ostenta facultad para cesarlo completamente en el asunto, sin perjuicio de que se adopten las medidas pertinentes que resulten y se consideren oportunas según el Derecho aplicable.

5.5 EL CICLO ANTIFRAUDE.

A tenor de lo establecido en la Orden HFP 1030/2021, de 29 de septiembre, por la que se configura el sistema de gestión del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia, las medidas de prevención de riesgo de fraude en la gestión de subproyectos integrados en el PRTR, financiado con cargo los fondos Next Generation EU, se articulan en torno a 4 tipos de medidas que configuran el denominado “ciclo del fraude”: Medidas de prevención, medidas de

detección, medidas de corrección y medidas de persecución:

- **Prevención:** La prevención es un aspecto fundamental en el sistema de control, que permite detectar anticipadamente el fraude, el conflicto de intereses o la corrupción; evitando que se generen o alcancen estas situaciones.

La repercusión y el perjuicio que pueden ocasionar cualesquiera tipos de fraude en una administración pública, en nuestro caso, por el Concello de Teo, requiere como necesario un sistema de prevención que evite y prevenga cualquier actividad que tenga una naturaleza fraudulenta.

- **Detección:** Para poder conseguir una detección posible, anticipada y óptima, se determinarán un catálogo de indicadores o de actuaciones que, en caso de ocasionarse, generarán automáticamente una señal de alarma o un indicio de la comisión de un posible fraude: una “bandera-roja”:

La activación de uno o varios indicadores, no genera automáticamente la calificación respecto de una actuación o contratación, como “fraudulenta” sino que genera una advertencia sobre las actividades que requieren atención especial. Al igual que el Plan de Medidas Antifraude, los indicadores o las señales de alerta pueden ser revisadas o modificadas, siempre que supongan una mejora respecto a los indicadores ya previstos en el PMA.

- **Corrección y persecución:** Las conductas y actividades fraudulentas requieren un componente indiscutible para su detección y posterior investigación: la intencionalidad. Por ello, en lo relativo a este aspecto, no es competencia de los órganos administrativos el enjuiciamiento y/o sanción de la conducta punible.

La actuación encomendada a los órganos administrativos es la revisión de la documentación presentada y que obre en su poder, y una valoración preliminar sobre la existencia o no de intencionalidad; con la finalidad de determinar si la conducta valorada debe remitirse a los órganos jurisdiccionales y/o Ministerio Fiscal. Sin

perjuicio alguno de que la existencia de fraude conlleve consecuencias y acciones correctoras en el procedimiento, la tramitación y gestión de fondos europeos.

6 MEDIDAS ANTIFRAUDE

6.1 MEDIDAS DE PREVENCIÓN

Las medidas de prevención tienen la naturaleza de impedir y reducir el posible riesgo de corrupción lo máximo posible. La medida más destacable, en el ámbito interno del Ayuntamiento de Teo es la comunicación de una cultura antifraude entre la plantilla que conforma el propio Ayuntamiento de Teo. La aplicación y el ámbito de alcance de esta filosofía, teniendo también en consideración las medidas oportunas aplicadas, simplifica y facilita la prevención de conductas fraudulentas.

- ✓ **Evaluación inicial de Riesgos:** Se detallan las actividades que, con mayor probabilidad puedan acontecer en los departamentos del Ayuntamiento y suponer un potencial riesgo de fraude. En la Evaluación se reflejarán las medidas de control para incrementar el nivel de alerta o atención sobre una actividad, cuando ésta alcance unos parámetros/ indicadores estipulados por el Ayuntamiento.

En aquellas ocasiones en las que el parámetro o indicador pueda sugerir un riesgo considerable, el Comité Antifraude debe **añadir acciones adicionales que, permitan reforzar la evaluación y el control sobre dicha actividad concreta.**

Es posible que esta evaluación Inicial de Riesgo, así como los riesgos o los controles estén sujetos a oscilaciones o modificaciones por lo que, **el Comité Antifraude puede revisarlos, supervisarlos o renovarlos cuándo y cómo considere oportuno; sin eludir la obligatoriedad de revisarlo como mínimo anualmente.**

- ✓ **Formación:** Con independencia de la existencia de departamentos que por su naturaleza y sus funciones se encuentran más cercanos al contenido de este Plan de Medidas Antifraude, es indispensable trasladar este contenido a todo el personal del Ayuntamiento.

Por ello, se prevé la elaboración y desarrollo de jornadas formativas complementarias que permitan trasladar la filosofía contra el fraude a todas las áreas departamentales. Estas formaciones serán periódicas y constantes en el tiempo, según de las necesidades que considere el Comité Antifraude. Algunas de las formaciones para instaurar y familiarizar a los empleados públicos con el riesgo del fraude y los principios de buen gobierno, pueden ser:

- ✓ Transparencia en la gestión y control de subvenciones públicas.
 - ✓ Formación en materia de comunicación – Fondos Next Generation – PRTR.
 - ✓ Contratación pública responsable.
 - ✓ Integridad en la contratación pública.
 - ✓ Ética pública y conflictos de intereses.
 - ✓ Gestión de las herramientas del portal de transparencia.
 - ✓ Cualesquiera otras formaciones que la Comité Antifraude del Ayuntamiento considere.
-
- ✓ **Declaración de Ausencia de Conflicto de Intereses:** En el Ayuntamiento de Teo, la firma de la Declaración de Ausencia de Conflicto de intereses se incluye como medida de prevención. En este caso, y como ocurría en las situaciones de conflicto de interés, se distingue entre el DACI de la Administración Pública y el DACI del Adjudicatario, incorporados como **Anexo II y Anexo III**. La naturaleza preventiva de esta Declaración se basa en que, ante la presencia de cualquier conflicto real o potencial, se presente de modo casi automático la correspondiente abstención en el procedimiento.
- De nuevo, estas Declaraciones de Interés se incluirán en todos los procedimientos que se integren en el marco de FONDOS NEXT GENERATION- EU. Además, para garantizar la prevención de fraude con la mayor plenitud posible, se firmará el DACI del adjudicatario con carácter inexcusable. Esto implica que, aún en aquellos programas en los que se prevea la firma de un DACI del Adjudicatario con carácter obligatorio (por cuestiones de seguimiento o justificación), en ningún caso se elude la obligatoriedad del DACI incorporado en el presente Plan de Medidas Antifraude.
- Además, para comprobar la transparencia del procedimiento y la ausencia de conflicto de intereses se firmará en dos ocasiones:

- En la fase de incoación del Expediente de Contratación. En esta etapa lo firmarán los **agentes clave**, es decir, los empleados públicos del servicio que inicie el **expediente de contratación, del Departamento de Contratación y los cargos políticos del órgano de contratación**. El órgano de contratación es el competente y encargado de iniciar el expediente, motivando necesidad del contrato y publicando dicha motivación. De acuerdo con la Ley 9/2017, de Contratos del Sector público, le corresponde esta **competencia al alcalde o el presidente con carácter general, y al Pleno, cuando el contrato objeto de procedimiento no le correspondiese al alcalde o presidente**. También aplicará la obligatoriedad de firma cuando, potestativamente el Ayuntamiento constituya Junta de Contratación.
- ✓ En el momento de apertura del sobre A o sobre B, según se encuentre el procedimiento, sujeto o no, a juicios de valor. Con esta firma se procede y asegura que cualquier **persona que no hubiese participado en el procedimiento hasta el momento**, o sea sustituta, **no interfiera** en un conflicto de intereses.
- ✓ Así mismo, en aquellos procesos en los que la Junta de Gobierno Local esté inmersa en el procedimiento de contratación, deberá firmar el DACI cuando no manifieste su decisión correcta y debidamente motivada.
- ✓ De este modo, **todos los agentes técnicos** que hayan estado presentes desde la incoación del expediente, hasta la redacción del informe de valoración y adjudicación, **habrán constatado no estar inmersos en un conflicto de intereses**.
- ✓ **Canal de Denuncias – Buzón Antifraude:** El Ayuntamiento de Teo no contemplan en su página web, por el momento, este Canal de Denuncias, con las especialidades y requisitos previstos para asegurar la transparencia de las denuncias En este caso, el Ayuntamiento se **compromete** a crear un canal de denuncias anónimo, visible y accesible en el apartado principal de la página web del Ayuntamiento. La naturaleza de este canal es su disposición frente a terceros, para que anónimamente puedan comunicar el indicio o denuncia del fraude.

La correcta gestión de este futuro buzón antifraude requiere el nombramiento de un responsable, con carácter previo a la instalación y puesta en funcionamiento del buzón. No obstante, en cumplimiento de la normativa, es importante el desarrollo (en este Plan) de este canal específico para la presentación de **denuncias anónimas** que reporten indicios o hechos que sean contrarios a la normativa y a este Plan de medidas Antifraude. A través de este mecanismo se garantiza el origen desconocido e indemnidad de todas aquellas personas que comuniquen la información.

- ✓ **Realizar un reparto claro y segregado de las funciones y responsabilidades:** La comunicación de una cultura antifraude y de principios como la transparencia y el buen gobierno, en conjunto con la formación de los empleados públicos en estas materias, facilitarán la adopción de una política de integridad en el conjunto de órganos y departamentos del Ayuntamiento. De este modo, resultará más simple y sencillo poder establecer roles y responsabilidades individuales o determinadas entre los distintos empleados públicos. Esta actuación y este instrumento permite diversificar las distintas fases del procedimiento en varios empleados públicos capacitados para ello; siendo esta segregación de actividades una medida preventiva ante una posible conducta fraudulenta o corrupta.

- ✓ **Análisis sistemático y automatizado de riesgo del fraude:** Se prevé el cumplimiento estricto de la comprobación de riesgo del fraude mediante la aplicación de la herramienta MINERVA de “data mining”, con sede en la Agencia estatal de la Administración Tributaria de España. A través de la herramienta informática se analizarán las posibles relaciones familiares o vinculaciones societarias, directas o indirectas, en las que se pueda dar un interés personal o económico susceptible de provocar un conflicto de interés entre las personas a las que se refiere el artículo 3.1.a) de la Orden HFP/55/2023 y los participantes en cada procedimiento.

En el supuesto de que el resultado del análisis de riesgo de conflicto de interés determinará la detección de una o varias banderas negras por la inexistencia de información sobre riesgo de conflicto de interés para un o varios licitadores, por tratarse de una entidad o entidades sobre las que la herramienta no disponga de datos, se

aplicará el procedimiento previsto en la letra c) en el artículo 5 y en el artículo 7 de la Orden HFP/55/2023, de 24 de enero.

6.2 AUTO- EVALUACIÓN INICIAL DEL RIESGO DE FRAUDE.

Para la elaboración de este Plan de Medidas Antifraude, se ha seguido la metodología prevista en la *Guía de la Comisión Europea sobre auto evaluación de riesgo del fraude*.

En una 1ª fase han definido los objetivos de la entidad local en materia antifraude, la relación de procesos que son precisos para conseguirlos y qué objetivos quieren alcanzarse. En concreto, el Ayuntamiento de Teo pretende implantar subproyectos financiados con fondos NGEU.

En la 2ª fase, se procede a identificar los riesgos que pueden afectar a la entidad y en qué actividades o procesos pueden estar presentes estos riesgos, minimizando la posibilidad de riesgo de hacer en procesos de licitación. Se han tenido que desarrollar los factores de riesgo principales en el Ayuntamiento para ver ante qué situaciones hay una mayor probabilidad en la preparación y adjudicación de licitaciones.

En la 3ª y última fase de este Plan se ha procedido a la graduación del riesgo; teniendo consideración de riesgo bruto como el nivel de riesgo actual, sin tener en cuenta el efecto de los controles o medidas existentes o previstos en el futuro.

La metodología que se ha puesto en práctica para cuantificar objetivamente cada uno de los riesgos, supone una combinación entre la “probabilidad” del riesgo y su “impacto”, desde la perspectiva financiera y no financiera. La medición del impacto del riesgo fue calculada según la puntuación que se mostrará a continuación:

IMPACTO	
1. Limitado	Implica un retraso en otros procesos de un procedimiento.
2. Medio	Retrasa la finalización del procedimiento.
3. Significativo	Supone un peligro para el procedimiento.
4. Grave	Implica una pérdida financiera.

PROBABILIDAD	
1.	Va a ocurrir en muy pocos casos.
2.	Puede ocurrir alguna vez.
3.	Es probable que ocurra.

4.	Ocurrirá con frecuencia.
----	--------------------------

IMPACTO NETO DEL RIESGO X PROBABILIDAD NETA DEL RIESGO=
PUNTUACIÓN TOTAL DEL RIESGO NETO

RIESGO BRUTO – CONTROLES ATENUANTES- CONTROLES ADICIONALES=
RIESGO OBJETIVO

Atendiendo a las principales actuaciones, procedimientos y trayectoria del Ayuntamiento de Teo se ha creado la siguiente Tabla de Riesgos:

Ref. del riesgo	Denominación del riesgo	Descripción del riesgo	Descripción detallada del riesgo	¿A quién afecta?	Riesgo interno/ riesgo externo/ colusión	Órgano revisión
EJECUCIÓN- RIESGOS DE LA CONTRATACIÓN PÚBLICA EN RELACIÓN CON CONTRATOS GESTIONADOS POR EL ÓRGANO GESTOR.						
IR1	Conflicto de interés no declarado (NO-DACI), o pago de sobornos o comisiones	Un miembro del personal de un Órgano Gestor favorece a un solicitante o licitador debido a que: - existe un conflicto de interés no declarado, o - se han pagado sobornos o comisiones.	1) Se puede adjudicar un contrato a un licitador en el que un miembro del personal tiene algún interés, económico o de otro tipo. De forma similar, las organizaciones pueden no declarar plenamente todos los conflictos de interés cuando se presentan a una licitación, o 2) Los licitadores que han licitado para obtener contratos pueden ofrecer sobornos	Gestor y terceros	Interno individual	Órgano gestor y comité AF.

			o comisiones para influir sobre la adjudicación de los contratos			
IR2	Incumplimiento de un procedimiento de concurso obligatorio	Un miembro del personal del Órgano Gestor soslaya el procedimiento de concurso obligatorio con el fin de favorecer a un licitador determinado a la hora de obtener o de mantener un contrato, a través de: - la omisión del procedimiento de concurso, o - la división de un contrato en varios, o - la contratación con un único proveedor sin justificación, o - la prórroga irregular del contrato.	1) Un miembro del Órgano Gestor puede dividir un contrato en dos o más pedidos o contratos, a fin de no tener que aplicar el procedimiento de concurso competitivo o de soslayar la revisión por parte de una instancia superior. 2) Puede falsear la justificación para contratar con un único proveedor a base de definir unas especificaciones demasiado restrictivas. 3) Puede conceder los contratos a terceros a los que desee favorecer sin pasar por el procedimiento obligatorio de concurso. 4) Puede prorrogar los vencimientos originales del contrato mediante una modificación o cláusula adicional,	Gestor y terceros	Interno individual	Órgano gestor y comité AF.

			evitando con ello tener que convocar nuevamente un concurso.			
IR3	Manipulación del procedimiento de concurso competitivo	Un miembro del personal del Órgano Gestor favorece a un licitador en un procedimiento de concurso mediante: - unas especificaciones amañadas, o la filtración de los datos de las ofertas, o - la manipulación de las ofertas.	1) Un miembro del Órgano Gestor puede adaptar las convocatorias de ofertas o propuestas incluyendo unas especificaciones que se ajusten exclusivamente a las características de un determinado licitador, o que únicamente un licitador pueda cumplir. Unas especificaciones demasiado restrictivas pueden servir para excluir a otros ofertantes cualificados. 2) El personal del Órgano Gestor encargado de definir el proyecto o de evaluar las ofertas puede filtrar información confidencial, como presupuestos estimados, soluciones preferidas o detalles de las ofertas de la competencia, con	Gestor y terceros	Interno individual y/o institucional	Órgano gestor y comité AF.

			<p>el fin de que el licitador al que desea favorecer pueda preparar una oferta mejor en el aspecto técnico o económico.</p> <p>3) Un miembro del Órgano Gestor puede manipular las ofertas recibidas para conseguir que resulte seleccionado su contratista preferido.</p>			
IR4	Prácticas colusorias en las ofertas	<p>Para conseguir un contrato, los ofertantes pueden manipular el procedimiento competitivo organizado por un Órgano gestor mediante acuerdos colusorios con otros ofertantes o la simulación de falsos ofertantes, es decir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - presentando las ofertas en complicidad con otros ofertantes, en particular con empresas interrelacionadas, o 	<p>1) Terceros de una zona, región o sector determinados pueden conspirar para burlar la competencia y aumentar los precios sirviéndose de diversos artificios de tipo colusorio, como la presentación de ofertas complementarias, la rotación de las ofertas y el reparto del mercado.</p> <p>2) Pueden también crear proveedores «fantasmas» para que presenten</p>	Terceros	Externo	Órgano gestor y comité AF. ²⁶

		- introduciendo proveedores fantasma.	ofertas complementarias en régimen de colusión, al objeto de inflar los precios, o simplemente de generar facturas de proveedores inexistentes. Por otra parte, un empleado puede autorizar pagos a un vendedor ficticio para apropiarse indebidamente de fondos.			
IR5	Precios incompletos	Un ofertante puede manipular el procedimiento competitivo dejando de especificar determinados costes en su oferta	Terceros pueden omitir información actualizada, completa y exacta sobre los costes o los precios en sus ofertas, con el resultado de un aumento en los precios del contrato.	Terceros	Externo	Órgano gestor y comité AF. ²⁷
IR6	Manipulación de las reclamaciones de costes	Un contratista puede manipular las reclamaciones de costes o la facturación para incluir cargos excesivos o duplicados, es decir: - reclamando el mismo contratista dos	1) Un tercero con múltiples órdenes de trabajo similares puede cargar los mismos costes de personal, honorarios u otros gastos a varios contratos. 2) Puede también presentar a sabiendas facturas falsas,	Terceros	Externo	Órgano gestor y comité AF.

		<p>veces los mismos costes, o</p> <ul style="list-style-type: none"> - emitiendo facturas falsas, infladas o duplicadas. 	<p>infladas o duplicadas, actuando en solitario o en complicidad con alguna persona encargada de la contratación.</p>			
IR7	Falta de entrega o de sustitución de productos	<p>Los contratistas incumplen las condiciones del contrato no entregando los productos convenidos, alterándolos o sustituyéndolos por otros de calidad inferior, es decir, en los casos en que:</p> <ul style="list-style-type: none"> - se han sustituido los productos, o - los productos no existen, o las actividades no se han realizado de conformidad con el PPT. 	<p>1) Terceros pueden sustituir los productos especificados en el contrato por otros de calidad inferior, o bien incumplir de algún otro modo las especificaciones del contrato, declarando falsamente que las han cumplido. El órgano gestor puede ser cómplice en este fraude.</p> <p>2) No se entregan o prestan algunos de los productos o servicios que se deberían entregar o prestar en el marco del contrato, o este no se ejecuta de conformidad con el PPT ni con el subproyecto.</p>	Gestor y terceros	Externo	Órgano gestor y comité AF.
IR8	Modificación del contrato existente	Un miembro del órgano gestor y un contratista actúan en	La modificación puede introducirse en un contrato a raíz de un pacto entre el	Gestor y terceros	Externo e interno	Órgano gestor y comité AF.

		connivencia para modificar un contrato existente introduciendo condiciones más favorables para el segundo, hasta el punto de invalidar la decisión de adjudicación original.	órgano de contratación y el contratista, alterando las condiciones del contrato de tal forma que la decisión de adjudicación original puede perder su validez.			
EJECUCIÓN- RIESGOS RELATIVOS A LOS COSTES DE MANO DE OBRA CORRESPONDIENTES A LOS BENEFICIARIOS O TERCEROS						
IR9	Sobreestimación de la calidad o de las actividades del personal	Un contratista sobrestima deliberadamente la calidad o las actividades del personal puesto a disposición para reclamar los costes correspondientes por este concepto, es decir: - la cualificación de la mano de obra no es la adecuada, o - se describen de forma inexacta las actividades llevadas a cabo por el personal.	1) Un beneficiario o tercero puede proponer en su oferta un equipo de personal cualificado, y posteriormente ejecutar las tareas con personas cuyas cualificaciones son insuficientes. 2) Puede también falsear a sabiendas las descripciones de las tareas realizadas por el personal, con el fin de conseguir que se admitan los costes reclamados.	Gestor y terceros	Externo	Órgano gestor y comité AF.
IR10	Costes indirectos de mano de obra	Un adjudicatario puede reclamar costes de mano	1) Un beneficiario o tercero puede reclamar costes	Gestor y terceros	Externo	Órgano gestor y

		<p>de obra, a sabiendas de que son incorrectos, en relación con actividades que no se han realizado, o que no se han realizado de acuerdo con el contrato, es decir,</p> <ul style="list-style-type: none"> - costes incorrectos de mano de obra, o - cargos por horas extraordinarias no pagadas, o - tarifas horarias inadecuadas, o - gastos reclamados para personal inexistente, o - gastos de personal por actividades realizadas fuera del plazo de ejecución. 	<p>de mano de obra a sabiendas de que no son correctos, a base de inflar el número de horas de trabajo realizadas por los formadores, o falsificando los justificantes de que se han realizado los cursos, por ejemplo los registros de asistencia o las facturas de alquiler de las aulas.</p> <p>2) También puede reclamar indebidamente horas extraordinarias en los casos en que normalmente no se pagan a los empleados.</p> <p>3) Puede cargar asimismo unos importes excesivos en concepto de gastos de personal, comunicando datos falsos sobre las tarifas horarias o el número de</p>			comité AF.
--	--	--	---	--	--	------------

			<p>horas realmente trabajadas.</p> <p>4) Puede falsificar la documentación para poder reclamar costes correspondientes a personas que no están empleadas o que no existen.</p> <p>5) Puede falsificar igualmente la documentación, de forma que parezca que se ha incurrido en este tipo de costes durante el plazo de ejecución.</p>			
IR11	Los costes de mano de obra se asignan incorrectamente (NO APLICA NGEU si no imputa GP)	Un órgano gestor asigna deliberadamente de forma incorrecta los gastos de personal entre proyectos de la UE y de otras fuentes de financiación	El órgano gestor puede, a sabiendas, distribuir los gastos de personal incorrectamente entre los proyectos de la UE y los correspondientes a fondos de otro tipo	Beneficiarios	Externo	Órgano gestor y comité AF.

6.2.1.1 Implementación de medidas de prevención del fraude en el ayuntamiento de Teo.

Se reitera el documento y firma obligatorio del DACI, **Declaración de Ausencia de Intereses**. La finalidad de esta principal medida es minimizar, lo máximo que sea posible, la existencia de conflicto de intereses y fraude en los procedimientos de licitación financiados con NGEU.

Por otra parte, el Ayuntamiento de Teo, a modo de refuerzo del compromiso con la integridad institucional, realizará una comprobación cruzada para comprobar y asegurar que el expediente objeto de tramitación cumple con la compatibilidad de ayudas de Estado y se previene la doble financiación. El artículo 7, de la Orden HFP/1030/2021, establece en su apartado tercero que, *"respecto a la doble financiación, el Reglamento (UE, Euratom) 2018/1046, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de julio de 2019, sobre las normas financieras aplicables al Presupuesto General de la Unión (Reglamento Financiero), establece expresamente en su artículo 188 la prohibición de la doble financiación como principio general aplicable a las subvenciones, señalando en el artículo 191 que en ningún caso podrán ser financiados dos veces por el presupuesto los mismos gastos (...), se establece que las acciones previstas en dicho Reglamento deben ser coherentes con los programas de la Unión en el curso y complementarlos, así como evitar la doble financiación procedente del Mecanismo y de otros programas de la Unión de los mismo Gastos."*

En línea con esto, el Ayuntamiento de Teo como entidad local participante en la ejecución PRTR aplicará en su ámbito interno un proceso que asegurará en todo momento el pleno cumplimiento de la normativa relacionada a las Ayudas del Estado, y garantizará la ausencia de doble financiación. Por ello, se adjunta, el Test de Compatibilidad de régimen de ayudas como **Anexo IV**, que acompaña dicho documento, con el objetivo de facilitar dicha comprobación en los procedimientos de contratación que resulte necesario.

Finalmente, se incluye un **Checklist de evaluación de riesgo de fraude (Anexo V)**, que se añadirá como medida en este Plan de Medidas Antifraude. El objeto principal de este documento es determinar el punto de partida del Ayuntamiento de Teo en materia antifraude. El cumplimiento y respuesta será una prueba periódica con carácter anual. Dicha evaluación se ha realizado con carácter previo a la evaluación del riesgo y también con carácter posterior.

6.3 MEDIDAS DE DETECCIÓN

- ✓ **Documento de Ausencia de Conflicto de Interés:** El documento de ausencia de conflicto de interés (DACI) en el que los firmantes son el beneficiario o adjudicatario y la Administración Pública actúa en los procedimientos de los expedientes de contratación

como una medida preventiva, tal y como se ha mencionado en el apartado **“medidas de prevención”**, pero también como medida de detección. Como se indicó anteriormente, se adjuntan **DACI de la Administración y DACI del adjudicatario, como Anexo II y Anexo III** respectivamente. Su carácter preventivo es indudable ya que, genera la posibilidad de ejercer la abstención y/o recusación en diversos momentos del procedimiento; y su carácter como **medida de detección, permiten conocer en tiempo real el riesgo ante el que nos encontramos y actuar según proceda en cada uno de los casos.**

- ✓ **Catálogo de Banderas Rojas / “Red-Flags”:** Las banderas rojas son señales de alarma, pistas o indicios de posible fraude que no implican necesariamente la existencia de este. La verificación de éstas por el órgano gestor, por los órganos transversales, como los habilitados nacionales en el ejercicio de su función de verificación y/o control de legalidad o, en su caso, por los equipos de auditoría, dará lugar a la modificación del plan o modificación de las medidas establecidas en él.

La evaluación estas banderas rojas como medidas de detección resulta aplicable ya que, con la periodicidad que acuerde el Comité Antifraude se realizará una revisión general de la probabilidad de ocurrencia de banderas rojas en los expedientes financiados con cargo al PRTR-NGEU, según la siguiente lista de banderas rojas iniciales¹.

Corresponderá al Comité Antifraude proponer la inclusión de nuevas banderas rojas, en el caso de que así lo consideren necesario.

LISTADO DE RED-FLAGS:

PLIEGOS RECTORES DEL PROCEDIMIENTO ARREGLADOS A FAVOR DE UN LICITADOR.
Presentación de una única oferta o número anormalmente bajo de proposiciones optando a la licitación.
Extraordinaria similitud entre los pliegos rectores del procedimiento y los productos o servicios del contratista ganador.
Quejas de otros licitadores.
Pliegos con prescripciones más restrictivas o, más generales que las aprobadas en procedimientos previos similares.

¹ Nótese la lista se corresponde con los mismos ítems que están incluidos en el Checklist del Anexo IV

Pliegos con cláusulas no comunes o poco razonables.
El poder adjudicador define un producto de una marca concreta en lugar de un producto genérico.
Ausencia de medidas de información y publicidad en la documentación relativa al procedimiento de contratación y/o insuficiencia de plazos en la recepción de ofertas.

LICITACIONES COLUSORIAS.
La oferta ganadora es demasiado alta en comparación con las listas de precios públicas, con obras o servicios similares o promedios de la industria, o con precios de referencia del mercado.
Todos los licitadores ofertan precios altos de forma continuada.
Los precios de las ofertas bajan bruscamente cuando nuevos licitadores participan en el procedimiento.
Los adjudicatarios se reparten o alternan por región, tipo de trabajo, tipo de obra.
El adjudicatario subcontrata a los licitadores perdedores.
Existen patrones de ofertas poco usuales (por ejemplo, las ofertas tienen porcentajes exactos de baja, la oferta ganadora está justo debajo del umbral de precio aceptables, se oferta exactamente al valor del presupuesto del contrato precios demasiado altos, demasiado próximos, números redondos, etc.)

CONFLICTO DE INTERESES.
Favoritismo inexplicable o inusual de un contratista o vendedor en particular.
Aceptación continua de altos precios y trabajo de poca calidad.
Un empleado encargado de la contratación no presenta declaración de conflicto de intereses.
El empleado encargado de contratación declina el ascenso a una posición en la que deja de tener participación en los procedimientos de contratación.
NO se presenta DACI por aporte de los empleados participantes en el procedimiento de licitación.
Excesiva socialización entre un empleado encargado de contratación y un proveedor.

MANIPULACIÓN DE OFERTAS.

Quejas de los licitadores y falta de control adecuado en los procedimientos de licitación.
--

Licitador excluido por causas dudosas o exceso de declaración de procedimientos desiertos.
--

RIESGOS DE FRACCIONAMIENTO.

Se aprecian dos o más adquisiciones con similar objeto efectuadas a idéntico adjudicatario por debajo de los límites admitidos para la utilización de procedimientos de adjudicación directa o de los umbrales de publicidad o que exigirían procedimientos con mayores garantías de concurrencia.
--

Separación injustificada de las compras, por ejemplo, contratos separados para mano de obra y materiales, estando ambos por debajo de los umbrales de licitación abierta.

Compras secuenciales de justo por debajo de los umbrales.

6.4 MEDIDAS DE CORRECCIÓN Y MEDIDAS DE PERSECUCIÓN.

La existencia de fraude, no corresponde determinarla a los órganos administrativos, sino a los órganos jurisdiccionales. No obstante, ostentan la capacidad para, en el campo de sus funciones, estudiar, valorar e investigar la existencia de la intencionalidad o no, de la actuación presuntamente fraudulenta. Por este motivo, se ha establecido el proceso que ha de seguir un expediente cuando las medidas de prevención no hubiesen sido suficientemente eficaces y se detectase en la Entidad Local un conflicto de intereses, fraude o corrupción.

- ✓ **Corrección:** En el momento en el que se haya detectado o existe sospecha alguna fundada de la intencionalidad o irregularidad, y por tanto nos encontremos ante una situación de conflicto de interés, fraude o corrupción, se reunirá con carácter inmediato el Comité Antifraude. Se analizará y estudiará la causa de fraude y, posteriormente se notificará a las autoridades competentes y organismos implicados en la realización y revisión de estas actuaciones. En cualquier caso, cuando se presenta esta situación, el modus operandi del Ayuntamiento será el siguiente:
 1. En primer lugar, **evaluará la incidencia del fraude**, calificando el riesgo como sistemático o puntual, revisando la Herramienta de Evaluación de Riesgo del Fraude.
 2. Se procederá a la **suspensión del procedimiento**, siempre y cuando la se haya recibido toda la documentación, y la normativa lo permita. Durante esta suspensión

el Comité Antifraude podrá ser el encargado de estudiar y analizar los hechos constitutivos de la posible conducta fraudulenta.

Con carácter inmediato se comunicará la renuncia de la actuación de la financiación que hubiese sido concedida.

- 3.** Automáticamente, cuando se haya detectado el fraude o la sospecha fundada del mismo, **todos los gastos del procedimiento y el importe subvencionable será asumidos con los fondos propios del Ayuntamiento y quedará exento de cualquier subvención, financiación o ayuda proveniente de Fondos Europeos.**
- **Persecución:** El Comité Antifraude es encargado de la investigación administrativa y le corresponde dictar la resolución junto con el alcalde. Además, el alcalde será el competente de dictar las sanciones administrativas que se prevean en la normativa reguladora de empleados públicos. La persecución de la conducta fraudulenta requiere que el alcalde comunique los hechos producidos y la medida que ha adoptado el Ayuntamiento a la entidad ejecutora correspondiente, y ésta a su vez, realizará la comunicación a la Autoridad Responsable. Cuando así se considere, se denunciará el hecho punible ante la Autoridad competente en esta materia, el Servicio Nacional de Coordinación Antifraude (SNCA), así como a la fiscalía y los tribunales oportunos en los casos oportunos. Además, procederá también la comunicación de la conducta a la Oficina Europea de Lucha contra el Fraude

7 SEGUIMIENTO Y CONTROL PERIÓDICO DEL PLAN

El Ayuntamiento de Teo está comprometido con la transparencia, el buen gobierno y la sanción de conductas fraudulentas, por lo que se compromete al seguimiento y revisión de este Plan de Medidas con **carácter, anual**; sin perjuicio de las actualizaciones o revisiones que sean necesarias o requeridas por circunstancias propias o ajenas del propio Ayuntamiento.

Además de la revisión periódica establecida por el propio Ayuntamiento, se incluye la obligación de, como mínimo, revisar el plan de medidas cuando se haya expedientado e investigado alguna de las conductas de conflicto de intereses, fraude o corrupción. En caso de que esto ocurra, el

Ayuntamiento, y en concreto el Comité Antifraude deben inspeccionar y analizar de nuevo las probabilidades y los riesgos de cada una de las actuaciones, y reforzar planes de acción ante aquellas actuaciones que puedan tener mayor impacto la entidad local, y en concreto en el ámbito de la contratación. Todo ello con la finalidad de garantizar la transparencia y minimizar los riesgos de fraude.

8 ANEXOS

8.1 ANEXO I. DECLARACIÓN INSTITUCIONAL DEL AYUNTAMIENTO DE TEO EN MATERIA ANTIFRAUDE.

El Concello de Teo es una institución abierta, transparente, accesible, íntegra y comprometida con la mejora continuada de sus servicios y de sus políticas públicas para la ciudadanía. La generación de oportunidades y el progreso social económico y personal muestra el compromiso de este Ayuntamiento con el principio de integridad institucional.

Este Ayuntamiento manifiesta su compromiso con los estándares más altos de cumplimiento de las normas jurídicas y los principios más estrictos de integridad y honestidad, de modo que su actividad se perciba como opuesta al fraude y a la corrupción, en cualquiera de sus formas. Por ello, y para asegurar la conservación de esta integridad, el Ayuntamiento se alinea con las medidas de prevención contra el fraude, lideradas por la Unión Europea.

Todos los miembros que componen este Ayuntamiento asumen, comparten y promueven este compromiso. De este modo, el personal empleado público cumple con el código de conducto establecido, desempeñando con diligencia las tareas asignadas, velando “por los intereses generales, con sujeción y observancia de la Constitución y del resto del ordenamiento jurídico, y actuar con arreglo a los siguientes principios: objetividad, integridad, neutralidad, responsabilidad, imparcialidad, confidencialidad, dedicación al servicio público, transparencia, ejemplaridad, austeridad, accesibilidad, eficacia, honradez, promoción del entorno cultural y medioambiental, y respeto a la igualdad entre mujeres y hombres” (Ley 7/2007, de 12 de abril, del Estatuto Básico del Empleado Público, artículo 52).

El objetivo de esta política es la promoción de una cultura que desaliente e impida la ejecución de toda actividad fraudulenta. Por ello, se elabora una metodología que facilite su prevención y detección, promoviendo el desarrollo de procedimientos efectivos en caso de gestión de estos supuestos.

Las funciones principales en la lucha contra el fraude, será asumida por el Comité Antifraude constituido en el Ayuntamiento de Teo; entre estas actuaciones nos encontramos la actuación con la debida diligencia, la evaluación de riesgos, la debida diligencia en la implementación de

las medidas correctoras y la actualización periódica de la política antifraude, su seguimiento y sus resultados.

En definitiva, se asume una política de tolerancia cero frente al fraude y la corrupción y ha establecido un sistema de control robusto, diseñado especialmente para prevenir y detectar, en la medida de lo posible, los actos de fraude y corregir su impacto, en caso de producirse. Esta política y todos los procedimientos y estrategias pertinentes cuentan con el apoyo del Servicio Nacional de Coordinación Antifraude, creado por Real Decreto 802/2014, de 19 de septiembre (BOE de 26), con el que revisa y actualiza esta política de forma continua.”

ANEXO II. DECLARACIÓN AUSENCIA DE CONFLICTO DE INTERESES DE LA ADMINISTRACIÓN.

Expediente:

Contrato/subvención.

Al objeto de garantizar la imparcialidad en el procedimiento de contratación/subvención arriba referenciada, el/los abajo firmante/s, como participante/s en el proceso de preparación y tramitación del expediente, declara/declaran:

Primero.

Estar informado/s de lo siguiente:

1. Que el artículo 61.3 «Conflicto de intereses», del Reglamento (UE, Euratom) 2018/1046 del Parlamento Europeo y del Consejo, de 18 de julio (Reglamento financiero de la UE) establece que «existirá conflicto de intereses cuando el ejercicio imparcial y objetivo de las funciones se vea comprometido por razones familiares, afectivas, de afinidad política o nacional, de interés económico o por cualquier motivo directo o indirecto de interés personal».
2. Que el artículo 64 «Lucha contra la corrupción y prevención de los conflictos de intereses» de la Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público, por la que se trasponen al ordenamiento jurídico español las Directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014, define el conflicto de interés como «cualquier situación en la que el personal al servicio del órgano de contratación, que además participe en el desarrollo del procedimiento de licitación o pueda influir en el resultado del mismo, tenga directa o indirectamente un interés financiero, económico o personal que pudiera parecer que compromete su imparcialidad e independencia en el contexto del procedimiento de licitación».
3. Que el apartado 3 de la Disposición Adicional centésima décima segunda de la Ley 31/2022, de 23 de diciembre, de Presupuestos Generales del Estado para 2023, establece que «El análisis sistemático y automatizado del riesgo de conflicto de interés resulta de aplicación a los empleados públicos y resto de personal al servicio de entidades decisoras, ejecutoras e instrumentales que participen, de forma individual o mediante su pertenencia a órganos

colegiados, en los procedimientos descritos de adjudicación de contratos o de concesión de subvenciones».

4. Que el apartado 4 de la citada disposición adicional centésima décima segunda establece que:

– «A través de la herramienta informática se analizarán las posibles relaciones familiares o vinculaciones societarias, directas o indirectas, en las que se pueda dar un interés personal o económico susceptible de provocar un conflicto de interés, entre las personas a las que se refiere el apartado anterior y los participantes en cada procedimiento».

– «Para la identificación de las relaciones o vinculaciones la herramienta contendrá, entre otros, los datos de titularidad real de las personas jurídicas a las que se refiere el artículo 22.2.d).iii) del Reglamento (UE) 241/2021, de 12 febrero, obrantes en las bases de datos de la Agencia Estatal de Administración Tributaria y los obtenidos a través de los convenios suscritos con los Colegios de Notarios y Registradores».

Segundo.

Que, en el momento de la firma de esta declaración y a la luz de la información obrante en su poder, no se encuentra/n incurso/s en ninguna situación que pueda calificarse de conflicto de interés, en los términos previstos en el apartado cuatro de la disposición adicional centésima décima segunda, que pueda afectar al procedimiento de licitación/concesión de subvenciones.

Tercero.

Que se compromete/n a poner en conocimiento del órgano de contratación/comisión de evaluación, sin dilación, cualquier situación de conflicto de interés que pudiera conocer y producirse en cualquier momento del procedimiento en curso.

Cuarto.

Que conoce que una declaración de ausencia de conflicto de interés que se demuestre que sea falsa, acarreará las consecuencias disciplinarias/administrativas/judiciales que establezca la normativa de aplicación.

ANEXO III. DECLARACIÓN AUSENCIA DE CONFLICTO DE INTERESES DEL ADJUDICATARIO.

Expediente: XXXX

Subvención: ejecución de actuaciones del Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia (PRTR), programas de incentivos a la cadena de valor innovadora y de conocimiento del hidrógeno renovable. El/La abajo firmante..... con DNI, actuando: en su nombre en representación de la, con NIF.....

A. DECLARA que

a) No ha sido condenado, estando pendiente de cumplir la condena, mediante sentencia firme, con fuerza de cosa juzgada, dictada por la autoridad competente de un Estado miembro de la UE por cualquier delito que afecte a su ética profesional, salvo que el delito haya prescrito;

b) No ha cometido una falta profesional grave probada por cualquier medio que pueda ser alegada por cualesquiera partes interesadas, estando pendiente de cumplir la sanción, salvo que la falta haya prescrito;

c) no ha sido condenado, estando pendiente de cumplir la condena, mediante sentencia firme, con fuerza de cosa juzgada, por fraude, corrupción, participación en una organización criminal, blanqueo de capitales o cualquier otra actividad ilegal que suponga un perjuicio para los intereses financieros de la Unión Europea, salvo que el delito haya prescrito;

d) no ha sido objeto de una sanción administrativa, estando pendiente de su cumplimiento, por haber incurrido en falsas declaraciones al facilitar la información exigida por las autoridades competentes, o por no haber facilitado dicha información, salvo que la falta haya prescrito.

B. DECLARA que las personas físicas con poder de representación, de toma de decisiones o de control sobre la entidad NO se encuentran en los casos mencionados en el apartado anterior.

C. DECLARA que.....

a) no está afectado por ningún conflicto de intereses en relación con la tramitación del expediente arriba indicado, entendiéndose que el conflicto de intereses 2 podría plantearse en

particular como consecuencia de intereses compartidos de naturaleza económica, o por vínculos familiares en línea recta ascendente y descendente, cualquiera que sea el grado, o en línea colateral hasta el tercer grado, alcanzando a los parientes por consanguinidad y afinidad y a los derivados de relaciones afectivas similares;

b) informará al IDAE, sin demora, de cualquier situación que constituya conflicto de intereses o pudiera dar lugar a tal conflicto;

c) no ha concedido ni concederá, no ha buscado ni buscará, no ha intentado ni intentará obtener, y no ha aceptado ni aceptará ningún tipo de ventaja, financiera o en especie, en favor de nadie ni por parte de nadie, cuando tal ventaja constituya una práctica ilegal o implique corrupción o fraude, directa o indirectamente, por ser un incentivo o una recompensa derivados de su participación directa o indirecta en la operación cofinanciable a través de la concesión de una subvención, la adjudicación de un contrato o la encomienda de una actividad;

d) ha suministrado información exacta, veraz y completa al IDAE en el marco de la presente operación;

D. RECONOCE que la entidad podrá ser objeto de sanciones administrativas y financieras si se demostrara que las declaraciones o la información facilitadas son falsas.

ANEXO IV. TEST DE COMPATIBILIDAD DE RÉGIMEN DE AYUDAS DEL ESTADO Y EVITAR LA DOBLE FINANCIACIÓN.

1. Ayudas del Estado

Pregunta	Grado de cumplimiento			
	4	3	2	1
1. ¿Se aplican procedimientos para valorar la necesidad de notificación previa/comunicación de las ayudas a conceder en su ámbito y, en su caso, para realizar la oportuna notificación previa/comunicación de manera que se garantice el respeto a la normativa comunitaria sobre Ayudas de Estado? (A estos efectos, se proporciona un modelo de lista de comprobación o <i>check-list</i>).				
2. ¿Se dispone de recursos humanos específicos para realizar esta tarea?				
3. ¿Se carece de antecedentes de riesgo en relación con el cumplimiento de la normativa sobre Ayudas de Estado?				
4. ¿Se constata la realización del análisis sobre el respeto a la normativa de Ayudas de Estado por todos los niveles de ejecución?				
Subtotal puntos.				
Puntos totales.				
Puntos máximos.			16	
Puntos relativos (puntos totales/puntos máximos).				

44

Nota 4 equivale al máximo cumplimiento, 1 al mínimo.

2. Doble financiación

Pregunta	Grado de cumplimiento			
	4	3	2	1
1. ¿Se aplican procedimientos para valorar la posible existencia, en su ámbito de gestión, de doble financiación en la ejecución del PRTR? (A estos efectos, se proporciona un modelo de lista de comprobación o <i>check-list</i>).				
2. ¿Se dispone de recursos humanos específicos para realizar esta tarea?				
3. ¿Se carece de incidencias previas en relación con doble financiación (en el marco del MRR o de cualquier otro fondo europeo)?				
4. ¿Se constata la realización del análisis sobre la posible existencia de doble financiación por todos los niveles de ejecución?				

Subtotal puntos.	
Puntos totales.	
Puntos máximos.	16
Puntos relativos (puntos totales/puntos máximos).	

Nota 4 equivale al máximo cumplimiento, 1 al mínimo.

Estimación de riesgo: Tabla de valoración.

Área	(a) Puntos relativos	(b) Factor de ponderación	(c) Valor asignado
Control de gestión		18%	
Hitos y objetivos		34%	
Conflicto de Interés, Prevención del Fraude y la Corrupción.		12%	
Compatibilidad Régimen de Ayudas del Estado.		12%	
Evitar doble financiación		12%	
Total	N/A	100%	

Nota: Valores de referencia

Riesgo bajo:	Total valor asignado ≥ 90
Riesgo medio:	Total valor asignado ≥ 80
Riesgo alto:	Total valor asignado ≥ 70

El Total Valor asignado se calcula sumando el valor asignado (c) de cada área, que se obtiene multiplicando los puntos relativos (a), obtenidos en el test correspondiente, por el factor de ponderación (b).

ANEXO V. LISTADO DE VERIFICACIÓN.

Área	LISTADOS DE VERIFICACIÓN. Medidas que se incorporan en el expediente de Contratación.	Verificación. Grado de cumplimiento (valore de 1 a 4)
Contratación y subvenciones	¿Se dispone de un plan de prevención de riesgos y medidas antifraude?	1-4
Contratación y subvenciones	¿Se dispone de una declaración al más alto nivel de lucha contra el fraude?	1-4
Contratación y subvenciones	¿El plan de prevención es conocido por el personal que tramita el expediente?	1-4
Contratación y subvenciones	¿Existe un plan de evaluación de riesgos que identifique probabilidad, impacto y medidas de minimización?	1-4
Contratación y subvenciones	¿El personal que tramita el expediente conoce el Código Ético y la normativa sobre regalos?	1-4
Contratación y subvenciones	¿El personal tramitador ha recibido formación sobre integridad?	1-4
Contratación	¿Existe declaración de ausencia de conflicto de intereses del personal que elabora los pliegos de prescripciones técnicas y de cláusulas administrativas de la contratación?	1-4
	El conflicto de interés valorado es: <ul style="list-style-type: none"> • Aparente • Real 	
Contratación	¿Existe declaración de ausencia de conflictos de intereses del personal que conforma la mesa de contratación?	1-4
	El conflicto de interés valorado es: <ul style="list-style-type: none"> • Aparente • Real 	
Contratación	¿Existe declaración de ausencia de conflicto de interés del alto cargo responsable que aprueba la contratación?	1-4
	El conflicto de interés valorado es: <ul style="list-style-type: none"> • Aparente • Real 	
Contratación y subvenciones	¿Existe un canal para presentar denuncias?	4

Contratación y subvenciones	¿El centro directivo/entidad instrumental dispone de un mecanismo de banderas rojas?	4
Contratación y subvenciones	¿Existe un órgano encargado de examinar las denuncias y proponer medidas?	4
Contratación y subvenciones	Cuando se detecta un fraude, ¿se evalúa y se proponen medidas?	1-4